

Årsrapport **2011**

tide

TRONDHEIM

BERGEN

ODENSE

Gode reiseopplevelser i rent og friskt miljø

Tide har som visjon å være et ledende kollektiv- og reiselivs-selskap i Norden og gi gode reiseopplevelser hver dag.

Tide er i dag til stede i flere av Nordens vakreste byer. Med et sterkt miljøfokus, tilbyr vi reiser til hele verden og kollektivruter i Hordaland, Nord-Rogaland, Sør-Trøndelag, på Fyn og Sør på Jylland.

Innhold

- 4** Konsernsjefens uttalelse

- 5** Konsernledelsen

- 6** Viktige hendelser 2011

- 7** Milepæler i Tides historie

- 8** Om Tide

- 10** Aksjonærinformasjon

- 12** Forretningsområder

- 14** Policy og HMS

- 16** Styret

- 18** Årsberetning

- 26** Erklæring til årsregnskap og årsberetning

- 27** Resultatregnskap

- 28** Eiendeler

- 29** Egenkapital og gjeld

- 30** Avstemming av egenkapital

- 31** Kontantstrømoppstilling

- 32** Noter

- 74** Revisjonsberetning

- 76** Bedriftsforsamlingens uttalelse

- 78** Eierstyring og selskapsledelse

2011 – ET ÅR MED HØY AKTIVITET

Tide har lagt sitt femte driftsår bak seg etter fusjonen mellom Gaia Trafikk og HSD i 2006. Uten sammenligning har dette vært et år hvor selskapet har gjennomlevd store endringene, både på driftssiden og organisatorisk. Dette har gjort sitt til at 2011 har vært et spennende, men krevende år.

Hele selskapets tradisjonelle ruteområde er nå anbudsutsatt. Det betyr en grunnleggende endring i rammevilkårene. Hard konkurranse om kontraktene mellom landets største aktører, bidrar til lavere marginer. I denne situasjonen er vi derfor glad for at vi i løpet av 2011 startet opp fem viktige anbudskontrakter. Fire av dem ligger i våre opprinnelige områder i Rogaland og Hordaland. Særlig stolt er vi likevel over anbudet vi vant i Sør-Trøndelag, og at vi har inntatt den trønderske hovedstaden. Dermed har vi etablert oss i en helt ny og spennende region der vi kan utvikle oss videre.

Nye rammevilkår krever nye løsninger. Fusjonen mellom de landbaserte og sjøbaserte aktivitetene i Tide har gjort konsernet til et mer rendyrket selskap som skal konsentrere seg om landbasert kollektivtrafikk. I dette bildet skal vi finne en fornuftig balanse i satsingen mellom by og land – innland og utland. For å sette konsernet i best mulig stand til å hevde seg i konkurransen om nye kontrakter, har vi også endret den organisatoriske strukturen innad i Tide. Denne endringen har vært gjennomgående fra sjåførnivå til konsernledelsen. Men vi er ikke i mål. I en tøff konkurransesituasjon vil en av utfordringene alltid være å ha en organisasjon som er optimalt tilpasset de oppgavene som skal løses.

Også i Danmark har vi gått gjennom en endringsprosess. Tide Bus Danmark A/S blir nå et datterselskap i Tide ASA, sidestilt med Tide Buss AS. Nye anbud er vunnet, stillingen er konsolidert og selskapet er inne i en positiv utvikling.

Tide har en solid grunnmur med 8,2 milliarder kroner kontraktsreserver. Dette gir løfter om fremtiden. Men god lønnsomhet kommer først og fremst gjennom møysommelig arbeid. All erfaring tilsier at anbudskontraktene først gir

god lønnsomhet etter en innkjøringsperiode. Nye rutiner og prosedyrer skal innarbeides. Arbeidstidsordninger må tilpasses nye strukturer. Dette tar tid, og de økonomiske ambisjonene må derfor tilpasses virkeligheten. Vi kan derfor ikke forvente full uttelling av nye kontrakter det første driftsåret.

Om kollektivnæringen er en næring som er viktig i dagens samfunn, vil den ikke bli mindre betydningsfull i tiden fremover. Med den befolkningsveksten som vil komme i byene de nærmeste årene, vil kollektivtrafikken stadig spille en viktigere rolle. Dette gjelder enten vi måler gevinsten i samfunnsøkonomi eller vi velger å se på de miljømessige fordelene. I dette spennende bildet skal Tide ha sin naturlige plass. Men dette er en plass vi skal gjøre oss fortjent til ved å styrke konsernet både finansielt og strukturelt.

Gjennom de endringene Tide har vært gjennom i 2011 har sjåførene kanskje tatt den største belastningen. De vil alltid være i første rekke – i frontlinjen. De har vist at Tide er oppgaven verdig. Derfor vil nettopp denne yrkesgruppen bli viet spesiell oppmerksomhet i tiden fremover for å videreutvikle Tides fremste kapital – medarbeiderne. En trygg fremtid for Tides ansatte er også en god fremtid for kundene, for oppdragsgiverne og for våre eiere.

*Lisbet K. Nørø
Konsernsjef*

Konsernledelsen

LISBET K. NÆRØ (f. 1963) Konsernsjef

Tiltrådte som konsernsjef i Tide ASA 1. september 2011. Hun kommer fra stillingen som administrerende direktør i BN Bank, og har tidligere vært konserndirektør/CFO i Sparebank1, SR- Bank, Sparebanken Vest og BNR/Fjordline ASA. Lisbet Nærø er utdannet siviløkonom fra NHH og MBA fra University of Central Florida i USA. I tillegg til dette har hun også tilleggsutdannelse fra det juridiske fakultet i Bergen og fra Harvard Business School i USA.

PÅL ERIK STEEN (f. 1974) Finansdirektør/CFO

Ansatt i Tide Buss som økonomidirektør 1. september 2011, og gikk inn i stillingen som finansdirektør i Tide ASA 1. januar 2012. Pål Erik Steen har tidligere vært konsernregnskapsjef i rederiet Jo Tankers, revisor og rådgiver i PwC og yrkesoffiser i Sjøforsvaret. Han er utdannet siviløkonom fra BI Sandvika og MSc i regnskap og revisjon fra BI Oslo. Pål Erik Steen er også statsautorisert revisor.

ROGER HARKESTAD (f. 1975) Adm. direktør Tide Buss /COO i Tide ASA

Roger Harkestad er utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole, og kom til Tide Buss i 2011 som viseadm. direktør. Han overtok senere som administrerende direktør i selskapet. Han har sin bakgrunn fra daglivarebransjen og kom fra stillingen som administrerende direktør i Safari-gruppen. Roger Harkestad har i tillegg hatt en rekke styreverv innenfor detaljhandel, faghandel, håndtverksbedrifter og eiendom.

Fra venstre; Lisbet K. Nærø, Pål Erik Steen, Roger Harkestad, Janicke Stople og Flemming Jensen.

JANICKE STOPLE (f. 1965) HR-direktør i Tide Buss

Janicke Stople ble ansatt som HR-direktør i Tide Buss 1. desember 2009. Hun har bred erfaring fra ulike lederstillinger innen HR, og kom til Tide fra stillingen som HR-manager i Sharecat solutions. Før det hadde Janicke Stople en tilsvarende stilling i LHL-gruppen / Krokeidesenteret. Hun er utdannet siviløkonom fra NHH.

FLEMMING JENSEN (f. 1948) Adm. dir. i Tide Bus Danmark A/S

Ansatt september 2010. Han kom da fra stillingen som adm. direktør i Pilkington Danmark A/S. Han har sittet i flere bransjerelaterte styreverv som leder, nestleder og styremedlem, og er i dag medlem i Brancheudvalget for Kollektiv Trafik i Danmark. Flemming Jensen er utdannet innen organisasjon og ledelse (HDO) med spesialisering i strategi og planlegging ved Sydjyllands Handelshøyskole. I tillegg til dette har han gjennomført flere lederkurs.

Viktige hendelser 2011

Tide konsernet har hatt et spennende år i 2011.

Hovedpunktene er:

- Tide ASA ble restrukturert ved at de to hovedvirksomhetene som Tide ASA eide, sjø- og bussvirksomheten, ble splittet i to uavhengige selskaper. Sjøvirksomheten ble utfisjonert til det nystiftede selskapet Tide Sjø Holding AS med regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2011. Tide ASA består etter fisjonen av virksomhetene buss, verksted og reiseliv, og vil fortsatt være notert på Oslo Børs. Fisjonen ble vedtatt på ekstraordinær generalforsamling 24. januar 2011.
- Tide Buss AS har startet opp fem nye bussanbud i 2011 hvorav ett i nytt markedsområde. Tide gjenvant sin kontrakt i Nord-Rogaland i 2010 og den 1. januar startet selskapet opp rutekjøring med 100 busser i området. Den 1. mars startet selskapet rutekjøring med 26 busser på Osterøy, og den 22. august startet selskapet opp rutekjøring i nytt markedsområde, Sør-Trøndelag, med 70 nye busser. I Hordaland startet selskapet opp rutekjøring i Bergen Nord med 108 nye busser den 3. oktober, og den 1. desember startet selskapet rutekjøring med 94 nye busser i Bergen Sentrum.
- Tide-konsernet har opplevd store endringer i ledelsen gjennom året. Konsernsjef Bjørn Ove Børnes gikk av med pensjon i september 2011 etter 3 år i stillingen og 25 år i selskapet, samtidig tiltrådte Lisbet K. Nærø som ny konsernsjef. Finansdirektør og adm. dir. i Tide Verksted, Knut P. Eriksen, forlot sine stillinger i begynnelsen av juni. Konsernregnskapssjef Giske B. Sørensen fungerte i stillingen som finansdirektør frem til slutten av 2011, og Pål Erik Steen tiltrådte som ny finansdirektør fra januar 2012. Egil Nesse fungerte i stillingen som daglig leder i Tide Verksted frem til han tiltrådte som fast daglig leder i februar 2012. Administrerende direktør i Tide Buss AS, Jostein Hatlebrekke, forlot selskapet i begynnelsen av oktober 2011 og ble etterfulgt av Roger R. Harkestad som tiltrådte i desember.

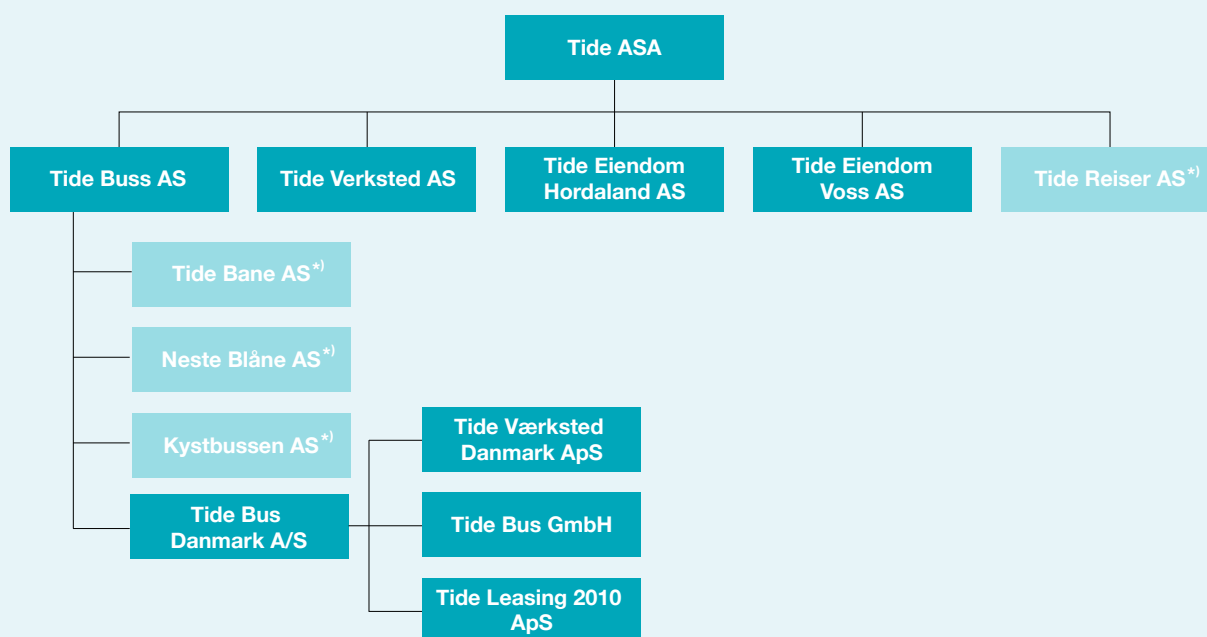

Milepæler i Tides historie

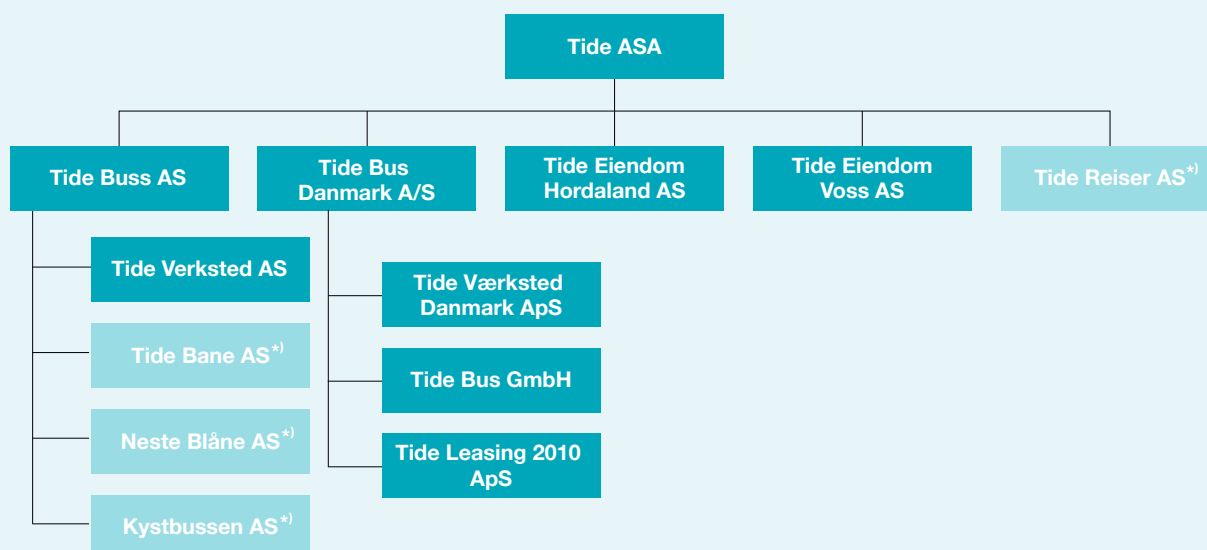
2010:	Tide Buss vinner anbud i Hordaland - Osterøy, Bergen Nord og Bergen Sentrum, Sør-Trøndelag - Trondheim og Danmark - Assens. Anbudene i Bergen Sør og Assens starter opp.	1992:	Åsane Billag og Bilruta Fana-Os-Milde slår seg sammen til Pan Trafikk AS. Samme år fusjonerer Rutelaget Bergen Vest, Rutelaget Askøy - Bergen og Øygarden & Sotra Rutelag og danner Vest Trafikk AS.
2009:	Tide Buss vinner anbud i Hordaland - Bergen Sør, Nord-Rogaland - Haugesund og Danmark - Faaborg, Middelfart og Region Syd. Anbudene i Danmark starter opp samme år.	1972:	Laksevåg kommunale rutebilselskap blir overtatt av Bergen Sporvei i forbindelse med kommunesammenslåingen.
2008:	Tide Buss vinner sitt første anbud utenom Norge. Datterselskapet Tide Bus Danmark blir opprettet og overtar driften av busser i Odense 29. juli.	1965:	De lokale busselskapene slår seg etter hvert sammen i større enheter. Bilruta Fana-Os-Milde L/L blir etablert. Nyttårsaftnen 1965 gikk siste trikken i Bergen. Bussene blir enerådene.
2007:	Det første anbudet i Hordaland - Austevoll kommune - blir lagt ut og vunnet av Tide Buss.	1955:	Hardanger Sunnhordlandske Dampskipsselskap tar over ti lokale bilselskap og HSD Bilane blir dermed stiftet.
2006:	HSD og Gaia Trafikk fusjonerer til Tide ASA og blir et av Norges største trafikkselskap.	1950:	Den første elektriske bussen - trolleybussen - settes inn på linje 5.
2005:	HSD Buss AS og Gaia Trafikk danner sammen et selskap - Haugaland Buss AS - der hver har 50 % eierandel. Gjennom dette selskapet vinner de sitt første større anbud, bussruteproduksjonen på Haugalandet.	1928:	Den første bussen til Bergens Sporvei starter opp linje 5 til Mulen.
2000:	Kronprins Haakon åpner offisielt for drift av 85 naturgassbusser i bergensområdet. I gassbussprosjektet samarbeider Gaia Trafikk og HSD Buss.	1917:	Fana Automobillag starter rutebilkjøring mellom Fana og Fjøsanger i korrespondanse med toget.
2000:	Vest Trafikk blir en del av HSD Buss AS	1897:	Den første trikken til Bergen elektriske Sporvei ruller gjennom Bergens gater.
1999:	HSD Buss AS blir etablert - Bergen Hardanger Voss Billag kommer inn i HSD	1884:	Aktieselskapet Nestrun - Osbanen ble etablert og dermed var det opprettet togforbindelsen mellom Bergen og Fana.
1998:	Pan Trafikk og Bergen Sporvei slår seg sammen til Gaia Trafikk AS etter at et omfattende samarbeid om felles drift så dagens lys allerede 24. april 1997.	1880:	Hardanger Sunnhordlandske Dampskipsselskap blir skapt etter sammenslutning av en rekke små dampskipsselskap.

Om Tide 2011

TIDE JURIDISKE ENHETER PR. 31.12.11

TIDE FREMTIDIGE JURIDISKE ENHETER VÅR 2012

^{*)} Selskapene er uten aktivitet

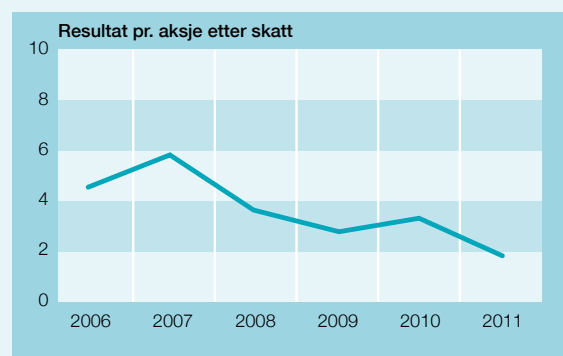
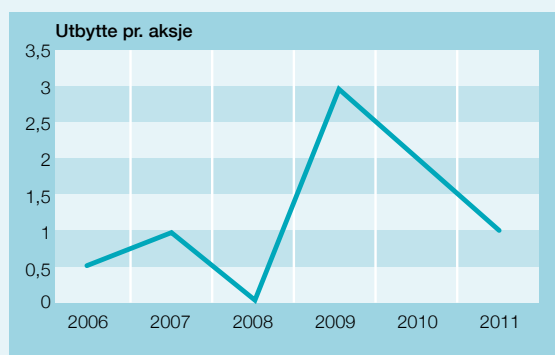
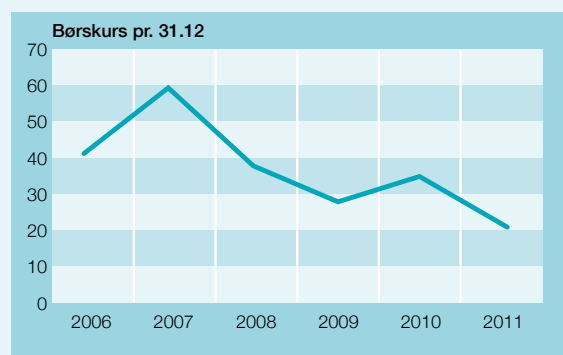

Aksjonærinformasjon 2011

FINANSIELLE HOVEDTALL KONSERN

MNOK, om ikke annet er positivt nevnt	2011 *)	2010 *)	2009	2008	2007
Omsetning	1 989	1 941	3 467	3 221	2 484
Driftsresultat	100	163	286	90	149
Resultat før skatt	73	175	231	18	111
Årsresultat for videreført virksomhet	67	143	208	13	71
Årsresultat for virksomhet under avhendelse	0	10	0	0	0
Utbytte pr.aksje	1,0	2,0	3,0	0	1,0
Likviditet	36	477	492	102	210
Likviditetsgrad	1,0	0,8	0,9	0,6	0,6
Egenkapital i %	26 %	30 %	30 %	29 %	35 %
Egenkapital i kr	446	1 268	1 205	980	1 055
Børsverdi pr. 31.12.	433	765	609	839	1 342

*) Regnskapstall vises for videreført virksomhet etter fisjon av Tide Sjø AS med regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2011. Tilsvarende gjelder for 2010 hvor resultat fra virksomhet under avhendelse vises på en linje.

LIKVIDITET

Konsernets likviditetsbeholdning var på 36 MNOK pr. 31.12.2011. I tillegg har konsernet ubenyttede trekkrettigheter på 160 MNOK.

UTBYTTE FOR 2011

Styret foreslår et utbytte på NOK 1,- pr. aksje for 2011. Se også kapitlet om selskapskapital og utbytte under "Eierstyring og selskapsledelse".

AKSJER OG AKSJEKAPITAL

Selskapets aksjekapital var på NOK 20 303 600,40 pr. 31.12.2011 fordelt på 22 559 556 antall aksjer, pålydende NOK 0,9. Alle aksjer har like rettigheter i selskapet, og det foreligger ingen stemmerettsbegrensninger i selskapet. Aksjene i selskapet er notert på Oslo Børs og kan omsettes fritt.

Pr 31.12.2011 eide Tide ASA ingen egne aksjer. Styret har fullmakt til å kjøpe inntil 10% egne aksjer. Fullmakten gjelder fram til 25.04.2012 og praksis har vært at fullmakten fornyes på ordinær generalforsamling.

OMSETNING AV TIDE ASA AKSJEN

I 2011 ble det omsatt 288.408 aksjer. Aksjekursen pr. 31.12.2011 var på NOK 19,20 pr. aksje som gir en børsverdi på 433 MNOK.

Investorkommunikasjon

Finanskalender 2012/2013	
25.04.2012	Generalforsamling
03.05.2012	Resultat 1.kvartal
23.08.2012	Resultat 2.kvartal
01.11.2012	Resultat 3.kvartal
14.02.2013	Resultat 4.kvartal

Antall busser, hurtigbåter og ferger

	2011	2010
Antall busser i Norge	1 127	870
Antall busser i Danmark	323	330
Totalt antall busser	1 450	1 200
Antall hurtigbåter	0	25
Antall ferger	0	53
Totalt antall båter	0	78

Antall ansatte

	2011	2010 ^{*)}
Antall ansatte i Norge	1 997	1 851
Antall ansatte i Danmark	631	603
Totalt antall ansatte	2 628	2 454

^{*) Tallene for 2010 er eks. sjøvirksomheten}

Forretningsområder

SEGMENTER I TIDE ASA

Rutebuss i Norge :

Tide Buss AS kjører rutebuss på oppdrag for fylkeskommunene Hordaland, Nord-Rogaland og Sør-Trøndelag. Rutebussdriften kjøres som følge av de anbudskontrakter Tide har vunnet de senere årene. Disse kontraktene har normalt sett en varighet på 6-8 år, samt 1-3 opsjonsår.

2011 har vært et år der Tide Buss AS har vært gjennom en stor omstilling der selskapet har gått inn i hele 5 nye anbudskontrakter, som utgjør en betydelig andel av ruteproduksjonen til selskapet. Tide Buss AS har nå kun en kontrakt, rutepakke Vest i Hordaland, som går på avtaler som er ikke er vunnet gjennom anbud.

Tide Buss AS opererer nå 8 større anbudskontrakter. 1 har varighet til 2015, mens resterende har varighet til 2017 – 2020.

Selskaper opererer i dag vel 750 driftsbusser i rute i Norge.

Tide tapte anbudet om rutepakke Vest i Hordaland i 2011 til Nettbuss. Til tross for dette er selskapet fornøyd med å ha gjenvunnet de fleste anbudene i stor-Bergen de senere årene. I tillegg har selskapet gjenvunnet Nord-Rogaland, vunnet anbud i Sør-Trøndelag, og på den måten sikret seg en betydelig ordresreserve for fremtiden.

Tide Buss AS jobber kontinuerlig for å videreutvikle selskapet i den hensikt å vinne nye anbudskontrakter. Selskapet deltar i utlyste konkurranser i Norge ut fra strategiske vurderinger.

Anbudskonkurranser har ulik utforming og ulike evalueringskriterier, og må tilpasses den enkelte konkurranse. Generelt sett har selskapet fokus på å være ledende på kvalitets- og miljøparametre i konkurranser der dette vektlegges, samt konkurransedyktig på pris.

Rutebuss i Danmark :

Tide Bus Danmark A/S kjører primært rutebuss for

trafikkselskapene FynBus på Fyn og Sydtrafik i Syddjylland. I tillegg suppleres det med en mindre andel svømmekjøring for Middelfart og Faaborg/Midtfyn Kommuner. Rutebussdriften er vunnet gjennom anbudskontrakter, og disse har normalt en varighet på mellom 5-8 år, pluss 2 opsjonsår.

2011 har vært et år med fokus på økonomien og tilpasning av selskapet strukturmessig. Før dette var brakt på plass høsten 2011 ble det ikke avgitt tilbud på nye kontrakter, og det er heller ikke startet opp nye kontrakter i 2011. Kontrakten på kjøringen av Odense bybusser er dog i 2011 blitt forlenget med 2 år.

Tide Bus Danmark A/S opererer nå 6 kontrakter av forskjellige størrelser – fra 2 busser til 156 busser. Ingen av kontraktene har utløp i 2012. 1 kontrakt på 2 busser har utløp i 2013, resten har tidligst utløp i 2015.

Selskapet opererer i 2011 med ca 320 driftsbusser i rute i Danmark.

Som en del av den overordnede strategi for konsernet arbeider Tide Bus Danmark A/S med å videreutvikle selskapet med henblikk på å vinne nye anbudskontrakter. Selskapet deltar i anbudskonkurranser ut fra strategiske vurderinger knyttet til offentlige anbud i Danmark.

Tide Bus Danmark A/S har ultimo 2011 avgitt pris på kjøringen av Kolding bybusser – 26 driftsbusser – og primo 2012 ble kontrakten underskrevet. Det bemerkes at 3 av bussene blir hybridbusser, som et ledd i Kolding Kommunes ønske om å være en "grønn" kommune og i så måte gå foran de øvrige kommuner.

Ekspress- og flybuss:

Tide Buss AS drifter alene, eller sammen med andre, 5 ekspress- og flybussruter. Dette er flybussen i Haugesund, flybussen i Bergen, Kystbussen (Bergen-Stavanger), Haukeliekspressen (Bergen/Haugesund- Kristiansand) og Fjordekspressen (Bergen-Trondheim). Totalt sett fraktet

disse rutene i overkant av 1,6 millioner passasjerer i 2011. Tide Buss har ca 25 driftsbusser knyttet til ekspress- og flybusskjøring.

Tur-kjøring:

Tide Reiser er en merkevare i Tide Buss AS som blant annet selger turbusstjenester på kommersielt grunnlag til privatpersoner, bedrifter, lag, foreninger og det offentlige. Selskapet disponerer ca 75 busser til denne aktiviteten, både egne busser og fast innleide underleverandører.

Tide Reiser selger tur-aktiviteter i hele landet, men i hovedsak foregår aktiviteten i Hordaland, Rogaland og Hedmark. I 2011 gjennomførte Tide over 30.000 tur-oppdrag.

Reiseliv:

Tide Reiser har også ansvaret for selskapets salg av turer og opplevelser til spennende reisemål i inn- og utland. Turer selges både som katalogturer og som tilpassede turer til lag og foreninger. Tide Reiser gjennomførte totalt sett nærmere 150 turer i 2011, og omsatte for vel 23 millioner innenfor reiselivssegmentet.

Tide Reiser produserer flere kataloger hvert år, som distribueres til privatpersoner, lag og foreninger.

Se www.tidereiser.no for mer informasjon.

Annen transport

Tide Buss AS har nærmere 40 mindre busser knyttet til transport av eldre, syke, samt fysisk- og psykisk utviklingshemmede. Dette er i all hovedsak kjøring på kontrakt med det offentlige, og kan være kjøring som er enten fast eller anropsstyrt.

VOGNPARK:

Tide Buss Norge hadde ved utgangen av 2011 1 127 busser. Det er investert betydelig i nytt bussmaterieell de senere

årene, med bakgrunn i vunne anbud. I løpet av 2012 skal det selges i overkant av 200 eldre busser. Snittalderen på bussparken er ca 4 år.

Tide Bus Danmark har ved utgangen av 2011 323 busser. Det er investert betydelig i nye busser med bakgrunn i anbud som er startet opp i 2009 og 2010. Gjennomsnittsalder på bussparken er mellom 5 og 6 år.

Tide har vært et av de mest innovative busselskapene i Norge i forhold til å ta i bruk ny teknologi når det gjelder alternativ drivstoff. Dette bidrar til å begrense påvirkningen på det ytre miljø. Hele 265 av bussene bruker gass som drivstoff. 7 busser bruker elektrisitet som energi. Selskapet har også kjøpt 20 elbiler i løpet av 2011. Dette for å minimere tomkjøring med buss utenfor rute, og dermed ha en positiv miljøpåvirkning. Fornyingen av bussparken bidrar sterkt til at Tide Buss sin påvirkning på det ytre miljø reduseres i forhold til antall kilometer kjørt.

Når det gjelder bussleverandører har Tide Buss en diversifisert portefølje med hele 5 bussmerker, som hver har en andel på over 10% av det totale bussmateriellet.

Tide Verksted AS

Tide Verksted driver i hovedsak med reparasjon og vedlikehold av tyngre kjøretøy. Selskapet leverer primært verkstedtjenester til Tide Buss AS, men selger også tjenester til eksterne kunder. Selskapet har verkstedsanlegg på Husnes, Odda, Voss, Lonevåg, Haukås, Straume, Fana og Mannsverk. I tillegg har selskapet en avdeling innen service og reparasjoner av vaskemaskiner for tyngre kjøretøy. Selskapet er sertifisert i henhold til ISO 9001.

2011 har vært preget av tilpasninger til endrede rammebetingelser som følge av at Tide Buss AS, på flere avdelinger, har gått over fra kvalitetskontrakter til anbudskontrakter. For Tide Verksted har dette medført at selskapet har jobbet med effektivisering av driften for å tilpasse seg de nye rammebetingelsene.

Policy og HMS

POLICY, VERDIER OG OPPLÆRING

Tide er en stor arbeidsgiver med til sammen 2 628 medarbeidere i Norge og Danmark. Vi har kontinuerlig fokus på videreutvikling av personalpolitikk og arbeidsmiljø. Trivsel og utvikling har stor betydning for å beholde medarbeidere, og for å kunne tiltrekke seg fremtidig arbeidskraft i et presset arbeidsmarked. Stikkord her er involvering og god dialog, kompetansehevende tiltak og fokus på nærværsledelse.

Visjon og verdier

Veiviseren er et sentralt dokument i Tide. I veiviseren beskrives Tides visjon, forretningside, verdier, lederprinsipper og etiske retningslinjer. Denne brukes i alt fra rekruttering og opplæring av medarbeidere til lederutvikling og medarbeider-/ledervurdering.

Gjennom årlige leder- og medarbeidervurderingssamtaler evalueres verdier og lederprinsipper i praksis.

Opplæring

Selskapet vektlegger god opplæring på alle nivå. Det er klare retningslinjer for opplæring av nye medarbeidere, og selskapet legger også til rette for opplæring gjennom bransjens kompetansemøduler, samt innenfor ulike fagspesifikke områder. Det gjennomføres videre obligatoriske kompetansemøduler for ledelse- og driftspersonell.

I 2011 ble Tide godkjent som opplæringsbedrift og har fem godkjente undervisningssteder for EU-direktiv opplæring i henhold til Yrkessjåfør forskriften. Fremmedspråklige sjåførere følges spesielt opp for å få til en god integrering og god språkutvikling.

HMS OG KVALITET

Arbeidet med helse, miljø, sikkerhet og kvalitet prioriteres høyt for å skape sikre og gode arbeidsplasser. Selskapets ledelse arbeider målrettet for å styrke fokus og øke forståelsen blant alle ansatte.

Fra Tides etiske prinsipper:

Kommersiell orientering og samfunnsansvar

– Tide er en kommersiell aktør og vil tilfredsstille forventninger som stilles i forhold til avkastning, vekst og utvikling. Dette innebærer at den enkelte er bevisst sitt personlige ansvar for at Tide når sine mål. Samtidig skal alle medarbeidere være sitt ansvar bevisst overfor samfunn og miljø. Tide er en stor og viktig aktør innen transportnæringen og virksomheten har dermed stor betydning for samfunnets daglige funksjon.

Gjennom organisasjonsendring med redusert kontrollspenn og teamorganisering skal medarbeidere føle seg sett, få nødvendig oppfølging og se sine bidrag til selskapets måloppnåelse. Det er en uttalt satsing de neste årene å sette sjåføren i fokus.

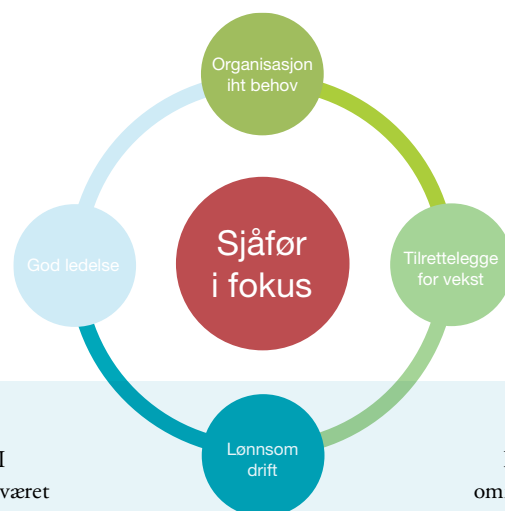
Tilgang på arbeidskraft

Arbeidsmarkedet har strammet seg ytterligere til i 2011. Tilgangen på nye bussjåførere har vært vanskelig. For å dekke arbeidskraftbehovet ansatte selskapet 100 sjåfører hovedsakelig fra Slovakia og Polen, i tillegg til 140 ansatte i Norge. Utover det har selskapet overtatt 134 ansatte i forbindelse med virksomhetsoverdragelse i Trondheim. Sjåførtilgangen i Danmark er god, da det er mange ledige på bakgrunn av den alminnelige økonomiske situasjonen i landet. Turnover i 2011 var på 4%. Dersom vi inkluderer avgang til ulike former for pensjon var total turnover 8,3%.

Sykefravær

Tide Buss er en IA-bedrift, og samarbeider tett med NAV og Bedriftshelse-tjenesten både når det gjelder forebygging av sykefravær og i det direkte oppfølgingsarbeidet. Et særlig fokus har vært tett oppfølging av medarbeidere som har vært sykmeldt over lang tid for å få disse tilbake i arbeid igjen.

Sykefraværet er fortsatt for høyt, og det er et overordnet satsingsområde å redusere dette. Til tross for stor satsing på

dette området opplevde vi i 2011 at sykefraværet steg fra 9,9% til 11%. I Tide Bus Danmark A/S har sykefraværet vært omkring 6% for året som helhet. Sykefraværet er ikke tilfredsstillende, og det jobbes positivt med å få dette forbedret. Det arbeides positivt med å få dette forbedret. Årets første to måneder i 2012 viser imidlertid positiv utvikling – både ift utgangen av 2011 og sammenlignet med årets første måneder i 2011.

Skade på personell og matriell

H-verdi viser hyppighet av arbeidsulykker som er så alvorlige at det medfører fravær fra arbeid/arbeidsplassen. Skadefrekvens/hyppighet defineres som antall arbeidsulykker med fravær pr 1.000.000 arbeidede timer. Tide Buss hadde en gjennomsnittlig H-verdi på 3,8 i 2011, mot 3,6 i 2010. Selskapet har kontinuerlig fokus på å redusere antall skader gjennom tett oppfølging av alvorlige tilfeller, og erfaringsoverføring for å hindre gjentakelser.

Vi opplevde en positiv nedgang i antall materielle skader i 2011. Likevel er antallet fortsatt for høyt. Ytterligere reduksjon står derfor sentralt i vårt kontinuerlige forbedringsarbeid. Gjennom teamorganisering av sjåfører er det lagt til rette for at hvert team setter mål og følger opp skadetilfeller. Utviklingen følges tett av selskapets ledelse.

I 2011 var to Tide-busser involvert i dødsulykker, en i Norge og en i Danmark – begge da personbiler kom over i motgående kjørebane. Vi opplevde også noen tilfeller av ran og trusler mot sjåfører i tjeneste. Det legges stor vekt på oppfølging av ansatte som blir involvert i ulykker eller uønskede hendelser. En egen beredskapsordning med døgkontinuerlig vakt sikrer ivaretagelse av personell, materiell og omdømme når ulykker eller uønskede hendelser inntreffer.

Sertifisering

Selskapets kvalitetssystem er i henhold til ISO 9001 og sertifisert av Bureau Veritas. Det gjennomføres årlige revisjoner ved alle avdelinger. Avviksmeldinger og forbedringsforslag håndteres i et elektronisk basert system. Alle ansatte har anledning til å melde avvik eller forbedringsforslag. I løpet av 2012 har selskapet en ambisjon om å bli sertifisert iht ISO 14001.

Fornyelse av vognparken

I forbindelse med oppstart i nye anbudsområder er det gjort store investeringer i nye busser som tilfredsstillende EURO 5 normen, EEV eller bedre. Sammen med forbedret logistikk bidrar dette til å minske skadelige klimagasser som CO₂ og NO_x. I tillegg fokuseres det på miljøvennlig kjørestil gjennom kursing av sjåfører og piggfrie vinterdekk som reduserer svevestøv.

Elbiler

Det siste året har Tide Buss gått til innkjøp av Elbiler. Disse benyttes av sjåførene i forbindelse med skiftavløsning, og er et positivt bidrag med hensyn til å begrense negativ miljøeksponering ytterligere.

Inkluderende arbeidsmiljø

Vi skal ha et inkluderende arbeidsmiljø som utnytter det mangfold medarbeidere fra 35 ulike land representerer. Det er nulltoleranse for mobbing og alle former for diskriminering.

Fra Tides etiske prinsipper:

Menneskeverd og respekt

- Alle mennesker har lik verdi.
- Forskjellsbehandling eller diskriminering med hensyn til kjønn, nasjonal og etnisk opprinnelse, religion og livssyn, hudfarge, politisk syn, medlemskap i arbeidstakerorganisasjon, seksuell orientering, funksjonshemming eller alder skal ikke aksepteres i Tide.
- Alle medmennesker har krav på å bli tatt på alvor og oppleve rettferdig behandling.

Varsling – «Meld fra i Tide»

- Alle ansatte skal kunne ha mulighet til å ta opp kritikk på en konstruktiv måte. Dersom man er vitne til at det forekommer ulovlig virksomhet eller annen uetisk atferd, er man pliktig til å melde fra om dette til overordnede. Dette vil for eksempel kunne gjelde bruk av rusmidler i arbeidet, røyking på pauserom/arbeidssted eller mobbing og trakassering av kollegaer.
- Den som varsler skal ikke utsettes for negative reaksjoner, verken fra overordnede eller kollegaer. Den personen det varsles om har også krav på en rettferdig behandling, ved å få mulighet til å gi sin versjon av saken og få informasjon om hva anklagene dreier seg om.
- Etter at saken er ferdigbehandlet, skal den det er varslet om få god informasjon om utfallet. Viser det seg at kritikken er ubegrunnet skal både varsler og den anklagede få en ordentlig forklaring. Ledelsen har ansvar for å ta vare på den eller de det er varslet om.

Styret

STEINAR MADSEN (f. 1964)

Styreleder

Steinar Madsen er konsernsjef i Det Stavangerske Dampskipsselskap som er engasjert i internasjonal shipping, gods og samferdsel. Han er utdannet fra BI og har gjennomgått Solstrandprogrammet, og har også bakgrunn fra arbeid innen oljeservice. Steinar Madsen har vært medlem av styret i Tide siden 2007 og ble i 2009 valgt som styreleder i konsernet. Han er også leder av revisjonsutvalget.

ROALD GEORG BERGSAKER (f. 1942)

Nestleder

Roald Bergsaker har hatt en aktiv politisk karriere for partiet Høyre, og var fylkesordfører i Rogaland fylkeskommune i perioden 1999 til 2007. Før det var han direktør i Forus Industrieteselskap. Han har for øvrig hatt en rekke styreverv i private og offentlige selskaper. Han har også vært ordfører i Sandnes. Han ble første gang valgt inn som styremedlem i Tide i 2008.

KNUT RAVNÅ (f. 1948)

Styremedlem

Knut Ravnå er utdannet siviløkonom fra NHH, og MBA fra The University of Michigan, USA. I perioden 1990 til 2006 var han adm. direktør i Sparebanken Vest. Han innehar for øvrig en rekke styreverv og andre verv. Blant annet er han styreleder i Sparebanken Vest Boligkreditt AS. Knut Ravnå har vært medlem av både styret og revisjonsutvalget i Tide ASA siden 2008.

CHRISTINE RØDSÆTHER (f. 1964)

Styremedlem

Christine Rødsæther er forretningsadvokat og partner i Vogt & Wiig AS. Hun har spesialisert seg innen bank, finans, shipping og offshore, og har sin juristutdanning fra Universitetet i Bergen. Videre har hun LLM ("Master of Law") i Transnational Business Practice fra University of the Pacific, Sacramento i California. Christine Rødsæther har, i tillegg til lang erfaring som advokat, styreverv blant annet i Garanti-instituttet for eksportkreditt og Odjfell SE. Hun har sittet i styret i Tide siden 2008.

KRISTIN REITAN HUSEBØ (f. 1963)
Styremedlem

Kristin Reitan Husebø er i dag markedsdirektør i Stavanger Aftenblad. Hun har en mastergrad fra BI og har mange års erfaring fra Statoil ASA hvor hennes siste stilling var økonomi- og planleder for resultatområdet Europeisk Gass. Deretter startet hun selskapet Prekubator AS, et kommersialiseringselskap tilknyttet Universitetet i Stavanger. Hun er for tiden nestleder i Lyse Energi AS i tillegg til flere andre styreverv. Hun har sittet i styret i Tide siden 2010.

FRODE SÆLEN (f. 1952)
Styremedlem

Frode Sælen begynte som bussjåfør i Fana-Os-Milde i 1973. Han har gjennom mange år vært engasjert i fagforeningsarbeid, blant annet som nestledere i forbundsstyret i Yrkestransportforbundet (YTF). Frode Sælen er hovedtillitsvalgt for YTF i Tide Buss, og er i tillegg til dette også leder for YTF avd 2. Han har i en årrekke representert de ansatte i bedriftsstyrene som opp gjennom tiden har vært forløperne til Tide. Han har sittet i Tide-styret siden fusjonen i 2006.

MARIT ENGESETH (f. 1961)
Styremedlem

Marit Engeseth er hovedtillitsvalgt i Norsk Transportarbeiderforbund (NTF). Hun er utdannet innen reiseliv og miljøarbeid ved Høyskolestiftelsen i Kjeller, og organisasjonspsykologi ved Norges Handelshøyskole. Hun har lang erfaring fra faglige verv. Hun begynte som bussjåfør i Gaia Trafikk i 2003, og har i tillegg til å være ansattrepresentant i styret, også vært medlem av arbeidsmiljøutvalget i Tide Buss. Marit Engeseth var medlem i styret i Tide Buss i perioden 2007 – 2009. Fra 2009 har hun vært medlem i styret i Tide ASA.

HARALD GRIMELUND (f. 1966)
Styremedlem

Harald Grimelund har vært ansattrepresentant for YTF i styret siden 2011. Han begynte i Fana-Os-Milde i 1989 og har siden 1991 vært engasjert i fagforeningsarbeid. Han har vært fast tilknyttet Flybussen i Bergen som sjåfør siden 1998. Harald Grimelund er utdannet diplomøkonom ved BI med spesialisering innen energiøkonomi og administrasjon. Han har vært engasjert i en rekke prosjekter og har tidligere også vært styremedlem i Gaia Reiser AS og Tide Reiser AS. Han er tillitsvalgt for sjåførene tilknyttet kommersiell virksomhet på avdelingen på Mannsverk.

Årsberetning 2011

BERGEN, VESTLANDETS HOVEDSTAD OMGI TT AV DE 7 FJELL , HAR I HELE SIN HI STORIE VÆRT EN LEDENDE INTERNASJONAL HANDELS-OG SJØFARTSBY, OG VAR HOVEDSTAD I NORGE FREM TIL 1314. BERGEN BLE GRUNNLAGT AV OL AV KYRRE I 1070 MED NAVNET BJ ØRGVI N, SOM BETYR «DEN GRØNNE ENGEN MELL OM FJELL ENE.

TIDE STARTET KJØRING AV RUTEBUSS I BERGEN ALLEREDE I 1917. I DAG HAR TIDE OVER 1100 ANSATTE I BERGEN OG KJØRER TILSAMMEN 15,5 MILL RUTEKILOMETER PER ÅR PÅ OPPDRAG FOR SKYSS. I TILLEGG HAR TIDE EGEN TURAVDELING I BERGEN (SE TIDEREISER.NO/LEIEBUSS), SAMT KONSESJON PÅ Å DRIFT AV FLYBUSS (SE FLYBUSSEN.NO) OG KYSTBUSSEN (SE KYSTBUSSEN.NO).

Årsberetning 2011 >>

2011 har vært preget av høyt aktivitetsnivå og god innsats i Tide-konsernet. Resultat før skatt ble 73 millioner kroner mot 175 millioner kroner (eks. sjøvirksomheten) året før. Resultatet må sees på bakgrunn de omfattende endringer konsernet har gjennomgått i 2011, med bl.a. oppstart av fem nye anbudskontrakter og fisjonering av sjøvirksomheten. Konsernet reverserte også en AFP forpliktelse på 60 millioner i 2010. Lisbet K. Nærø tiltrådte den 1. september 2011 som ny konsernsjef i Tide ASA.

VIRKSOMHETENS ART

Tide ASA skal gi gode reiseopplevelser hver dag. Med en omsetning på 2 milliarder kroner er Tide ASA et av Norges og Danmarks største selskap for kollektivtransport. Hovedkontoret er i Bergen.

Selskapet er børsnotert på Oslo Børs. Største eier er Stavangerske Dampskibsselskab AS som eier 76,5 % av aksjene. Konsernet hadde 5 702 aksjonærer ved utgangen av 2011. På samme tidspunkt hadde konsernet 2 628 ansatte og opererte 1 450 busser.

Aktiviteten i selskapet foregår for det alt vesentligste i konsernets selskaper Tide Buss AS, Tide Bus Danmark A/S og Tide Verksted AS. Etter at sjøvirksomheten ble fisjonert ut den 1. januar 2011, består kjernevirksomheten av busstransport for offentlige og private kunder; herunder ekspress- og flybusskjøring. Tide driver også turkjøring, og har aktivitet innenfor reiselivssegmentet, hvor selskapet leverer opplevelsesreiser i Norge og Europa.

Alle konsernets opprinnelige kontrakter er nå konkurranseutsatt, og selskapet har gjenfunnet hovedtyngden av rutene. I tillegg er nye viktige anbudskontrakter vunnet i Norge og Danmark. Konsernet hadde en anbudskontraktsporfølje på 8,2 milliarder ved utgangen av 2011.

RESULTATUTVIKLING

Konsernets resultat før skatt ble 73 millioner kroner i 2011 mot 175 millioner kroner året før. Hovedårsaken til nedgangen relaterer seg til oppstartskostnader i forbindelse med de nye anbudskontraktene i 2011, samt at resultatet i 2010 inneholdt en inntektsført engangseffekt på 60 millioner kroner knyttet til tilbakeføring av AFP-avsetning. I tillegg

har høye oljepriser i 2011 medført en økning i drivstoffkostnaden på 25 millioner kroner sammenlignet med 2010. Konsernet hadde også en inntekt på salg av aksjer i 2010 på 14 millioner kroner.

Driftsinntektene var totalt 1.989 millioner kroner i 2011, en økning på 48 millioner kroner sammenlignet med fjoråret. En vesentlig del av økningen skyldes oppstart av nye anbud i 2011. Totale gevinster på salg av eiendeler i 2011 ble 67 millioner kroner sammenlignet med 58 millioner kroner i 2010.

Driftskostnadene var 1.888 millioner kroner i 2011, en økning på 110 millioner kroner sammenlignet med 2010. Justert for reversering av AFP forpliktelsen i 2010 er økningen 50 millioner kroner. En vesentlig del av økningen må sees i sammenheng med oppstart i nye anbudsområder. I tillegg kommer merkostnader i forbindelse med driftsomlegging i Bergensregionen, økning i pensjons- og drivstoffkostnader, samt fisjonskostnader i forbindelse med utfisjonering av sjøvirksomheten.

Av totale driftskostnader i konsernet utgjør personalkostnader 1.080 millioner kroner, tilsvarende 57 % av totale driftskostnader. Korrigert for inntektsføringen av AFP i 2010 var personalkostnadene for 2011, i prosent av totale driftskostnader, på samme nivå som året før.

Netto finanskostnader var 27 millioner kroner i 2011, en økning på 39 millioner kroner sammenlignet med 2010. Økningen skyldes reduserte renteinntekter som følge av utfisjonering av kontantbeholdning knyttet til Tide Sjø, og økte rentekostnader som følge av økt belåning i forbindelse med finansiering av nye busser. I tillegg ble finansinntek-

Årsberetning 2011 >>

tene redusert blant annet som følge av en gevinst på 14 millioner i forbindelse med salg av aksjer i 2010. Tide ASA (morselskapet) hadde et resultat før skatt på 81 millioner kroner i 2011 mot 68 millioner kroner året før. Hovedårsaken til endring er høyere utleieinntekter på eiendom, samt reduserte personalkostnader.

BALANSE, FINANSIERING, LIKVIDITET OG INVESTERING

Totalbalansen for Tide-konsernet var ved utgangen av 2011 på 1.739 millioner kroner. Til sammenligning hadde konsernet en balanse på 4.160 millioner kroner ved utgangen av 2010. Tide-konsernet bestod inntil 1. januar 2011 også av virksomheten Tide Sjø AS. Med regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2011 ble sjøvirksomheten fisjonert ut av selskapet, og Tide Sjø Holding AS ble etablert.

Egenkapitalen utgjorde 446 millioner kroner ved utgangen av året. Dette tilsvarer en egenkapital andel på 25,7 % for den videreførte virksomhet.

Tide-konsernet hadde 731 millioner kroner i langsiktig rentebærende gjeld pr. 31. desember 2011 mot 1 507 millioner kroner året før. Fisjon av Tide Sjø AS innebar en reduksjon av gjelden på 1.128 millioner kroner. Låneopptak i 2011 var på 483 millioner kroner og avdrag på langsiktig rentebærende gjeld utgjorde 131 millioner kroner i samme periode. Innbetaling ved salg av anleggsmidler utgjorde 106 millioner kroner i 2011.

I forbindelse med oppstart av nye anbudskontrakter er det foretatt store investeringer i ny busspark i løpet av 2011. Dette har belastet likviditetsreserven i 2011. Det ble gjennomført investeringer for 572 millioner kroner.

Likviditetsbeholdningen var 36 millioner kroner ved utgangen av 2011 mot 476 millioner kroner i fjor. Hovedårsak til nedgangen er fisjon av Tide Sjø AS, og likviditetsbeholdningen for videreført virksomhet var 141 millioner kroner i 2010. Tide-konsernet har 160 MNOK i ubenyttede trekkrettigheter ved utgangen av 2011.

Totalbalansen for Tide ASA (morselskapet) var ved utgangen av 2011 på 438 millioner kroner. Til sammenligning

hadde selskapet en balanse på 1080 millioner kroner ved utgangen av 2010. Hovedårsaken til endringen er fisjon av Tide Sjø AS, samt salg av eiendomsselskapet Tide Eiendom Nyborg AS.

FINANSIELL RISIKO

Markedsrisiko

a) Valutarisiko

Tide har en lav valutaeksponering. Konsernet eksponeres i hovedsak for valutarisiko knyttet til det danske datterselskapet Tide Bus Danmark A/S. Risikoen er knyttet til omregning fra DKK til NOK, samt til et svært begrenset antall transaksjoner med eksterne parter. Beløpmessig er disse transaksjonene av uvesentlig størrelse. Utover dette har Tide ingen vesentlige løpende transaksjoner i utenlandsk valuta.

b) Priserisiko

Konsernet er eksponert for svingninger i priser på innsatsfaktorer, hvor drivstoff er den viktigste. Ved større svingninger i drivstoffprisene åpner konsernets avtaler med offentlige oppdragsgivere opp for å avregne deler av variasjonene.

Annen priserisiko er knyttet til svingninger i mindre aksjeposter. Denne risikoen er begrenset til balanseført beløp av disse postene.

c) Renterisiko

Tides renterisiko er knyttet til langsiktige lån og bankinnskudd. Lån med flytende rente medfører en renterisiko for Tides kontantstrøm som delvis motvirkes av kontantekvivalenter med flytende rente. Fastrenteinstrumenter eksponerer Tide for virkelig verdirisiko, og anvendes i samsvar med Tides retningslinjer på dette området. Selskapet vurderer løpende bruk av fastrentelån vurdert ut fra Tides retningslinjer. Det avgjørende for å vurdere inngåelse av fastrenteavtaler vil være hvorvidt anbudskontraktene inneholder reguleringsmekanismer som dekker renteendringer på sikt.

Kredittrisiko

Kredittrisiko representerer det regnskapsmessige tap som ville oppstå hvis eksterne parter ikke overholder sin del av kontrakten, og er knyttet til finansielle instrumenter som

kontanter og kontantekvivalenter, kundefordringer, andre fordringer og finansielle derivater.

Tide er eksponert for risiko for den kontantbeholdningen som er plassert i konsernets hovedbank, samt i øvrige banker som benyttes av konsernets selskaper. Tide vil søke alternative plasseringsmuligheter i de tilfeller hvor selskapets kontantbeholdning overstiger det nivå som er nødvendig for å møte forretningsbehovene. Tide anser risiko for tap av kontantbeholdningen som lav ved utgangen av 2011. Tide følger med på utviklingen i finansmarkedene generelt. I de tilfeller det er indikasjoner på økt risiko for tap vil Tide følge opp egne bankers kredittrating i den hensikt å treffe nødvendige tiltak for å redusere risikoen.

Tide er også eksponert for kredittrisiko knyttet til kundefordringer samt transaksjoner i forbindelse med billettsalg. Kredittrisiko knyttet til billettsalg er minimal, siden oppgjør i all hovedsak er kontant. Kredittrisikoen for kundefordringene er også lav, siden motpart i det vesentlige er offentlige kunder. Maksimal risikoeksponering er balanseført verdi av de finansielle eiendelene i balansen.

Kredittrisiko knyttet til derivater gjelder ved utgangen av 2011 de rentebytteavtaler selskapet har inngått. Rentebytteavtale og underliggende låneavtale er inngått med bank i samme konsern. Tide anser derfor risiko for tap som lav.

Kredittrisiko knyttet til andre fordringer anses også lav da de vesentligste postene gjelder avsetninger for opptjente, ikke-fakturerte inntekter fra oppdragsgivere (fylkeskommunene) og avgifter til gode fra staten.

Likviditetsrisiko

Tide har etablert en konsernkontoordning, hvor samtlige selskaper i konsernet deltar. Nettobeholdning i konsernkontoordningen, positiv/negativ, blir bokført som kortsiktig fordring/gjeld i selskapsregnskapene. Det blir løpende gjennomført vurderinger av kontanter og kontantekvivalenter for å møte driftsrelaterte forpliktelser og lånebehov i forbindelse med investeringer. Tide har etablerte trekkrettigheter på til sammen 160 millioner kroner for å sikre tilgang til likviditet. Selskapet har oppfylt sine forpliktelser ved forfall i 2011.

FORRETNINGSOMRÅDENE

Tide Buss

Kjernevirksomheten til Tide Buss er busstransport for offentlige og private kunder. Tide Buss AS driver rutekjøring i Hordaland, Nord-Rogaland og Trondheim, samt gjennom selskapets datterselskap Tide Bus Danmark A/S, på Fyn og sør på Jylland. Tide Buss deltar aktivt i konkurranser om nye anbudskontrakter i Norge og Danmark. Tide Buss AS og Tide Bus Danmark A/S har til sammen 2 548 ansatte og selskapene opererer 1 450 busser.

Tide Buss AS driver også tur- og ekspress-busskjøring, samt flybussen i Bergen og i Haugesund. Gjennom aktivitetene under merkevaren Tide Reiser ivaretar selskapet salg og markedsføring knyttet til utleie av busser, samt salg av opplevelsesreiser i Norge og Europa.

2011 var et innholdsrikt år for Tide Buss med oppstart av fem nye anbud.

- 1. januar startet selskapet opp rutekjøring i Nord-Rogaland med 100 busser på anbudskontrakt. Avtalen representerer en årlig omsetning på ca. 101 millioner kroner og løper til sommeren 2017.
- 1. mars startet selskapet opp rutekjøring med 26 busser på anbudskontrakt på Osterøy. Avtalen representerer en årlig omsetning på 34 millioner kroner og løper til mars 2018.
- 22. august startet selskapet opp rutekjøring med 70 nye busser i Trondheim, og selskapet fikk tilført 134 nye ansatte. Avtalen representerer en årlig omsetning på 103 millioner kroner og løper til høsten 2018.
- 3. oktober startet Tide Buss opp rutekjøring med 108 nye busser på anbudskontrakt i Bergen Nord. Avtalen representerer en årlig omsetning på 191 millioner kroner og løper til høsten 2018.
- 1. desember startet Tide opp rutekjøring med 94 nye busser på anbudskontrakt i Bergen Sentrum. Avtalen representerer en årlig omsetning på 147 millioner kroner og løper til høsten 2018.

Årsberetning 2011 >>

Oppstarten av de to siste anbudene innebar en vesentlig ruteomlegging i forhold til tidligere kontrakt. Selv om Tide allerede var operatør for rutekjøring i begge områder, har omleggingen vært omfattende da Skyss, som oppdragsgiver i Hordaland, også gjorde betydelig og nødvendig omlegging av rutene i Bergen Nord, Bergen Sentrum og rutepakke Vest. Publikum har i hovedsak gitt gode tilbakemeldinger i forhold til det nye ruteoppsettet Tide skal betjene. Selskapet samarbeider nå med Skyss med sikte på ytterligere optimering av rutene.

I desember 2011 ble det avklart at Tide ikke fikk tildelt anbudskontrakt på rutepakke Vest. Tide vil kjøre videre på kvalitetskontrakt ut første halvår 2012.

Tide Buss hadde totale driftsinntekter på 1 962 millioner kroner i 2011, en økning på 25 millioner kroner sammenlignet med fjoråret. Akkumulert resultat før skatt for 2011 ble 14 millioner kroner, en nedgang på 73 millioner kroner sammenlignet med 2010. Nedgangen kan i hovedsak forklares med en kostnadsøkning på diesel i 2011 på 25 millioner kroner sammenlignet med året før, samt engangseffekt på 55 millioner kroner ved inntektsføring av AFP forpliktelse under personalkostnad i 2010. Justert for effekten av AFP forpliktelsen i 2010, økte personalkostnaden med 40 millioner kroner i 2011. Årsaken til avviket var blant annet økte personalkostnader i forbindelse med oppstart nye anbud på 25 millioner kroner (med tilhørende inntektsøkning), samt kostnader relatert til sykefravær, rekruttering og annet på 15 millioner kroner.

For ytterligere informasjon vises det til segmentinformasjon i note 24.

Tide Verksted

Tide Verksted er et heleid datterselskap av Tide ASA. Selskapet driver i hovedsak med reparasjon og vedlikehold av tyngre kjøretøy. Selskapet leverer primært verkstedtjenester til Tide Buss AS, men selger også tjenester til eksterne kunder. Selskapet har verkstedsanlegg på Husnes, Odda, Voss, Lonevåg, Haukås, Straume, Fana og Mannsverk. I tillegg har selskapet en avdeling innen service og reparasjoner av vaskemaskiner for tyngre kjøretøy. Selskapet er sertifisert i henhold til ISO 9001.

2011 har vært preget av tilpasninger til endrede rammebetingelser som følge av at Tide Buss AS, på flere avdelinger, har gått over fra kvalitetskontrakter til anbudskontrakter. For Tide Verksted har dette medført at selskapet har jobbet med effektivisering av driften for å tilpasse seg de nye rammebetingelsene.

Omsetningen i Tide Verksted AS var i 2011 136 millioner kroner mot 144 millioner kroner i 2010. Nedgangen i omsetning skyldes i hovedsak at Tide Buss har fornyet sitt materiell i løpet av året. Dette har medført lavere aktivitet og mindre reparasjonsarbeider. Som følge av dette har Tide Verksted AS i løpet av 2011 gjennomført kostnadsreduserende tiltak som bemanningstilpasninger. Årsresultatet ble på 5 millioner kroner i 2011 mot 9 millioner i 2010.

For ytterligere informasjon vises det til segmentinformasjon i note 24.

ARBEIDSMILJØ OG ORGANISASJON

Arbeidsmiljøet i Tide er godt. Ledelsen har gjennom året hatt et godt samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner. Konserntillitsvalgte er involvert blant annet gjennom konsernutvalget og styrerepresentasjon i Tide ASA.

Ved utgangen av 2011 hadde konsernet 2 628 fast ansatte, 514 av disse arbeidet deltid. Selskapet hadde 1 997 ansatte i den norske virksomheten og 631 i den danske. I all hovedsak er ansatte knyttet til operativ drift, med 2 468 medarbeidere er tilsatt i sjåførstillinger. Det ble ansatt 240 nye bussjåfører i Norge i 2011, hvorav 100 var utenlandske. I Danmark ble det ansatt 89 sjåfører. I administrative stillinger ble det tilsatt 15 personer i Norge i fjoråret, fire av disse er knyttet til oppstart av anbudskontrakt i Trondheim.

Selskapet har hatt et omfattende opplæringsprogram i 2011 med hovedfokus på HMS og kvalitet, lederutvikling, samt opplæring for å imøtekomme kravene i EUs yrkessjåførdirektiv.

I løpet av første halvår 2012 vil det bli implementert en ny overordnet organisering av konsernet. Endringen innebærer i hovedsak at Tide Bus Danmark A/S, som tidligere var

organisert som et datterselskap av Tide Buss AS, blir et direkte eid datterselskap av Tide ASA. I samme periode blir Tide Verksted AS, som er et datterselskap av Tide ASA, et datterselskap av Tide Buss AS.

Det er også vedtatt ny organisering i Tide Buss AS. Hensikten med den nye organisasjonsmodellen er å tydeliggjøre roller og ansvarsforhold i alle ledd i organisasjonen og har som en av sine viktigste forbedringer at kontrollspennet for lederne er betydelig redusert, noe som vil gi tettere samhandling leder-medarbeider og bedre oppfølging og kontroll av driften. Den nye organisasjonen vil være ferdig implementert våren 2012.

Tidligere viseadm. direktør Roger Harkestad tiltrådte som adm.direktør i Tide Buss 9. desember 2011.

SKADER OG ALVORLIGE HENDELSER

Tide er ISO 9001 sertifisert og jobber aktivt med kvalitets-systemet for å sikre trygg drift. Skader på materiell følges opp med skadesamtaler med sjåførene og kompetansehe- vende tiltak ved behov. Skader som innebærer personskade, følges særlig tett opp. Tide var involvert i én dødsulykke i Norge i 2011. Føreren av en personbil omkom da bilen kom over i motgående felt og kolliderte med en rutebuss. Videre har det vært åtte tilfeller der bussjåfører har blitt utsatt for voldsutøvelse og trusler, samt en alvorlig situasjon med feil på gassanlegget ved en av selskapets avdelinger. I Danmark var Tide involvert i én dødsulykke i 2011, da en personbil kom over i motgående retning og kolliderte med en av våre busser. Utover det har det ikke vært registrert større uhell.

LIKESTILLING

Tide driver en virksomhet som tradisjonelt har vært og fortsatt er mannsdominert. Tide ønsker å utnytte mangfold og legger vekt på likestilling mellom kjønnene. Det er lagt til rette for at kvinner og menn skal ha samme mulighe- ter for lønn og utvikling. I 2011 utgjorde kvinner 14 % prosent av total arbeidsstyrke i Norge, mens kvinneandelen i ledende stillinger var 22 %. Dagens konsernledelse har en kvinneandel på 40 %. I 2011 utgjorde kvinner 19 % av den samlede arbeidsstyrke, og andelen blant medarbeidere i lederstillinger var 8 %.

Styret har 8 medlemmer hvorav 3 er ansatte representanter.

Av de aksjonærvalgte styremedlemmene utgjør kvinnean- delen 40 %.

DISKRIMINERING

Det er etablert prosedyrer for varsling av kritikkverdige forhold i Tide, herunder for konflikthåndtering og for varsling av mobbing og trakassering. Retningslinjene er vedtatt i arbeidsmiljøutvalgene i konsernet og bekjentgjort i organisasjonen. Retningslinjene er tilgjengelige i personal- håndboken. Avhengig av selskapstilknytning og land har alle arbeidstakere like lønns- og arbeidsvilkår uavhengig av kjønn, nasjonalitet og etnisk opprinnelse.

SYKEFRAVÆR

Sykefraværet i Tide Buss var i 2011 på 11 %. Dette er en økning på 1,1 % -poeng fra året før. Konsernet hadde en positiv utvikling i sykefraværet i første halvdel av 2011, men i forbindelse med en noe krevende oppstart av nye anbudskontrakter i Bergen Sentrum og Bergen Nord i årets siste kvartal steg sykefraværet betydelig. Tiltak har vært iverksatt, noe som har medført positiv utvikling i sykefra- været siden årsskiftet.

Tide Bus Danmark A/S hadde første systematisk registre- ring av sykefraværet 2011 noe som innebærer at sammenlig- ning med 2010 ikke er mulig. Det økte fokus på sykefravær innebar at Tide Bus Danmark pr 31.12.2011 endte opp med et sykefravær på 6,2 %. Med bakgrunn i ulikt regelverk/ ulik sykelønnsordning er det ikke mulig å sammenligne fraværdata for Norge og Danmark.

Det er satt ytterligere fokus på å redusere sykefraværet i Tide gjennom lederutvikling og organisasjonsendringene som implementeres vinteren/våren 2012. Selskapene i konsernet er IA – bedrifter. Arbeidsmiljøutvalgene (AMU) i selskapene deltar også aktivt i arbeidet med å redusere sykefraværet i konsernet.

YTRE MILJØ

Kollektivtraffikk-selskapene har en viktig samfunnsoppgave, ikke minst ved å bidra til redusert bruk av personbiler. For at Tide skal kunne utføre sin virksomhet, må selskapet for- bruke drivstoff. Dette medfører at selskapet forurensar det ytre miljø gjennom utslipp av klimagasser fra bussene. De

Årsberetning 2011 >>

vesentligste klimagassutslippene er karbondioksid, svoveldioksid og nitrogenoksider. Det arbeides målrettet med å redusere utslippene. På de områder hvor det er mulig å påvirke valg av kjøretøy, er konsernet bevisst på å investere i materiell som har høy miljøstandard og lave utslipp til naturen.

Tide har som målsetning å være ledende på miljø innen sin bransje. Konsernet har som ambisjon å sertifisere alle avdelinger etter ISO 14001 i løpet av 2012. Med over 50 års drift av elektriske busser og 11 års drift av gassbusser har Tide betydelig erfaring og kompetanse på bruk av alternativt drivstoff. Tide var også tidlig ute med test av hybridbusser, og der hvor forholdene blir lagt til rette for det, benytter Tide naturgass istedenfor diesel for å redusere miljøbelastningen. Tide har 265 gassbusser i Norge av totalt ca. 400 registrerte gassbusser på landsbasis. Standarddieselen som benyttes på øvrige busser inneholder 7 % biodiesel. Selskapet har i tillegg erfaring fra Danmark med utvidet bruk av biodiesel, og det benyttes utelukkende biodiesel som er produsert i Europa under etisk forsvarlige forhold. Miljøtiltak er et viktig tildelingskriterie i de anbudskonkurransene Tide deltar.

Tide har som ambisjon å tilby det siste innen miljøvennlig motorteknologi i de anbudskonkurranser det deltar i. En miljøvennlig produksjonsskjede er et av kriteriene når det skal velges bussleverandør, og selskapet har samarbeidspartnere som garanterer miljøvennlig destruksjon av gamle busser. Ved hjelp av måleutstyr i bussene fremmer Tide også klimaet gjennom drivstoffreduserende tiltak, og selskapet benytter i stor grad el-biler istedenfor busser ved posisjoneringskjøring for sjåførene. En del av Tides eldste busser har fått ettermontert katalysator for å sikre tilfredsstillende utslippsnivå på hele flåten. I tillegg er det innført egne miljøprosedyrer for ansatte for å fremme energiøkonomisering, og tiltakene er blant annet kildesortering og CO₂-nøytralt møtevirksomhet.

Tide Buss fremmer også klimaet gjennom drivstoffreduserende tiltak ved hjelp av forbedrede måleutstyr i bussene og egne miljøprosedyrer for sine ansatte for å fremme energiøkonomisering. Støy og utslipp av stoffer som kan medføre miljøskader, har vært innenfor de krav myndighetene stiller i 2011.

FORTSATT DRIFT

I samsvar med regnskapsloven § 3-3 bekreftes styret at forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelsen av regnskapet. Selskapet har en sunn finansiell situasjon.

EIERSTYRING OG SELSKAPsledelse

Styret i Tide legger vekt på at det er et tillitsfullt og profesjonelt forhold mellom selskapets eiere, styrende organ og ledelsen. Dette vil sikre best mulig styring av Tide. Tide følger i all hovedsak prinsippene i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse. Krav til styrets redegjørelse om foretaksstyringen følger av regnskapslovens § 3-3b. Redegjørelsen for prinsipper og praksis vedrørende foretaksstyringen er publisert på Tides nettside (Om Tide/Finans/Investor/Eierstyring og selskapsledelse). Redegjørelsen er også gjengitt i eget kapittel i årsrapporten for 2011.

AKSJONÆRFORHOLD

Tide ASA er et børsnotert selskap notert på Oslo Børs. Selskapets ticker er TIDE. Selskapets aksjekapital var pr 31. desember 2011, 20,3 millioner kroner fordelt på 5 702 aksjonærer. Alle aksjer har like rettigheter, og det foreligger ingen stemmerettsbegrensninger i selskapet. Største eier er Det Stavangerske Dampskibsselskab AS som eier 76,5 % av aksjene. De 20 største aksjonærene representerer 90,8 % av aksjekapitalen. Aksjens pålydende er 0,9 kroner.

Selskapet eier ingen egne aksjer per 31. desember 2011. Generalforsamlingen har gitt styret fullmakt til å erverve egne aksjer for samlet pålydende inntil 2 millioner kroner. Dette tilsvarte 10% av aksjekapitalen på tidspunktet fullmakten ble gitt, og fullmakten er gyldig til 25.april 2012

DISPONERING AV ÅRSRESULTAT/UTBYTTE

Konsernets har som mål å ha en utbyttegrad på 30 % av resultatet dersom de forretningsmessige forhold gir grunnlag for det. Konsernets resultat etter skatt ble 66,5 millioner kroner, tilsvarende 2,95 kroner per aksje. Ulike forhold er hensyntatt i utbyttevurderingen. Styret foreslår et utbytte på 22,6 millioner kroner, tilsvarende 1,00 kroner pr aksje. For konsernet tilsvarer dette 33,9 % av disponibelt resultat pr aksje.

Årsresultatet er regnskapsført som følger i Tide ASA (morselskapet):

Årsresultat: 71,6 millioner kroner
Overført annen egenkapital: 71,6 millioner kroner

Selskapets frie egenkapital utgjorde 87,5 millioner kroner pr. 31. desember 2011.

FRAMTIDSUTSIKTER

Tide-konsernet har bak seg et innholdsrikt år med oppstart av fem nye anbudskontrakter. Alle opprinnelige kontraktsporfølger er nå konkurranseutsatt, og selskapet har gjenvunnet de mest vesentlige kontraktene. I tillegg er nye viktige anbudskontrakter vunnet i Norge og Danmark. Konsernet har nå lagt et godt fundament for videre vekst og styrket konkurransevne.

Markedssituasjonen i de markeder Tide opererer i er preget av press på marginene som følge av harde anbudskonkurranser og høye drivstoffpriser. Dette innebærer at Tide kontinuerlig må vurdere sine arbeidsprosesser og kostnadsbruk med sikte på mer effektiv drift. Tilstrekkelig tilgang på kvalifisert personell er en utfordring for kollektivbransjen. Tide vektlegger rekruttering og opplæring både nasjonalt og internasjonalt i samarbeid med offentlige myndigheter.

2012 vil være det første driftsåret med fullt innslag av de nye anbudskontraktene. De nye kontraktene forventes å gi positive bidrag til Tides resultater sett over kontraktens løpetid. Det vil imidlertid være krevende å oppnå tilfredstil-

lende lønnsomhet på disse anbudskontraktene på kort sikt. På denne bakgrunn forventes det et driftsunderskudd i første kvartal 2012.

Oljeprisutviklingen og dollarkurs mot NOK og DKK vil ha påvirkning på selskapets økonomiske utvikling. Fortsatt høy oljepris kombinert med en styrket dollar vil ha betydning på lønnsomheten i det korte bildet, men de fleste anbudskontrakter har prisreguleringsmekanismer som vil dekke økte kostnader på sikt. Det er en betydelig utfordring at det er etterslep i reguleringsmekanismen.

Virksomheten i Danmark har vært igjennom en stor omstillingsprosess det siste året. Styret begynner nå å se positive effekter av de målrettede tiltakene organisasjonen har gjennomført og forventer positiv utvikling i Danmark i de nærmeste årene.

Tide-konsernet er tilfredsstillende kapitalisert, og likviditetssituasjonen forventes å bli styrket i løpet av 2012. Dette gir handlefrihet i forhold til videre utvikling av selskapet. Styrets ambisjoner om å styrke konsernets konkurransemessige posisjon gjennom strukturell og organisk vekst ligger fast.

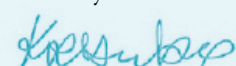
Styret takker konsernets kunder for godt samarbeid gjennom året. Videre takker styret konsernets administrasjon, ansatte og tillitsvalgte for god innsats og positivt samarbeid i 2011. Styret retter en spesiell takk til Bjørn Ove Børnes som den 1. september fratradte som konsernsjef etter 3 år i stillingen og 25 år i selskapet.

Bergen, 23. mars 2012

Steinar Madsen
Styreleder

Roald Georg Bergsaker
Nestleder

Marit Engeseth
Styremedlem

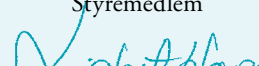

Kristin Reitan Husebø
Styremedlem

Knut Ravnå
Styremedlem

Harald Grimelund
Styremedlem

Christine Rødsæther
Styremedlem

Frode Sælen
Styremedlem

Lisbet K. Nærø
Konsernsjef

Erklæring til årsregnskap og årsberetning

Vi erklærer etter beste overbevisning at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2011 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettvise bilde av selskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer også at årsberetningen gir en rettvise oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til selskapet og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer selskapet og konsernet står overfor.

Bergen, 23. mars 2012

Steinar Madsen
Styreleder

Roald Georg Bergsaker
Nestleder

Marit Engeseth
Styremedlem

Kristin Reitan Husebø
Styremedlem

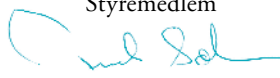
Knut Ravnå
Styremedlem

Harald Grimelund
Styremedlem

Christine Rødsæther
Styremedlem

Frode Sælen
Styremedlem

Lisbet K. Nærø
Konsernsjef

Resultatregnskap 01.01.-31.12.

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA				Konsern	
2011	2010		Note	2011	2010
		Driftsinntekter			
0	0	Billettinntekter		288 151	493 301
0	0	Kontraktinntekter	3	1 576 396	1 349 989
84 034	75 411	Andre driftsinntekter	3,23,25	124 015	98 201
84 034	75 411	Sum driftsinntekter		1 988 562	1 941 491
		Driftskostnader			
0	0	Varekostnad		77 943	125 437
21 551	26 074	Lønnskostnad	5,18	1 080 550	980 274
2 484	2 400	Avskrivning varige driftsmidler	8	168 075	154 376
0	0	Avskrivning immaterielle eiendeler	9	2 007	10 709
0	0	Nedskrivning varige driftsmidler	8	0	10 000
-1 037	-180	Gevinst ved salg av varige driftsmidler	2, 8, 26	-67 133	-57 983
67 704	66 519	Andre driftskostnader	6	627 189	556 182
90 702	94 813	Sum driftskostnader		1 888 632	1 778 995
-6 668	-19 403	Driftsresultat		99 930	162 496
0	0	Inntekt fra tilknyttede selskaper	11	0	0
		Finansinntekter og finanskostnader			
94 158	92 540	Finansinntekter		4 600	35 202
6 849	5 075	Finanskostnader		31 354	23 022
87 309	87 465	Netto finansposter	7	-26 754	12 180
80 641	68 062	Resultat før skattekostnad		73 176	174 676
9 069	340	Skattekostnad	20	6 655	31 410
71 572	67 722	Årsresultat for videreført virksomhet		66 521	143 266
0	0	Periodens resultat etter skatt for virksomhet under avhendelse	2	0	10 491
71 572	67 722	Årsresultat		66 521	153 757
		Årsresultat tilordnes:			
		Videreført virksomhet			
71 572	67 722	Aksjonærer i morselskapet	4	66 521	143 266
0	0	Ikke-kontrollerende eierinteresser		0	0
71 572	67 722	Sum tilordnet		66 521	143 266
		Virksomhet under avhendelse			
0	0	Aksjonærer i morselskapet		0	10 366
0	0	Ikke-kontrollerende eierinteresser		0	125
0	0	Sum tilordnet	2	0	10 491
71 572	67 722	Sum tilordnet årsresultat		66 521	153 757
		Årsresultat per aksje eksklusiv egne aksjer (NOK) for videreført virksomhet	4	2,95	6,35
		Utvannet årsresultat per aksje eksklusiv egne aksjer (NOK) for videreført virksomhet	4	2,95	6,35
		Utvidet resultat:			
71 572	67 722	Årsresultat		66 521	153 757
0	-17 717	Verdiregulering aksjer		0	-17 717
0	0	Verdiregulering kontantstrømsikring		-6 009	979
0	0	Skatt verdiregulering kontantstrømsikring		1 683	-274
0	0	Omregningsdifferanser		223	-6 302
0	-17 717	Sum utvidet resultat		-4 103	-23 314
0	0	Andre egenkapitalbevegelser for virksomhet under avhendelse	2	0	-992
71 572	50 005	TOTALRESULTAT		62 418	129 451

Eiendeler pr. 31.12.

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA				Konsern	
2011	2010		Note	2011	2010
		Anleggsmidler			
12 150	14 376	Varige driftsmidler	8	1 379 949	3 215 586
0	0	Immaterielle eiendeler	9	0	2 007
187 770	849 486	Investeringer i datterselskaper	10	0	0
0	3 743	Investeringer i tilknyttede selskaper	11	0	3 253
1 586	1 586	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	12	2 506	2 564
1 255	10 324	Utsatt skattefordel	20	0	0
29	114	Andre langsiktige fordringer	22	10 596	3 095
202 790	879 630	Sum anleggsmidler		1 393 050	3 226 505
		Eiendeler holdt for salg			
0	44 788	Investeringer i datterselskaper	2,10,26	0	0
0	0	Tomter og bygninger	8,26	0	48 738
0	44 788	Sum eiendeler holdt for salg		0	48 738
		Omløpsmidler			
0	0	Varelager	13	17 983	31 249
6 643	436	Kundefordringer	14,22	167 309	144 667
227 608	153 732	Andre kortsiktige fordringer	14,22,23	125 174	231 394
1 309	1 313	Kontanter og bankinnskudd	19, 22	35 929	476 984
235 561	155 481	Sum omløpsmidler		346 395	884 294
438 351	1 079 899	SUM EIENDELER		1 739 445	4 159 537

Egenkapital og gjeld pr. 31.12.

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA				Konsern	
2011	2010	Egenkapital	Note	2011	2010
		Innskutt egenkapital			
20 304	45 119	Aksjekapital		20 304	45 119
295 418	656 484	Overkursfond		295 418	656 484
315 721	701 603	Sum innskutt egenkapital	16	315 721	701 603
		Opptjent egenkapital			
0	0	Fond for vurderingsforskjeller		0	8 911
88 715	338 096	Annen egenkapital		130 542	555 872
88 715	338 096	Sum opptjent egenkapital		130 542	564 783
0	0	Ikke-kontrollerende eierinteresser		0	1 955
404 436	1 039 698	Sum egenkapital		446 263	1 268 341
		Gjeld			
		Avsetning for forpliktelser			
18 387	19 990	Pensjonsforpliktelser	18	37 058	36 291
0	0	Utsatt skatt	20	19 463	146 615
18 387	19 990	Sum avsetning for forpliktelser		56 521	182 906
		Annen langsiktig gjeld			
0	0	Gjeld til kredittinstitusjoner	19	730 750	1 507 353
0	0	Derivater	22	9 540	41 246
0	0	Sum annen langsiktig gjeld		740 290	1 548 599
		Kortsiktig gjeld			
3 101	10 380	Leverandørgjeld	22	71 343	270 621
0	0	Betalbar skatt	20	1 379	4 120
1 371	1 065	Skyldige offentlige avgifter		71 317	108 338
0	0	Første års avdrag langsiktig gjeld	19	138 900	391 838
11 056	8 767	Annen kortsiktig gjeld	15,22,23	213 433	384 774
15 527	20 211	Sum kortsiktig gjeld		496 371	1 159 691
33 915	40 201	Sum gjeld		1 293 182	2 891 196
438 351	1 079 899	SUM EGENKAPITAL OG GJELD		1 739 445	4 159 537

Bergen, 23. mars 2012

Steinar Madsen
Styreleder

Roald Georg Bergsaker
Nestleder

Marit Engeseth
Styremedlem

Kristin Reitan Husebø
Styremedlem

Knut Ravnå
Styremedlem

Harald Grimelund
Styremedlem

Christine Rødsæther
Styremedlem

Frode Sælen
Styremedlem

Lisbet K. Næro
Konsernsjef

Avstemming av egenkapital

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA						
	Note	Aksjekapital	Overkursfond	Fond for urealiserte gevinster	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Balanse pr. 31. desember 2009		45 119	656 484	17 717	334 318	1 053 638
Verdiregulering aksjer	12, 22	0	0	-17 717	1 194	-16 523
Årsresultat		0	0	0	67 722	67 722
Sum inntektsført		0	0	-17 717	68 917	51 200
Konsernbidrag	20	0	0	0	2 540	2 540
Utbytte	17	0	0	0	-67 679	-67 679
Balanse pr. 31. desember 2010		45 119	656 484	0	338 096	1 039 698
Fisjon - kapitalnedsettelse	2	-24 816	-361 066	0	-275 835	-661 716
Årsresultat		0	0	0	71 572	71 572
Sum inntektsført		-24 816	-361 066	0	-204 263	-590 144
Utbytte	17	0	0	0	-45 119	-45 119
Balanse pr. 31. desember 2011		20 304	295 418	0	88 714	404 435

Konsern									
	Note	Aksje-kapital	Overkurs-fond	Fond for urealiserte gevinster	Fond for vurderings-forskjeller	Omregings-differanse	Annen egen-kapital	Minoritets-interesser	Sum egen-kapital
Balanse pr. 31. desember 2009		45 119	656 484	17 717	6 553	2 889	474 745	1 870	1 205 376
Føring over utvidet resultat	20,22	0	0	-17 717	0	-6 302	997	-91	-23 113
Årsresultat		0	0	0	2 358	0	151 222	177	153 757
Sum inntektsført		0	0	-17 717	2 358	-6 302	152 219	86	130 644
Utbytte	17	0	0	0	0	0	-67 679	0	-67 679
Balanse pr. 31. desember 2010		45 119	656 484	0	8 911	-3 413	559 285	1 955	1 268 341
Føring over utvidet resultat	20,22	0	0	0	0	223	-4 327	0	-4 104
Årsresultat		0	0	0	-8 911	0	75 432	0	66 521
Sum inntektsført		0	0	0	-8 911	223	71 106	0	62 418
Effekt av fisjon	2	-24 816	-361 066	0	0	0	-451 541	-1 955	-839 377
Utbytte	17	0	0	0	0	0	-45 119	0	-45 119
Balanse pr. 31. desember 2011		20 304	295 418	0	0	-3 190	133 731	0	446 263

Fond for urealiserte gevinster	Tide ASA		Konsern		
	Aksjer tilgj. for salg	Aksjer tilgj. for salg	Rentebytte-avtaler	Oljesikring	Sum
Balanse pr. 31. desember 2009	17 717	17 717	0	0	17 717
Årets endring	-17 717	-17 717	-8 099	7 699	-18 117
Skatt årets endring	0	0	2 268	-2 156	112
Urealiserte tap overført annen egenkapital	0	0	5 831	-5 543	288
Balanse pr. 31. desember 2010	0	0	0	0	0
Årets endring	0	0	-6 009	0	-6 009
Skatt årets endring	0	0	1 683	0	1 683
Urealiserte tap overført annen egenkapital	0	0	4 326	0	4 326
Balanse pr. 31. desember 2011	0	0	0	0	0

Kontantstrømpstilling

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA		Note	Konsern	
2011	2010		2011	2010
		Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
80 641	68 062	Resultat før skattekostnad	73 176	174 830
2 484	2 400	Avskrivning varige driftsmidler	168 075	154 227
0	0	Avskrivning immaterielle eiendeler	2 007	10 709
0	0	Nedskrivning varige driftsmidler	0	10 250
-1 037	-180	Tap/(gevinst) ved salg av varige driftsmidler	-67 133	-57 983
-87 309	-87 465	Netto finansposter	26 754	-11 024
0	0	Endring i varelager	-286	3 217
-6 207	19	Endring i kundefordringer	-95 800	-9 168
-7 279	4 888	Endring i leverandørgjeld	-82 637	97 808
-1 603	240	Endring i pensjonsforpliktelser	2 889	-65 615
85	86	Endring i langsiktige fordringer	-10 482	86
2 510	-6 044	Endring i annen kortsiktig gjeld	52 106	36 778
0	0	Betalte skatter	0	2 616
-19 066	-21 993	Endring i andre tidsavgrensingsposter	14 054	135 930
-36 780	-39 987	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	82 724	482 662
		Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
1 156	180	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	106 384	73 018
98 131	66 494	Innbetaling ved salg av foretak	0	0
-285	-2 587	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-571 978	-370 950
32 420	0	Innbetalinger fra investering i datterselskap	0	0
0	26 844	Innbetalinger ved salg av aksjer	5	26 783
0	0	Utbetalinger ved kjøp av aksjer	0	-100
0	0	Innbetalinger fra andre investeringer	3 292	0
-1 441	-483 400	Utbetaling til andre investeringer	0	-78 317
5 540	15 729	Mottatte renter	8 531	6 233
840	5 872	Mottatt utbytte	839	7 393
136 362	-370 868	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-452 927	-335 940
		Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
-529	-944	Betalte renter	-41 712	-18 483
0	0	Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld	483 417	162 865
0	0	Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	-128 338	-80 602
0	0	Utbetaling ved reduksjon av kassekreditt	0	0
0	0	Utbetaling ved nedbetaling av kortsiktig gjeld	-3 144	-2 591
-53 938	9 821	Endring konsernkontoordning	0	0
0	0	Innbetaling av egenkapital	0	0
0	0	Innbetaling ved salg egne aksjer	0	0
0	0	Innbetaling fra swap	0	28 040
-45 119	-67 679	Utbetaling av utbytte	-45 119	-67 679
0	0	Innbetaling av konsernbidrag	0	0
-99 586	-58 802	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	265 104	21 550
-4	-469 657	Netto endring likvider gjennom året	-105 099	168 272
		Valutagevinst-/tap på kontanter og kontantekvivalenter	-46	-424
0	0	Netto endring likvider for virksomhet under avhendelse	0	-182 470
1 313	470 970	Betalingsmidler 01.01.	141 074	491 606
1 309	1 313	Betalingsmidler 31.12.	35 929	476 984
		Spesifikasjon kontanter og bankinnskudd		
		Videreført virksomhet	35 929	141 074
		Virksomhet under avhendelse	0	335 910
		Sum	35 929	476 984
0	0	Bundne midler (skattetrekk)	0	2 433
0	0	Betalingsmidler i utenlandsk valuta	16 008	16 380

Betalingsmidler består av kontanter i kasse og i bank.

Noter

ODENSE ER SÆRLIG KJENT FOR SITT GODE KULTURTILBUD OG FOR Å HA FOSTRET TO AV DANMARKS STØRSTE KULTURPERSONLIGHETER - H.C ANDERSEN OG CARL NIELSEN. ODENSE HAR 200 000 INNBYGGERE, OG ER MED SIN SENTRALE PLASSERING I SYD-DANMARK REGIONENS LEDENDE BY INNEN FORSKNING OG KULTUR.

TIDE STARTET KJØRING AV RUTEBUSS I ODENSE I 2008. I DAG HAR TIDE 189 ANSATTE I ODENSE OG KJØRER TOTALT 173 TUSEN RUTEKILOMETER PER ÅR PÅ OPPDRAG FOR FYNBUS.

Innhold

34	Note 1	Regnskapsprinsipper
42	Note 2	Endringer i konsernets struktur
44	Note 3	Kontraktinntekter og spesifikasjon av andre driftsinntekter
44	Note 4	Resultat pr. aksje
45	Note 5	Lønnskostnader, antall ansatte, ytelser og lån til ansatte
47	Note 6	Spesifikasjon av andre driftskostnader
47	Note 7	Netto finansposter
48	Note 8	Varige driftsmidler
50	Note 9	Immaterielle eiendeler
50	Note 10	Datterselskaper
51	Note 11	Investeringer i tilknyttede selskaper
51	Note 12	Aksjer tilgjengelig for salg
51	Note 13	Varelager
52	Note 14	Kortsiktige fordringer
52	Note 15	Annen kortsiktig gjeld
53	Note 16	Aksjekapital, overkurs og aksjonærinformasjon
54	Note 17	Utbytte
55	Note 18	Pensjoner
59	Note 19	Rentebærende gjeld og pantsettelsler
61	Note 20	Skattekostnad og utsatt skatt
62	Note 21	Garanti- og kausjonsansvar
62	Note 22	Finansielle instrumenter og risikostyring
68	Note 23	Nærstående parter
69	Note 24	Segmentinformasjon
72	Note 25	Operasjonelle leieavtaler
72	Note 26	Anleggsmidler holdt for salg
73	Note 27	Vesentlige estimater og usikkerheter
73	Note 28	Hendelser etter balansedagen

NOTE 1 Regnskapsprinsipper

GENERELT

Tide ASA er et norsk allmennaksjeselskap og ble stiftet 23. oktober 1880. Selskapet er notert på Oslo Børs med ticker TIDE, og har foretaksnummer 912 423 921. Selskapet har sitt hovedkontor i Møllendalsveien 1a, 5893 Bergen, Norge.

Tide ASA er morselskap i et konsern, og datterselskapene har igjen ytterligere datterselskaper. En oversikt over konsernselskapene finnes i note 10, mens konsernets virksomhet er nærmere forklart i note 24. Konsernselskapene blir i det videre samlet omtalt som Tide, mens morselskapet betegnes Tide ASA.

Tide er et av de største privateide transportselskaper innen kollektivtransport i Norge og Danmark. Tide driver rutetrafikk med buss og turbussvirksomhet, samt opplevelsesreiser.

Dette årsregnskapet ble vedtatt av selskapets styre 23. mars 2012.

Konsernet presenterer årsregnskapet i norske kroner (NOK), som også er funksjonell valuta i alle selskapene i konsernet med unntak av Tide Buss Danmark A/S som har danske kroner (DKK) som funksjonell valuta. Alle beløp i årsregnskapet er i hele tusen NOK, hvis ikke annet spesifikt er oppgitt.

REGNSKAPSPRINSIPPER

Konsern- og selskapsregnskapet til Tide er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) og fortolkninger fra IFRS fortolkningskomité (IFRIC), som fastsatt av EU, publisert av International Accounting Standards Board (IASB) og som er pliktig per 31. desember 2011. Til slutt i denne prinsippnoten er det tatt inn en oversikt over endringer i standarder og fortolkninger siste år, status på frivillige standarder og tolkninger og en kort omtale av hvordan Tide har forholdt seg til disse.

Historisk kost er lagt til grunn ved utarbeidelse av årsregnskapet med unntak av finansielle instrumenter tilgjengelig for salg og derivater. Disse er vurdert til virkelig verdi.

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS fører til at ledelsen har benyttet forutsetninger som har påvirket estimater for eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysninger om potensielle forpliktelser. Fremtidige hendelser kan medføre at forutsetningene endrer seg. Effekten av endringene vil bli regnskapsført når en med tilstrekkelig sikkerhet kan fastsette de nye estimatene i samsvar med gjeldende regnskapsregler. Se note 27 for ytterligere informasjon.

Årsregnskapet er avlagt under forutsetningen om fortsatt drift.

I det følgende blir konsernets regnskapsprinsipper presentert. Disse er fulgt for alle år som er omfattet av dette årsregnskapet, dersom ikke annet er positivt sagt.

a) Klassifisering av balanseposter

Eiendeler som er knyttet til varekretsløpet er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer blir klassifisert som omløpsmidler dersom de skal tilbakebetales i løpet av ett år etter utbetalingstidspunktet. Andre eiendeler blir klassifisert som anleggsmidler.

For gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

b) Konsolideringsprinsipp

Konsernregnskapet omfatter morselskapet og datterselskapene. Konsernregnskapet er utarbeidet som om konsernet var én økonomisk enhet. Transaksjoner og mellomværende mellom selskapene, inkludert internfortjeneste og urealisert gevinst og tap i konsernet, er eliminert. Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede prinsipper, ved at datterselskapene følger de samme regnskapsprinsippene som morselskapet.

Konserndannelse

Virksomhetssammenslutninger regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Vederlaget som er ytt måles til virkelig verdi av overførte eiendeler, pådratte forpliktelser og utstedte egenkapitalinstrumenter. Inkludert i vederlaget er også virkelig verdi av alle eiendeler eller forpliktelser som følge av avtale er betinget. Utgifter knyttet til virksomhetssammenslutninger kostnadsføres når de påløper. Identifiserbare eiendeler, og gjeld regnskapsføres til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Ikke-kontrollerende eierinteresser i det oppkjøpte foretaket måles fra gang til gang enten til virkelig verdi, eller til sin andel av det overdratte foretakets nettoeiendeler.

Dersom summen av vederlaget, balanseført beløp av ikke-kontrollerende eiere og virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet av tidligere eierinteresser overstiger virkelig verdi av identifiserbare nettoeiendeler i det oppkjøpte selskapet, balanseføres differansen som goodwill. Hvis summen er lavere enn selskapets nettoeiendeler, resultatføres differansen umiddelbart.

Konserninterne transaksjoner, mellomværender og urealisert fortjeneste og tap mellom konsernselskaper elimineres. Regnskapene til datterselskapene omarbeides når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

Omorganiseringer med uendret eierskap

Omorganiseringer med uendret eierskap videreføres i selskapsregnskapet til de verdiene investeringene var regnskapsført til umiddelbart før omorganiseringen.

Datterselskaper

Datterselskaper blir definert som investeringer der Tide har bestemmende innflytelse på selskapets finansielle og operasjonelle strategi (kontroll). Bestemmende innflytelse oppnås når selskapet kan utøve kontroll over datterselskapet og har den økonomiske risikoen knyttet til investeringen, normalt gjennom eie av mer enn 50% av selskapskapitalen. Ved fastsettelsen av om det foreligger kontroll tas også virkningen av potensielle stemmeretter som kan utøves eller konverteres på balansedagen med i vurderingen. Datterselskaper konsolideres. Datterselskapene blir konsolidert fra det tidspunkt Tide får kontroll over selskapet og den økonomiske risikoen for investeringen er overført. Tilsvarende blir de utelatt fra konsolidering fra og med realisasjonstidspunktet, det vil si fra det tidspunkt kontroll og den økonomiske risikoen for investeringen er overført til kjøper.

Investeringer i datterselskaper vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet.

Ikke-kontrollerende eierinteresser

Andre eiere i datterselskapene enn Tide betegnes som ikke-kontrollerende eierinteresser. Ikke-kontrollerende eierinteresser i det oppkjøpte foretaket måles fra gang til gang enten til virkelig verdi, eller til sin andel av det overdratte foretakets nettoeiendeler på etableringstidspunktet.

Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av egenkapital og årsresultat – basert på eierandel – er skilt ut som egen post både i resultatregnskapet, i utvidet resultat og i balansen, og inngår som en del av henholdsvis årsresultatet, utvidet resultat og egenkapitalen. Balanseført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser består av ikke-kontrollerende eierinteressers ideelle andel av bokført egenkapital i datterselskapene og tilhørende netto merverdier i konsernet. Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av årsresultatet består tilsvarende av ikke-kontrollerende eierinteressers ideelle andel av årsresultatet i datterselskapene og tilhørende resultatførte netto merverdier i konsernet.

Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser

Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper behandles som egenkapitaltransaksjoner. Ved kjøp av

Note 1 forts. >>

aksjer fra ikke-kontrollerende eierinteresser føres forskjellen mellom vederlaget og aksjenes forholdsmessige andel av balanseført beløp av nettoeiendeler i datterselskapet mot egenkapitalen til morselskapets eiere. Gevinst eller tap ved salg til ikke-kontrollerende eierinteresser føres tilsvarende mot egenkapitalen.

Når konsernet ikke lenger har kontroll måles eventuell gjenværende eierinteresse til virkelig verdi med endring over resultatet. Virkelig verdi utgjør deretter anskaffelseskost for den videre regnskapsføring, enten som investering i tilknyttet selskap, felleskontrollert virksomhet eller finansiell eiendel. Beløp som tidligere er ført i utvidet resultat relatert til dette selskapet behandles som om konsernet hadde avhendet underliggende eiendeler og gjeld. Dette vil kunne innebære at beløp som tidligere er ført i utvidet resultat reklassifiseres til resultatet.

Tilknyttede selskaper

Tilknyttede selskaper er enheter konsernet har betydelig, men ikke kontroll. Betydelig innflytelse foreligger normalt der konsernet har mellom 20% og 50% av stemmeberettiget kapital. Investeringer i tilknyttede selskaper regnskapsføres på kjøpstidspunktet til anskaffelseskost og deretter anvendes egenkapitalmetoden i konsernet. Balanseført beløp inkluderer implisitt goodwill identifisert på oppkjøpstidspunktet, redusert med eventuelle senere nedskrivninger.

Dette innbefatter at en i resultatregnskapet på én linje presenterer Tides andel av resultatene fra de tilknyttede selskapene i tillegg til periodens resultatførte av- og nedskrivninger på netto merverdier identifisert ved anskaffelse av det tilknyttede selskapet. Dette gjøres fra det tidspunktet betydelig innflytelse oppnås og til slik innflytelse opphører. Konsernets andel av utvidet resultat i det tilknyttede selskapet føres i utvidet resultat i konsernet, og tillegges også balanseført beløp av de tilknyttede selskapene. I balansen inkluderes i tillegg til anskaffelseskost og akkumulerte resultatandeler, Tides andel av akkumulerte egenkapitalføringer gjort i det tilknyttede selskapet og gjenværende netto merverdier knyttet til investeringene. Når Tides andel av tap overstiger investeringen i et tilknyttet foretak, blir Tides balanseførte verdi redusert til null og ytterligere tap blir ikke regnskapsført med mindre Tide har påtatt seg juridiske forpliktelser for selskapet eller en underforstått plikt til å gjøre eller har gjort betalinger på vegne av et tilknyttet selskap.

Konsernets andel av urealisert fortjeneste på transaksjoner mellom konsernet og dets tilknyttede selskaper elimineres.

Det samme gjelder for urealiserte tap med mindre transaksjonen tilsier en nedskrivning av den overførte eiendelen. Der det har vært nødvendig er regnskapene i de tilknyttede selskapene endret for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper. Gevinster og tap ved utvanning av eierandeler i tilknyttede selskaper resultatføres.

Når konsernet ikke lenger har betydelig innflytelse måles eventuell gjenværende eierinteresse til virkelig verdi med endring over resultatet. Virkelig verdi utgjør deretter anskaffelseskost for den videre regnskapsføringen som finansiell eiendel. Beløp som tidligere er ført i utvidet resultat relatert til dette selskapet behandles som om det tilknyttede selskapet hadde avhendet underliggende eiendeler og gjeld. Dette vil kunne innebære at beløp som tidligere er ført i utvidet resultat reklassifiseres til resultatet. Ved reduksjon i eierandel i tilknyttet selskap hvor konsernet opprettholder betydelig innflytelse, reklassifiseres også en forholdsmessig andel av beløp som tidligere er ført i utvidet resultat til resultatet.

I selskapsregnskapet regnskapsføres investeringer i tilknyttede selskaper etter kostmetoden. Dette innebærer at verdien økes med kapitalinnskudd fra investor og reduseres ved salg eller ved utdeling av egenkapital i det tilknyttede selskapet dersom utdelingen hentes fra egenkapital som var opptjent på investeringstidspunktet. I motsatt fall inntektsføres egenkapitalutdelingen.

c) Segmentrapportering

Driftssegmenter rapporteres på samme måte som ved intern rapportering til selskapets øverste beslutningstakere. Selskapets øverste beslutningstaker, som er ansvarlig for allokering av ressurser til og vurdering av inntjening i driftssegmentene, er definert som konsernledelsen.

"Armlengdes avstand" er lagt til grunn for prising av interne varer og tjenester. Segmentresultat, eiendeler og forpliktelser inkluderer poster som relaterer seg direkte til segmentene. Dette inkluderer også inntekter og kostnader til konsernadministrasjon. Segmentinformasjonen er rapportert i samsvar med konsernets regnskapsprinsipper. Gevinster og tap fra konserninterne overføringer, konsernbidrag og utbytte er ikke inkludert i resultatene fra segmentene. Elimineringer i balansen omfatter i hovedsak interne fordringer og gjeld.

d) Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til valutakursen på transaksjonstidspunktet. Realisert

valutagevinst eller –tap ved oppgjør og omregning av pengeposter i fremmed valuta til kursen på balansedagen resultatføres. Pengeposter i valuta er vurdert til kursen på balansedagen ved utgangen av regnskapsperioden. Dersom valutaposisjonen anses som kontantstrømsikring, regnskapsføres gevinst eller tap som del av utvidet resultat.

Regnskaper for utenlandske virksomheter

Resultatregnskap og balanse for konsernselskaper med funksjonell valuta forskjellig fra presentasjonsvalutaen regnes om på følgende måte:

- Eiendeler og gjeld for utenlandske virksomheter omregnes til norske kroner til valutakursen på balansedagen.
- Inntekter og kostnader for utenlandske virksomheter omregnes til norske kroner ved å benytte årlig gjennomsnittskurs for hvert kvartal. Ved store transaksjoner og hendelser benyttes transaksjonskurs, da den vil gi et bedre estimat enn ved bruk av gjennomsnittskurs.
- Omregningsdifferanser føres mot utvidet resultat og spesifiseres separat i oppstillingen over egenkapitalen.

Ved salg av hele eller deler av utenlandsk virksomhet omklassifiseres tilhørende omregningsdifferanse fra utvidet resultat og over resultatet som en del av gevinsten eller tapet ved salget.

e) Inntektsføring

Inntekter blir inntektsført i den perioden de er opptjent, det vil si når risiko og kontroll er gått over på kjøper. Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift, retur, rabatter og avslag.

Salg resultatføres når inntekten kan måles pålitelig, det er sannsynlig at de økonomiske fordelene knyttet til transaksjonen vil tilflyte konsernet og spesielle kriterier knyttet til de ulike formene for salg som nevnt under er oppfylt. Konsernet baserer estimatene for inntektsføring på historikk, vurdering av type kunde og transaksjon samt eventuelle spesielle forhold knyttet til den enkelte transaksjon.

Inntektene inkluderer i hovedsak følgende elementer:

Billettinntekter

Billettinntekter omfatter inntekter fra passasjerfrakt og frakt av biler. Mesteparten av dette er kontantsalg. Salg av enkeltreiser blir inntektsført når reisen er gjennomført. Salg av verdikort

Note 1 forts. >

for passasjerer og kjøretøy blir inntektsført etter hvert som verdikortene blir benyttet. Ubenyttede klipp blir klassifisert som utsatt inntekt under annen kortsiktig gjeld i balansen. For riksvegferjerutene, anbudssamband er her unntatt, skal forpliktelsen knyttet til ubenyttede verdikort for et samband som skal legges ned eller som går ut i forbindelse med et eventuelt tap av anbud, refunderes av Staten. Kontraktinntektene, se under, er fra Statens side ment å dekke denne forpliktelsen. Ubenyttede verdikort for disse sambandene er derfor inntektsført som et krav på Staten, sammen med øvrige kontraktinntekter. Kravet mot Staten er balanseført som en reduksjon av gjeld til trafikantene (utsatt inntekt). Frakt av biler og inntekter fra ubenyttede verdikort inngår i sin helhet i utfisjonert virksomhet, jmf note 2.

Kontraktinntekter

Kontraktinntekter er tilskudd fra det offentlige ved drift av ruter underlagt konsesjon og vederlag for kollektivtjenester i anbudskontrakter med det offentlige. Inntektsføring skjer i samsvar med tildeling fra myndighetene for hver enkelt periode. Denne tildelingen er ikke nødvendigvis lineær, men kan for enkelte kontrakter og ruter utgjøre et høyere beløp desto lavere trafikkinntektene er. Krav på kontraktinntekt blir balanseført som en fordring dersom inntektene ikke fullt ut er innbetalt per årsskiftet

Restorasjonsinntekter

Dette er inntekter som genereres via restaurandrift på båter og ferjer og via kiosksalg. Det meste av omsetningen er kontantsalg. Inntektene blir regnskapsført i samme periode som salget er gjennomført. Restorasjonsinntekter inngår i sin helhet i utfisjonert virksomhet, jmf. note 2.

Reiselivsinntekter

Dette er inntekter generert via distribusjonsledd innen reiselivsenheten, og består hovedsakelig av kredittsalg via reisebyråer. Disse inntektsføres i samme periode som de er opptjent, det vil si når turen er utført og/eller tjenesten levert. En del av inntektene gjelder kredittsalg til utenlandske operatører. Reiselivsinntekter inngår i andre driftsinntekter.

Renteinntekter

Renteinntekter blir resultatført etter hvert som inntektene blir opptjent basert på den effektive-rente-metoden. Ved nedskrivning av lån og fordringer, reduseres fordringens balanseførte verdi til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er estimert fremtidig kontantstrøm diskontert med opprinnelig effektiv rente. Etter nedskrivning resultatføres renteinntekter basert på amortisert kost og opprinnelig effektiv

rentesats.

Inntekter fra utbytte

Utbytteinntekter resultatføres når rett til å motta betaling oppstår.

f) Offentlige tilskudd

Investeringsstilskudd

Investeringsstilskudd blir gitt for at selskapet skal kunne investere i anleggsmidler. Tilskuddet blir balanseført som en reduksjon av tilhørende eiendel når alle betingelser for tilskuddet er innfridd og resultatføres og klassifiseres i samsvar med kostnadsføring av underliggende eiendel.

Driftstilskudd

Tilskudd som kompenserer for kostnader eller manglende inntekter blir resultatført i samme år som kostnaden eller den manglende inntekten tilskuddet er ment å kompensere, og klassifiseres i henholdsvis som kostnadsreduksjon eller driftsinntekt.

7 Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler består av kjøpt merkevare og markedsrelaterte eiendeler. Immaterielle eiendeler med begrenset økonomisk levetid regnskapsføres til anskaffelseskost. Slike eiendeler har begrenset utnyttbar levetid, og føres til anskaffelseskost med fradrag for akkumulerte avskrivninger. De avskrives lineært over forventet økonomisk levetid, og behandles for øvrig på samme måte som varige driftsmidler i regnskapet

Anskaffelseskost for disse eiendelene avskrives lineært over følgende perioder:

Merkevare	1 – 3 år
Markedsrelaterte eiendeler	1 – 5 år

g) Varige driftsmidler

Varige driftsmidler med begrenset levetid regnskapsføres til anskaffelseskost. Disse blir avskrevet lineært over forventet økonomisk levetid. Varige driftsmidler er således vurdert til anskaffelseskost med fradrag for akkumulerte av- og nedskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer lånekostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmidlet. Ikke-ferdigstilte varige driftsmidler regnskapsføres som anlegg under utføring. Når eiendeler er solgt eller avhendet, blir anskaffelseskost og akkumulerte av- og nedskrivninger tilbakeført i regnskapet. Eventuelle tap eller gevinster fra salget i forhold til bokført verdi umiddelbart før realisasjonen blir resultatført.

Pålopte utgifter til utskifting av deler av driftsmiddel blir balanseført når slike utgifter er forventet å gi konsernet økonomiske

fordeler over flere fremtidige perioder, og utgiftene for utskiftede deler kan måles pålitelig. Alle andre utgifter blir resultatført i den perioden utgiftene påløper. Ved utskifting resultatføres gjenværende bokført verdi av de komponenter som skiftes ut.

Kostpris med fradrag for utraneringsverdi blir avskrevet lineært fra kjøpstidspunktet over forventet økonomisk levetid på følgende måte:

Utstyr og inventar	3 - 5 år
Busser	9 - 12 år
Båter	15 - 25 år
Ferjer	25 - 30 år
Eiendommer	25 år
Tomter	Ingen avskrivning

Avskrivningsperiode og –metode blir vurdert hvert år for å sikre at metoden og perioden som blir benyttet samsvarer med de økonomiske realitetene til anleggsmiddelet. Tilsvarende gjelder for utraneringsverdier. Anlegg under utføring avskrives ikke.

Kjøp og salg av varige driftsmidler vurderes som en del av den ordinære driften til selskapet. Gevinst og tap ved salg blir klassifisert som driftskostnader i resultatregnskapet.

h) Leieavtaler og leie av varige driftsmidler

Leieavtaler der en vesentlig del av risiko og avkastning knyttet til eierskap fortsatt ligger hos utleier, klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebetaling ved operasjonelle avtaler (med fradrag for eventuelle økonomiske insentiver fra utleier) kostnadsføres lineært over leieperioden.

Konsernet leier varige driftsmidler som busser. Leieavtaler knyttet til varige driftsmidler hvor konsernet i hovedsak innehar all risiko og avkastning knyttet til eierskapet, klassifiseres som finansielle leieavtaler. Finansielle leieavtaler balanseføres ved leieperiodens begynnelse til det laveste av virkelig verdi på leide driftsmidler og nåverdien av den samlede minimumsleie.

Hver leiebetaling allokeres mellom et avdragsmoment og et rentelemment på en slik måte at det oppnås en konstant rentekostnad på utestående balanseført leieforpliktelse. Rentekostnaden resultatføres som finanskostnad. Leieforpliktelsen, med fradrag for rentekostnadene, klassifiseres som kortsiktig eller langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner, avhengig av forfallstidspunkt. Varige driftsmidler anskaffet gjennom en finansiell leieavtale

Note 1 forts. >>

avskrives over forventet brukstid eller leieperioden dersom denne er kortere. Restverdi/gjenkjøpsverdi vil være nedre grense for eiendelenes bokførte verdi.

i) Nedskrivning av ikke-finansielle anleggsmiddel

Vurdering av verdifall blir gjort på en vurderingsenhet som genererer en selvstendig kontantstrøm. Ved indikasjoner på behov for nedskrivning relatert til anleggsmidler, vil det bli vurdert om gjenvinnbart beløp på anleggsmidlene relatert til den tilhørende vurderingsenheten overstiger regnskapsført verdi. Gjenvinnbart beløp beregnes som det høyeste av vurderingsenhetens bruksverdi og netto salgsverdi. Med bruksverdi menes nåverdien av fremtidige kontantstrømmer som forventes å oppstå fra vurderingsenheten mens netto salgsverdi defineres som differansen mellom markedsverdi på balansedagen og antatte salgskostnader. I de tilfeller anleggsmidlene i vurderingsenheten er bundet opp i kontrakter og ikke kan realiseres uten at kontraktsbrudd kan påberopes av avtalepart, benyttes bare bruksverdi som et alternativ for gjenvinnbart beløp.

Fremtidige kontantstrømmer omfatter vurderingsenhetens kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter før skatt tillagt tilhørende anleggsmidlers terminalverdi ved utløp av de kontrakter som eventuelt er grunnlaget for vurderingsenheten. Erstatningsinvesteringer inkluderes i de fremtidige kontantstrømmene ved beregning av bruksverdi, mens investeringer som øker kapasiteten holdes utenfor.

Dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn regnskapsført verdi, vil anleggsmidlene bli nedskrevet til denne verdien. Eventuell goodwill blir redusert først.

Nedskrivningen blir tilbakeført dersom grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede, med unntak for goodwill, som ikke har en slik tilbakeføringsadgang.

j) Anleggsmidler holdt for salg

Anleggsmidler blir klassifisert som holdt for salg når deres balanseførte verdi i hovedsak vil bli realisert ved en salgstransaksjon og et salg er vurdert som svært sannsynlig. Klassifisering til holdt for salg skjer fra og med det tidspunktet anleggsmidlene er besluttet solgt og eiendelene er aktivt markedsført til en pris som er rimelig sett i forhold til eiendelenes virkelige verdi. Videre er det en betingelse for klassifisering som holdt for salg at salget forventes innregnet innen ett år etter beslutningen om salg er tatt og at det er usannsynlig at det vil bli gjort betydelige endringer i planene om salg, herunder at disse vil bli trukket tilbake. Fra tidspunktet for klassifisering til holdt for salg foretas ikke avskrivninger på eiendelene. Måling skjer til laveste av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsgiffter, hvis balanseført verdi i hovedsak skal realiseres ved en salgstransaksjon og ikke fortsatt bruk.

k) Finansielle instrumenter*

Finansielle instrumenter er definert som enhver kontrakt som både gir opphav til en finansiell eiendel for et foretak og en finansiell forpliktelse eller egenkapitalinstrument for et annet foretak. Finansielle instrumenter omfatter derivater, bankinnskudd, aksjeinvesteringer, fordringer, lån fra kredittinstitusjoner, skyldige offentlige avgifter, påløpte kostnader og leverandørgjeld. Forskuddsbetalte kostnader og inntekter er her unntatt.

Alt kjøp og salg av finansielle instrument blir regnskapsført på transaksjonsdagen.

Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet, balanseføres første gang til virkelig verdi med tillegg av transaksjonsutgifter. Finansielle eiendeler som føres til virkelig verdi over resultatet regnskapsføres ved anskaffelsen til virkelig verdi og transaksjonsutgiftene resultatføres. Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg og finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi etter førstegangs

balanseføring. Utlån og fordringer måles i senere perioder til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden.

Et derivat er et finansielt instrument med alle følgende karakteristikk:

- Verdien på instrumentet blir endret som et resultat av endringer i rente, kurs eller pris på et underliggende objekt.
- Instrumentet krever ingen eller liten initiell investering.
- Instrumentet blir gjort opp på en fremtidig dato.

Standarden skiller mellom seks kategorier av finansielle instrumenter, og klassifiseringen er avhengig av hensikten med investeringen. Hensikten blir vurdert av ledelsen i forkant av investeringen og ved hvert rapporteringstidspunkt.

For Tide er følgende kategorier finansielle instrumenter aktuelle:

1) Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet er finansielle eiendeler holdt for handelsformål. En finansiell eiendel klassifiseres i denne kategorien dersom den primært er anskaffet med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvingninger. Derivater klassifiseres som holdt for handelsformål, med mindre de er en del av en sikring. Eiendeler i denne kategorien klassifiseres som omløpsmidler.

2) Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med faste eller bestemte betalinger og er ikke notert i et aktivt marked. De klassifiseres som omløpsmidler, med mindre de forfaller mer enn 12 måneder etter balansedagen. Disse blir regnskapsført til amortisert kost redusert for tap på verdifall. Kundefordringer, andre fordringer og bankinnskudd er slike instrumenter. Effektiv rente på rentebærende instrumenter resultatføres under finansinntekter.

(k) Klassifisering, verdimåling, verdsettelse og behandling verdiendringer for finansielle instrumenter:

Klassifisering	Verdimåling/verdsettelse	
Kategorier	Utenfor sikring	Behandling av verdiendringer/ amortisering
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi	Resultatet
Investeringer som holdes til forfall	Amortisert kost ¹⁾	Resultatet
Utlån og fordringer	Amortisert kost ¹⁾	Resultatet
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Virkelig verdi ¹⁾	Utvidet resultat
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi	Resultatet
Øvrige finansielle forpliktelser	Amortisert kost	Resultatet

¹⁾ Eiendeler i disse kategoriene skal testes for nedskrivning

Note 1 forts. >

3) Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er ikke-derivat finansielle eiendeler som man velger å plassere i denne kategorien eller som ikke tilhører noen annen kategori. Den inneholder alle finansielle eiendeler som ikke er klassifisert som utlån og fordringer eller som skal klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. For Tide er dette hovedsakelig investeringer i aksjer. De klassifiseres som anleggsmidler så sant ikke investeringen forfaller eller ledelsen ikke har til hensikt å selge investeringen innen 12 måneder fra balansedagen. Når verdipapirer klassifiseres som tilgjengelig for salg selges eller nedskrives, overføres samlet verdiregulering som er ført i utvidet resultat pr dette tidspunktet til resultatet som gevinst eller tap fra investeringer i verdipapirer.

Utbytte på aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg føres over resultatet, under finansinntekter, når konsernets rett til utbyttet er fastslått.

4) Øvrige finansielle forpliktelser

Disse forpliktelsene, herunder gjeld til kredittinstitusjoner, leverandørgjeld og påløpte kostnader, blir balanseført til virkelig verdi på etableringstidspunktet, inklusiv fradrag for eventuelle omkostninger ved låneopptak, og regnskapsføres senere til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente metoden.

Måling av virkelig verdi

Virkelig verdi av børsnoterte investeringer er basert på gjeldende kjøpskurs. Hvis markedet for verdipapiret ikke er aktivt (eller hvis det gjelder et verdipapir som ikke er børsnotert), bruker konsernet verdsettelsesteknikker for å fastsette den virkelige verdien. Disse omfatter i hovedsak nylig gjennomførte transaksjoner til markedsvilkår eller henvisning til andre instrumenter som i vesentlig grad er like. Teknikkene vektlegger markedsinformasjon i størst mulig grad og i minst mulig grad selskaps-spesifikk informasjon.

Verdifall på finansielle eiendeler

På hver balansedag vurderer konsernet om det finnes objektive indikatorer som tyder på verdiforringelse av enkelte eiendeler eller grupper av finansielle eiendeler.

(a) For eiendeler (aksjer) klassifisert som tilgjengelig for salg vil et betydelig eller langvarig fall i virkelig verdi under anskaffelseskost være en indikator på at aksjen er verdiforringet. Dersom slike objektive indikatorer foreligger for finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, tas det samlede tapet – målt som

differansen mellom anskaffelseskost og dagens virkelige verdi, fratrukket eventuelt tidligere resultatførte nedskrivninger – ut av egenkapitalen og regnskapsføres i resultatregnskapet. Verdiforringelse på aksjer og tilsvarende instrumenter ført i resultatregnskapet reverseres ikke gjennom resultatregnskapet.

(b) For eiendeler klassifisert til amortisert kost vil konsernet se ved hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller gruppe av eiendeler har falt i verdi. Tap ved verdifall innregnes bare dersom det er objektive indikasjoner på verdifall som er et resultat av en eller flere hendelser som har inntruffet etter førstegangsinnregningen (en tapshendelse) og denne tapshendelsen påvirker fremtidige estimerte kontantstrømmer på en måte som kan måles pålitelig. Dersom slike objektive indikasjoner foreligger for eiendeler klassifisert til amortisert kost, tas det samlede tapet – målt som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den finansielle eiendelens effektive rente – til reduksjon av eiendelens balanseførte verdi og regnskapsføres i resultatregnskapet. Verdiforringelse på eiendeler klassifisert til amortisert kost ført i resultatregnskapet reverseres gjennom resultatregnskapet.

Sikring

Derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunkt derivatkontrakten inngås, og deretter løpende til virkelig verdi. Regnskapsføringen av tilhørende gevinster og tap avhenger av hvorvidt derivatet er utpekt som et sikringsinstrument og eventuelt type sikring. Konsernet øremerker enkelte derivater til sikring av variabilitet i kontantstrømmer knyttet til en særskilt risiko i en balanseført eiendel, forpliktelse eller svært sannsynlig planlagt transaksjon (kontantstrømsikring)

Regnskapsføring som sikring (sikringsbokføring) har til formål å ta høyde for motsvarende hendelser av verdiendringer i kontantstrømmene for sikringsinstrument og sikringsobjekt. Følgende krav må være oppfylt for at sikringsbokføring skal kunne brukes:

- Sikringsrelasjonen må utpekes og dokumenteres ved etablering, inkl. foretakets målsetting og strategi for risikostyring.
- Sikringen må ved inngåelse forventes å være høyst effektiv gjennom sikringsperioden (80% - 125%).
- Ved sikring av fremtidige kontantstrømmer må den fremtidige transaksjonen som er underlagt sikring være høyst sannsynlig.
- Sikringseffektivitet må løpende kunne måles på en pålitelig måte.

- Faktisk sikringseffektivitet må måles og dokumenteres. Verdiendringen på sikringsinstrumentet må motvirke 80% til 125% av endringene i sikringsobjektet gjennom hele perioden.

Kontantstrømsikring

Ved sikring av fremtidige transaksjoner (kontantstrømmer) skal den effektive delen av gevinster eller tap på sikringsinstrumentet føres midlertidig over utvidet resultat og mot egenkapitalen. Når den sikrede transaksjonen skjer, blir egenkapitalføringen reversert og resultatført mot den posten sikringen gjelder i samme periode som den sikrede transaksjonen påvirker resultatet. Tilsvarende reversering og resultatføring gjennomføres dersom sikringen avbrytes eller regnes som ineffektiv. Markedsverdien på den inngåtte sikringsavtalen er beregnet med grunnlag i den pris som er fastsatt basert på aktuelle kurser i markedet på rapporteringsdagen.

Rentebytteavtaler

Formålet med rentebytteavtaler som konsernet har inngått er sikring av fremtidige rentekostnader på langsiktig gjeld. Sikringen blir følgelig behandlet som en kontantstrømsikring. Verdien på rentebytteavtalene inngår i regnskapsposten derivater.

Oljeprisavtaler

Formålet med oljeprisavtaler som konsernet har inngått er sikring av fremtidige drivstoffkostnader i sjøvirksomheten. Sikringen blir følgelig behandlet som en kontantstrømsikring. Verdien på oljeprisavtalene inngår i regnskapsposten Derivater.

I) Varelager

Lager av innkjøpte varer er verdsatt til laveste verdi av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. Anskaffelseskost tilordnes ved bruk av FIFU-metoden. Anskaffelseskost for varelager omfatter alle kjøpsutgifter, bearbeidingsutgifter og andre utgifter som er påløpt for å bringe varene til deres sted/lokasjon og tilstand på balansedagen. Netto realisasjonsverdi er estimert salgspris fratrukket salgskostnader.

Det blir gjennomført nedskrivning for påregnelig ukurans, det vil si differanse mellom kostpris og en lavere netto realisasjonsverdi.

m) Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige likvide plasseringer som straks og med uvesentlig kursrisiko kan konverteres til kjente kontantbeløp og med

Note 1 forts. >>

forfallsdato kortere enn tre måneder fra kjøpsdato. Kontanter og bankinnskudd inkluderer også kassekreditt. Kassekreditt er klassifisert som kortsiktig gjeld i balansen.

Kontanter og bankinnskudd regnskapsføres til amortisert kost ved bruk av effektiv rente metoden.

n) Kundefordringer og andre fordringer

Kundefordringer oppstår ved omsetning av varer eller tjenester som er innenfor den ordinære driftssyklusen. Dersom oppgjør forventes innen ett år eller mindre, klassifiseres fordringene som omløpsmidler. Dersom dette ikke er tilfelle, klassifiseres fordringene som anleggsmidler.

Kundefordringer og andre fordringer måles til virkelig verdi ved første gangs balanseføring. Ved etterfølgende måling vurderes kundefordringer til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente metode dersom effekten av dette er vesentlig, fratrukket avsetning for inntruffet tap. Avsetning for tap regnskapsføres når det foreligger objektive indikatorer på at konsernet ikke vil motta oppgjør i samsvar med opprinnelige betingelser. Vesentlige økonomiske problemer hos kunden, sannsynlighet for at kunden vil gå konkurs eller gjennomgå økonomisk restrukturering og utsettelse og mangler ved betaling anses som indikatorer på at kundefordringer må nedskrives. Avsetningen utgjør forskjellen mellom pålydende og gjenvinnbart beløp, som er nåverdien av forventede kontantstrømmer, diskontert med opprinnelig effektiv rente. Bokført verdi av kundefordringene reduseres ved bruk av en avsetningskonto, endringer i avsetningen resultatføres som andre driftskostnader. Når en kundefordring er tap, blir den ført mot avsetningskontoen for tap på fordringer. Eventuelle senere innbetalinger på tidligere tapsførte fordringer resultatføres under andre driftskostnader.

o) Aksjekapital og overkurs

Ordinære aksjer klassifiseres som egenkapital. Utgifter som knytter seg direkte til utstedelse av nye aksjer eller opsjoner med fradrag for skatt, føres som reduksjon av mottatt vederlag i egenkapitalen.

p) Kjøp og salg av egne aksjer

Ved tilbakekjøp av egne aksjer blir kjøpesummen inklusive direkte kostnader ført som reduksjon i egenkapitalen. Pålydende av egne aksjer blir ført til reduksjon av innskutt egenkapital, resten som reduksjon av opptjent egenkapital. Ved salg av egne aksjer føres netto mottatt beløp fra salget direkte mot opptjent egenkapital.

q) Leverandørgjeld

Leverandørgjeld er forpliktelser til å betale for varer og tjenester som er levert fra leverandører til den ordinære driften. Leverandørgjeld er klassifisert som kortsiktig dersom den forfaller innen ett år eller kortere. Dersom dette ikke er tilfelle, klassifiseres det som langsiktig. Leverandørgjeld måles til virkelig verdi ved første gangs balanseføring. Ved etterfølgende måling vurderes leverandørgjeld til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente metoden, dersom effekten er vesentlig.

r) Gjeld til kredittinstitusjoner (lån)

Lån regnskapsføres til virkelig verdi når utbetaling av lånet finner sted, med fradrag for transaksjonskostnader. I etterfølgende perioder regnskapsføres lånet til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente metode. Forskjellen mellom det utbetalte lånebeløpet (fratrukket transaksjonskostnader) og innløsningsverdien resultatføres over lånets løpetid som del av effektiv rente.

s) Resultater per aksje

Resultat per aksje

Resultat per aksje er beregnet ved å dele den delen av årsresultatet og totalresultatet som er tilordnet selskapets aksjonærer med et veid gjennomsnitt av antall utstedte ordinære aksjer gjennom året, fratrukket egne aksjer.

Utvannet resultat per aksje

Ved beregning av utvannet resultat per aksje benyttes det veide gjennomsnitt av antall utstedte ordinære aksjer i omløp regulert for effekten av konvertering av alle potensielle aksjer som kan medføre utvanning. Det er to kategorier av potensielle aksjer som kan medføre utvanning; konvertibelt lån og aksjeopsjoner. Tide-konsernet har ingen av disse, og resultat per aksje og utvannet resultat per aksje er dermed de samme verdiene i Tide-konsernet.

t) Pensjoner

Ytelsesbaserte ordninger

Pensjonskostnader og -forpliktelser blir beregnet av aktuar etter lineær opptjening. Utrengningene er basert på økonomiske forutsetninger for blant annet diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkasting på pensjonsmidler og aktuarmessige forutsetninger om mellom annet dødsrate og frivillig avgang.

Det balanseførte beløpet av pensjoner utgjør summen av netto pensjonsforpliktelse og akkumulerte estimatavvik. Netto pensjonsforpliktelse er forskjellen mellom den beregnede brutto

pensjonsforpliktelsen, som representerer en nåverdi av antatte fremtidige pensjonsutbetalinger, og pensjonsmidlene vurdert til virkelig verdi.

Endringer i forpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplaner blir resultatført i den grad de skjer med tilbakevirkende effekt. I motsatt fall blir de behandlet sammen med de endringer i forpliktelsene som skyldes endringer i forutsetninger. Dette betegnes samlet som estimatavvik. Estimatavvik blir resultatført over forventet gjenværende opptjeningstid så langt avviket overstiger det høyeste av 10% av pensjonsmidlene og 10% av pensjonsforpliktelsene per inngående balanse i regnskapsåret. Denne måten å periodisere estimatavvikene på benevnes "korridormetoden".

Dersom pensjonsmidlene overstiger pensjonsforpliktelsene er ordningen overfinansiert. Overfinansieringen blir balanseført i den grad det er sannsynlig at denne vil kunne bli brukt til å innfri forpliktelsene i den aktuelle pensjonsordningen.

Arbeidsgiveravgiften blir kostnadsført ut fra innbetalt pensjonspremie og endring i netto pensjonsforpliktelse i den enkelte pensjonsordning.

Innskuddsordning

Ved innskuddsplaner betaler konsernet innskudd til offentlig eller privat administrerte forsikringsplaner for pensjon på obligatorisk, avtalemessig eller frivillig basis. Konsernet har ingen ytterligere betalingsforpliktelser etter at innskuddene er betalt. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad når de forfaller. Forskuddsbetalte innskudd bokføres som en eiendel i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere fremtidige innbetalinger.

u) Betalbar og utsatt skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både skatt som skal betales i perioden (betalbar skatt) og endring i utsatt skatt og utsatt skattefordel. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført mot utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen. Hvis det er tilfellet, blir skatten også ført mot utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen.

Betalbar skatt for perioden beregnes i samsvar med de skattemessige lover og regler som er vedtatt, eller i hovedsak vedtatt av skattemyndighetene på balansedagen. Det er lovverket i de land der konsernets datterselskaper eller tilknyttede selskaper opererer og genererer skattepliktig inntekt som er gjeldende for

Note 1 forts. >

beregning av skattepliktig inntekt.

Det er ved hjelp av gjeldsmetoden beregnet utsatt skatt som 28 prosent (gjeldende skattesats) av de midlertidige forskjellene som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt eventuelt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret.

Skatteøkende og skattereduserende forskjeller er utlignet i den grad disse gjelder samme skattesubjekt. Oppføring av utsatt skattefordel på netto skattereduserende forskjeller som ikke er utlignet og underskudd til fremføring, er begrunnet med forventet fremtidig inntjening. Utsatt skatt og skattefordel som kan føres opp i balansen er oppført netto.

Skatt på konsernbidrag

Skatteeffekten knyttet til konsernbidrag avgitt på grunnlaget av regnskapsårets skattepliktige inntekt blir ført som reduksjon i betalbar skatt og reduksjon utsatt skattefordel/økning utsatt skatt. For mottatt konsernbidrag knyttet til regnskapsårets skattepliktige inntekt blir skatteeffekten ført som økning i betalbar skatt/reduksjon utsatt skattefordel og reduksjon utsatt skatt/økning utsatt skattefordel.

v) Utbytte/konsernbidrag

Foreslått utbytte inngår som en del av egenkapitalen frem til endelig vedtak om utbytte fastsettes på generalforsamlingen. Inntil vedtatt utbytte er utbetalt, blir dette regnskapsført som kortsiktig gjeld. Tilsvarende gjelder for avgitt konsernbidrag.

Avgitt konsernbidrag regnskapsføres i vedtaksåret som en økning av bokført verdi på investeringen i mottakende selskap dersom Tide ASA har direkte eierinteresser i dette selskapet. Dersom Tide ASA ikke har eierinteresser i mottakende selskap føres avgitt konsernbidrag til reduksjon i opptjent egenkapital.

Mottatt konsernbidrag resultatføres i vedtaksåret dersom Tide ASA har direkte eierinteresser i dette selskapet, og dette er hentet fra akkumulerte resultater i Tide ASAs eierperiode. Dersom konsernbidraget representerer tilbakebetaling av egenkapitalen på konsernetableringstidspunktet, føres mottatt konsernbidrag som reduksjon i investeringsens bokførte verdi.

Regnskapsføring av konsernbidrag gitt til eller fra andre enn det nærmeste selskapet blant selskaper i rett opp- eller nedadstigende linje er ikke omfattet av beskrivelsen over.

w) Fond for vurderingsforskjeller

Ved regnskapsføring av investeringer i tilknyttede selskaper etter egenkapitalmetoden, jfr. beskrivelse tidligere, vil opptjente verdier i form av en positiv differanse mellom balanseført verdi og kostpris på investeringen presenteres som fond for vurderingsforskjeller.

x) Avsetninger

En avsetning blir regnskapsført når, og bare når:

- Selskapet har en gjeldende forpliktelse som følger av hendelser som har skjedd
- og det er sannsynlighetsovervekt for at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av forpliktelsen,
- og at størrelsen på beløpet kan måles pålitelig.

Avsetninger måles til nåverdien av forventede utbetalinger for å innfri forpliktelsen. Det benyttes en diskonteringsrate før skatt som reflekterer nåværende markedssituasjon og risiko spesifikk for forpliktelsen. Økningen i forpliktelsen som følge av endret tidsverdi føres som finanskostnad.

Avsetninger er gjennomgått hver balansedato, og nivået reflekterer det beste estimatet på forpliktelsen.

Tapskontrakter

Konsernets virksomhet innebærer at det inngås en rekke kontrakter med det offentlige om levering av kollektivtjenester. For flere av disse kontraktene har konsernet en stor del av risikoen for utviklingen i flere kostnadsarter (for eksempel renter, lønn og drivstoff) uten at inntektene endres tilsvarende. Dette kan resultere i at kontraktene blir ulønnsomme dersom kostnadene øker i større omfang enn inntektene. Ved nedskrivningsindikatorer, herunder tap på driften, gjennomføres først en nedskrivningstest på anleggsmidlene i den aktuelle kontrakten etter IAS 36. Se nærmere omtale av dette i punkt 2.10. Dernest måler konsernet nåverdien av fremtidige forventede kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter i den enkelte kontrakt, hvorav estimerte utbetalinger omfatter alle uunngåelige fremtidige betalbare driftskostnader. Av- og nedskrivninger, finanskostnader og skatt inkluderes således ikke. I den grad den enkelte kontrakt regnes som en kontantgenererende enhet defineres dermed kontantstrømmen på samme måte som den som legges til grunn i nedskrivningstester for anleggsmidlene, med unntak av at anleggsmidlenes terminalverdi ved utløp av kontraktene ikke tas med. Salgsvederlag for eventuelle

realisasjoner av anleggsmidlene inkluderes heller ikke i denne beregningen. Dersom beregningene viser en negativ nåverdi, regnskapsføres dette beløpet som en avsetning. Avsetningen reverseres i takt med eventuell reduksjon av negativ nåverdi i senere perioder.

y) Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon om selskapets posisjoner på balansedagen er tatt hensyn til i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets posisjon på balansedagen, men som vil påvirke selskapets posisjon i fremtiden, opplyses om dersom dette er vesentlig.

Oversikt over endringer i IFRS siste år:

a) Endringer i publiserte standarder med ikrafttredelse i 2011

- IAS 1 Presentation of financial statements - lettelse ved at man ikke trenger å vise komponentene i utvidet resultat hver for seg også i egenkapitaloppstillingen.
- IAS 34 Interim financial reporting - endringen gir klarere veiledning om forhold som kan utløse krav om tilleggsinformasjon i delårsrapporteringen.
- IFRS 7 Financial instruments – information - presisering av samspelet mellom kvantitative og kvalitative opplysninger, og endring av kravene til kvantitative opplysninger og opplysninger om kredittrisiko.

b) Standarder og endringer hvor konsernet har valgt tidlig anvendelse

- Konsernet har i 2011 ikke valgt å benytte seg av mulighetene for tidlig anvendelse på enkelte fremtidige standarder.

c) Standarder, fortolkninger og endringer som er trådt i kraft i 2010, men som etter ledelsens vurdering ikke er relevante for konsernet

- IFRS 1 First time adoption of IFRS.
- IFRS 3 Business combinations - enkelte klargjøringer, samt endringer knyttet til måling av ikke-kontrollerende virksomhet
- IAS 24 Related party disclosures – hovedsakelig modifisering av definisjon og notekrav for selskaper knyttet til det offentlige
- IAS 32 Financial instruments – endrede krav knyttet til anskaffelse av selskapets egne egenkapitalinstrumenter.
- IFRIC 13 Customer loyalty programmes.
- IFRIC 14 The limit on a defined benefit asset, minimum funding requirements and their interaction.
- IFRIC 19 Extinguishing financial instruments with equity instruments.

Note 1 forts. >>

d) Fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft og hvor konsernet ikke har valgt tidlig anvendelse.

- IAS 1 Financial statement presentation - endret gruppering av utvidet resultat. Forventet ikrafttredelse er for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2012.
- IFRS 9 Financial instruments - forenkling av målemodeller for finansielle instrumenter. Forventet ikrafttredelse er for regnskapsperioder som tidligst begynner 1. januar 2015
- IAS 19 Employee benefits - endringen medfører at alle estimatavvik føres i utvidet resultat når disse oppstår, en umiddelbar resultatføring av alle kostnader ved tidligere perioders pensjonsopptjening og at man erstatter rentekostnader og forventet avkastning på pensjonsmidler med et netto rentebeløp som beregnes ved å benytte diskonteringsrenten på netto pensjonsforpliktelse (eiendel). Forventet ikrafttredelse er for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2013. Effekten på konsernets egenkapital vil kunne være betydelig, jf note 17.
- IFRS 10 Consolidated financial statements

- endringen definerer kontrollprinsippet, og bekrefter at kontroll er betingelsen for å bestemme om et selskap skal inkluderes i konsernregnskapet til morselskapet. Forventet ikrafttredelse er for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2013. Endringen forventes ikke å gi noen effekt på konsernregnskapet.

- IFRS 12 Disclosures of interests in other entities - ny standard som dekker notekrav for alle typer renter i andre selskaper. Forventet ikrafttredelse er for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2013 og senere.
- IFRS 13 Fair value measurement - definerer hva som menes med virkelig verdi når begrepet benyttes i IFRS, endringen gir en enhetlig beskrivelse av hvordan virkelig verdi skal bestemmes i IFRS, og definerer hvilke tilleggsopplysninger som skal gis når virkelig verdi benyttes. Forventet ikrafttredelse er for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2013.

e) Fortolkninger til eksisterende standarder som ikke har trådt i kraft og som etter ledelsens vurdering ikke er relevante for konsernet.

- IFRS 1 First time adoption - endring knyttet til faste datoer og hyperinflasjon.
- IFRS 7 Financial instruments - endrede notekrav til derecognition
- IAS 12 Income taxes - endring knyttet til utsatt skatt på investeringseiendom.
- IFRS 11 Joint arrangements - endret definisjon på joint ventures.
- IAS 27 Separate financial statements – sikrer symmetri med endringer i IFRS 10 ved å inkludere regler for hvem man har kontroll over
- IAS 28 Associates and joint ventures - inkluderer en bestemmelse om at felleskontrollert, virksomhet og tilknyttete regnskap som følge av ny IFRS 11 skal føres etter egenkapitalmetoden.

NOTE 2 Endringer i konsernets struktur

AVGANG AV VIRKSOMHETER – 2011

Selskap	Tidspunkt for salg	Organisasjonsnr.	Land	Reduksjon i eierandel	Virksomhet	Vederlag
Tide Eiendom Nyborg AS	28.02.11	985 538 204	Norge	100 %	Eiendom	98 MNOK

Salgssum for virksomheten ble gjort opp kontant. På grunn av virksomhetens art, presenteres ikke fulle balanseoversikter. Det er heller ikke utarbeidet pro forma informasjon som om disse salgene hadde skjedd 01.01.11.

Regnskapsmessig gevinst ved avgang av datterselskapet Tide Eiendom Nyborg AS var på 51 MNOK.

AVGANG AV VIRKSOMHETER – 2010

Selskap	Tidspunkt for salg	Organisasjonsnr.	Land	Reduksjon i eierandel	Virksomhet	Vederlag
Tide Eiendom Straume AS	21.12.10	990 944 970	Norge	100 %	Eiendom	63 MNOK

Salgssum for virksomheten ble gjort opp kontant. På grunn av virksomhetens art, presenteres ikke fulle balanseoversikter. Det er heller ikke utarbeidet pro forma informasjon som om disse salgene hadde skjedd 01.01.10.

Regnskapsmessig gevinst ved avgang av datterselskapet Tide Eiendom Straume AS var på 53 MNOK.

Fisjon av sjøvirksomheten i 2011

Med virkning fra 29.03.2011 er sjøvirksomheten i selskapet Tide ASA fisjonert ut og overført til et nystiftet selskap; Tide Sjø Holding AS som overtakende selskap. Overdragende selskap Tide ASA består etter fisjonen.

Fisjonen er derfor gjennomført med skatte- og regnskapsmessig kontinuitet hvor regnskapsmessig virkning var fra 01.01.2011.

Samtlige aksjonærer i Tide ASA fikk videreført sitt eierforhold i det overtakende selskap i samme forhold som de eide aksjer i Tide ASA. Fisjonen gjennomføres med uendret bakenforliggende eierskap.

Fisjonen innebærer at aksjekapitalen i Tide ASA nedsettes ved aksjer til Tide Sjø Holding AS som overtakende selskap, mot at aksjonærene i Tide ASA mottar aksjer i det overtakende selskap som vederlag. Tide Sjø Holding AS har mottatt 20 320 aksjer i Tide Sjø AS som tingsinnskudd ved fisjonen. Delingsforholdet er basert på virksomhetenes virkelige verdier.

Se note 24 for ytterligere informasjon.

Note 2 forts. >>

	2011	2010
Årsresultat avviklet virksomhet i perioden 01.01-31.12		
Driftsinntekter		
Passasjerfrakt	0	207 386
Frakt av biler	0	386 319
Restaurasjonsinntekter	0	85 435
Kontraktinntekter	0	920 478
Andre driftsinntekter	0	59 841
Sum driftsinntekter	0	1 659 459
Driftskostnader		
Varekostnad	0	33 774
Lønnskostnad	0	771 906
Avskrivning varige driftsmidler	0	132 297
Avskrivning immaterielle eiendeler	0	0
Nedskrivning varige driftsmidler	0	10 000
Nedskrivning immaterielle eiendeler	0	0
Gevinst ved salg av varige driftsmidler	0	-12 243
Andre driftskostnader	0	631 627
Sum driftskostnader	0	1 567 361
Driftsresultat	0	92 098
Inntekt fra tilknyttede selskaper	0	0
Finansinntekter og finanskostnader		
Finansinntekter	0	5 687
Finanskostnader	0	82 393
Netto finansposter	0	-76 706
Resultat før skattekostnad	0	15 392
Skattekostnad	0	4 901
Årsresultat for avviklet virksomhet	0	10 491
(Gevinst/tap ført direkte mot egenkapital)		
Verdiregulering kontantstrømsikring	-	-1 378
Skatt verdiregulering kontantstrømsikring	-	386
Andre egenkapitalbevegelser	-	-992
Totalresultat	-	9 499
Periodens resultat henføres til:		
Aksjonærer	-	10 314
Minoritetsinteressenter	-	177
Sum	-	10 491
Totalresultat henføres til:		
Aksjonærer	-	9 413
Minoritetsinteressenter	-	86
Sum	-	9 499
Resultat pr.aksje		0,5
Kontantstrømpstilling	2011	2010
Netto kontantstrøm fra driften	-	69 393
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-	-32 422
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-	-219 441
Netto endring likvider gjennom året	-	-182 470
Kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	-	34 981
Kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	-	-147 490

NOTE 3 Kontraktsinntekter og spesifikasjon av andre driftsinntekter

Kontraktsinntekter fra offentlige oppdragsgivere gis i forbindelse med inngåtte anbudskontrakter og kvalitetskontrakt i Bergen.

	Konsern	
	2011	2010
Offentlige oppdragsgivere		
Fylker og kommuner	1 212 521	993 982
Fynbus/Sydtrafik (Danmark)	363 875	356 007
Sum kontraktsinntekter	1 576 396	1 349 989
Endring fra forrige år	16,8 %	33,9 %
Prosentandel av totale driftsinntekter	79,3 %	69,5 %

Spesifikasjon av andre driftsinntekter

Tide ASA	2011	2010
Leie av lokaler	39 275	35 918
Administrative tjenester	44 220	39 000
Andre driftsinntekter	539	493
Sum andre driftsinntekter	84 034	75 411

Konsern	2011	2010
Rep/service busser	10 259	11 485
Salg drivstoff	4 089	4 048
Provisjon	7 032	1 964
Reklameinntekter	4 490	5 134
Leie av lokaler	32 423	26 058
Administrative tjenester	19 817	12 756
Andre driftsinntekter	45 906	36 756
Sum andre driftsinntekter	124 015	98 201

NOTE 4 Resultat pr. aksje (NOK)

	Konsern	
	2011	2010
Årsresultat		
Årsresultat tilordnet selskapets aksjonærer (NOK) for videreført virksomhet	66 521 449	143 266 265
Årsresultat per aksje (NOK)	2,95	6,35
Antall aksjer		
Antall utstedte aksjer 31.12.	22 559 556	22 559 556
Antall egne aksjer 31.12.	0	0
Veid gjennomsnitt av antall utstedte aksjer	22 559 556	22 559 556

Utvannet resultat per aksje

Ved beregning av utvannet resultat pr. aksje benyttes et veid gjennomsnitt av antall utstedte aksjer i omløp, regulert for effekten av konvertering av alle potensielle aksjer som kan medføre utvanning. Tide ASA har ikke hatt slike potensielle aksjer i periodene som er angitt. Utvannet resultat pr. aksjer er således identisk med resultat pr. aksje.

NOTE 5 Lønnskostnader, antall ansatte, ytelser og lån til ansatte

Lønnskostnader	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Lønn	16 315	13 328	878 374	828 291
Arbeidsgiveravgift	2 193	1 902	106 092	95 863
Pensjonskostnader	2 965	7 615	35 440	13 533
Andre ytelser	78	3 229	60 643	42 587
Sum	21 551	26 074	1 080 550	980 274
Gjennomsnittlig antall årsverk	12	13	2 470	2 454

Innføring av ny avtalefestet førtidspensjon (AFP) i 2010, avvikling av gammel AFP-ordning og avsetning av egenandeler for å sluttfinansiere pensjonsutgiftene i gammel ordning (underdekning) utgjorde netto 0,9 millioner for Tide ASA og netto 60 millioner for konsernet pr. 31.12.2010. Se note 18 for ytterligere informasjon.

Oversikt over samlet godtgjørelse til konsernledelse, styret og revisor

Konsernledelse	2011				2010
	Lønn	Natural- ytelser	Opptjente pensjons- rettigheter	Samlet godtgjørelse	Samlet godtgjørelse
Lisbet K. Nærø ^{1) 2)}	754	1	16	770	0
Bjørn Ove Børnes ²⁾	2 041	0	13	2 055	2 764
Knut Peder Eriksen ^{1) 3)}	957	1	12	969	2 021
Giske B. Sørensen ^{1) 3)}	607	2	9	618	0
Roger R. Hørkestad ^{1) 4)}	95	0	0	95	0
Jostein Hatlebrekke ^{1) 4)}	1 183	4	0	1 187	1 620
Stein A. Jakobsen ^{1) 5)}	0	0	0	0	1 133
Egil Nesse ^{1) 2) 5)}	544	4	0	548	0
Konsernledelse samlet	872	2	7	880	1 063
Sum godtgjørelse	7 053	13	57	7 123	8 601

- Opptjente pensjonsrettigheter representerer her premie til innskuddsordning.
- Lisbet K.Nærø overtok som konsernsjef fra 01.09.2011 da Bjørn Ove Børnes gikk av med pensjon. Oppgitte ytelser er for denne perioden.
- Giske B.Sørensen har vært ansatt som konst. finans- og økonomidirektør siden 01.06.2011-31.12.2011. Oppgitte ytelser er for denne perioden.
- Jostein Hatlebrekke var ansatt som administrerende direktør i Tide Buss AS i perioden 01.01.2011-01.10.2011. Lisbet K.Nærø, konsernsjef i Tide ASA, har virket som konstituert administrerende direktør i perioden 02.10.2011-08.12.2011. Hun har ikke mottatt ytelser fra selskapet i denne perioden. Roger R.Hørkestad har virket som administrerende direktør i perioden 08.12.2011-31.12.2011. Ytelser er oppgitt for denne perioden.
- Stein A. Jakobsen var ansatt som administrerende direktør i Tide Verksted AS i perioden 1.1.2010-31.07.2010. Finans- og økonomidirektør Knut Peder Eriksen har vært ansatt som konstituert administrerende direktør i Tide Verksted AS i perioden 1.8.2010-31.05.2011. Han har ikke mottatt ytelser fra selskapet i denne perioden. Egil Nesse har vært ansatt som konstituert administrerende direktør i Tide Verksted i perioden 01.06.2011-31.12.2011. Oppgitt ytelse er fra samme periode.

Det er utbetalt bonus til lederne i 2011 og 2010. Det er ikke gitt lån/sikkerheter til styreleder, konsernsjef eller andre nærstående parter, se note 23 for ytterligere informasjon. Det er ingen enkelt lån/sikkerheter som utgjør mer enn 5% av selskapet egenkapital. Konsernsjef har ved avtale om fratreden ett års etterlønn. Konsernsjef er med i ordinær pensjonsordning, og har i tillegg avtale om å kunne fratre stillingen ved fylte 63 år med 66 % pensjonsdekning.

Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende personell

Styret har behandlet retningslinjene og hovedprinsippene for lederavlønning i konsernet. Disse er oppsummert slik:

- Konsernsjefens lønn vurderes årlig og fastsettes av styret i Tide ASA.
- Øvrige lønninger i konsernledelsen fastsettes av konsernsjefen. Konsernlederne lønnes individuelt og lønnen vurderes og fastsettes årlig.
- Resultatbonusavtale foreligger for konsernledelsen. Det kan utbetales en årlig bonus etter avtalte kriterier på inntil to ganger månedslønnen. Hovedkriteriene er knyttet opp mot resultatoppnåelse, personlig utvikling samt personalledelse og trivsel.
- Konsernledelsen er tilknyttet selskapets pensjons- og personalforsikringsordninger.
- Utvalgte ledere i konsernledelsen har avtale om ett års etterlønn ved avtale om fratredelse.
- Konsernlederne har ordning for hjemmekontor, mobiltelefon og aviser.
- Transportgodtgjørelse er etablert som erstatning for firmabilavtale for utvalgte ledere.

Det er ingen tildeling av aksjer, tegningsretter, opsjoner eller andre former for godtgjørelse som er knyttet til aksjer eller utvikling av aksjekursen i konsernet.

Det kommer ingen andre variable elementer i godtgjørelsen eller særskilte ytelser i tillegg til basislønnen.

Styret er gjort kjent med alle elementer i fastsettelsen av lederlønningene.

Note 5 forts. >

	Styrehonorar	
	2011	2010
Godtgjørelse til styret inklusive revisjonsutvalg *)		
Steinar Madsen (styrets leder) *)	265	218
Roald Georg Bergsaker	175	140
Hilde Drønen	0	100
Marit Engeseth	125	100
Kristin Reitan Husebø	125	0
Knut Ravnå *)	143	118
Roy Rimestad	125	100
Christine Rødsæther	125	100
Frode Sælen *)	149	124
Sum godtgjørelse	1 232	1 000

	Bedriftsforsamling	
	2011	2010
Godtgjørelse til bedriftsforsamling		
Atle Johnsen (leder)	66	66
Roald Ervik	3	9
Sveinung Fagervik	3	9
Johan Kåre Gjølme	3	3
Rune Jensen	3	0
Nina E. Johannessen	6	6
Otto Reidar Johannessen	3	6
Magnar Kleveland	9	3
Per Norvald Krogsæther	3	9
Torill Kvamme	6	6
Jan Willy Kvamsøe	3	0
Ingolf Marifjæren	12	15
Kjell K.Nesheim	6	9
Andreas Norvik	3	3
Sigmund Rosnes	3	6
Jan Skaar	6	9
Viggo Smestad	3	9
Sølvi Svangtun	6	9
Egil Arve Svøla	12	15
Edmund Harris Utne	0	6
Johannes Utne	6	9
Trude C. Sande Valle	3	9
Sum godtgjørelse alle medlemmer	168	216

	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Godtgjørelse til revisor				
Lovpålagt revisjon	335	391	1 140	1 311
Andre attestasjonstjenester	0	151	39	217
Skatterådgiving	84	0	146	49
Andre tjenester	2 118	1 934	2 393	2 301
Sum godtgjørelse til valgt revisor (eksklusiv merverdiavgift)	2 537	2 476	3 718	3 878

For begge år er andre tjenester i hovedsak knyttet til bistand i forbindelse med mulig restrukturering i bransjen, samt fusjon av Tide Sjø AS.

NOTE 6 Spesifikasjon av andre driftskostnader

	Tide ASA	
	2011	2010
Leie lokaler	40 082	36 484
Renhold, vedlikehold, utstyr	11 852	7 464
Lisenser og abonnement	2 292	6 306
Diverse honorar	9 065	9 554
Annonser, reklame, trykksaker etc.	613	1 344
Andre driftskostnader	3 800	5 367
Sum andre driftskostnader	67 704	66 519

	Konsern	
	2011	2010
Drivstoff, smøreolje	234 692	219 244
Reparasjoner, vedlikehold, utstyr	79 404	85 029
Andre rutekostnader	147 022	143 025
Husleiekostnader	70 510	63 563
Andre driftskostnader	95 562	45 320
Sum andre driftskostnader	627 189	556 182

NOTE 7 Netto finansposter

Finansinntekter og -kostnader	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Renteinntekter	4 797	6 287	3 638	15 078
Renteinntekter fra foretak i samme konsern	5 623	13 573	0	0
Inntekter fra investering i datterselskap	32 420	0	0	0
Gevinst salg aksjer	50 475	66 807	0	13 785
Realisert valutagevinst	4	0	4	0
Andre finansinntekter	839	5 872	958	6 339
Sum finansinntekt	94 158	92 540	4 600	35 202
Rentekostnad lån	0	760	25 748	18 931
Rentekostnad til foretak i samme konsern	4 880	4 132	0	0
Rentekostnad finansielle leieavtaler	0	0	591	371
Andre finanskostnader	1 969	183	5 014	3 721
Sum finanskostnader	6 849	5 075	31 354	23 022
Sum netto finansposter	87 309	87 465	-26 754	12 180

Det er ikke balanseført finansutgifter på kvalifiserende eiendeler.

NOTE 8 Varige driftsmidler

Tide ASA	Busser	Eiendommer	Inventar	Sum
Pr. 31. desember 2009				
Anskaffelseskost	39 666	37 039	27 202	103 907
Akkumulerte avskrivninger	39 666	29 996	20 055	89 718
Balansført verdi 31.12.	0	7 043	7 147	14 190
Regnskapsåret 2010				
Balansført verdi 01.01.	0	7 043	7 147	14 190
Tilgang	0	0	2 587	2 587
Tilgang ved virksomhetsoverdragelse	0	0	0	0
Avgang	0	0	0	0
Avgang felleskontrollert virksomhet	0	0	0	0
Årets avskrivninger	0	132	2 269	2 400
Balansført verdi 31.12.	0	6 911	7 465	14 376
Pr. 31. desember 2010				
Anskaffelseskost	39 666	37 039	29 789	106 494
Akkumulerte avskrivninger	39 666	30 128	22 324	92 118
Balansført verdi 31.12.	0	6 911	7 465	14 376
Regnskapsåret 2011				
Balansført verdi 01.01.	0	6 911	7 465	14 376
Tilgang	0	0	285	285
Tilgang ved virksomhetsoverdragelse	0	0	0	0
Avgang	0	0	28	28
Avgang felleskontrollert virksomhet	0	0	0	0
Årets avskrivninger	0	112	2 371	2 484
Balansført verdi 31.12.	0	6 799	5 351	12 150
Pr. 31. desember 2011				
Anskaffelseskost	27 345	37 039	30 046	94 430
Akkumulerte avskrivninger	27 345	30 240	24 695	82 281
Balansført verdi 31.12.	0	6 799	5 351	12 150

Note 8 forts. >>

Konsern	Hurtigbåter	Ferger	Leide busser	Busser	Eiendommer	Inventar	Anlegg u/utf.	Sum
Pr. 31. desember 2009								
Anskaffelseskost	1 136 735	2 110 090	23 509	1 815 200	138 111	137 549	124 458	5 485 651
Akkumulerte avskrivninger	180 373	926 222	14 184	1 052 744	54 576	108 282	0	2 336 381
Akkumulerte nedskrivninger	0	20 000	0	25 500	0	252	0	45 752
Balansført verdi 31.12.	956 362	1 163 868	9 325	736 956	83 535	29 014	124 458	3 103 518
Varige driftsmidler holdt for salg	0	0	0	0	51 587	0	0	51 587
Netto balansført verdi 31.12.	956 362	1 163 868	9 325	736 956	31 948	29 014	124 458	3 051 931
Regnskapsåret 2010								
Balansført verdi 01.01.	956 362	1 163 868	9 325	736 956	83 535	29 014	124 458	3 103 518
Tilgang	0	4 358	2 757	448 468	0	16 262	152 867	624 712
Tilgang overføring av ferdige anlegg	66 088	165 448	0	0	1 966	17 473	-250 975	0
Avgang	4 433	31 666	0	90 843	2 757	7 614	0	137 313
Årets avskrivninger	44 821	84 624	2 393	141 528	2 268	14 084	0	289 717
Årets nedskrivninger *)	0	10 000	0	10 000	0	0	0	20 000
Omregningsdifferanse	0	0	0	-16 877	0	0	0	-16 877
Balansført verdi 31.12.	973 196	1 207 384	9 689	926 176	80 476	41 052	26 350	3 264 324
Varige driftsmidler holdt for salg	0	0	0	0	48 738	0	0	48 738
Netto balansført verdi 31.12.	973 196	1 207 384	9 689	926 176	31 738	41 052	26 350	3 215 586
Pr. 31. desember 2010								
Anskaffelseskost	1 198 390	2 248 230	26 266	2 172 825	137 320	163 671	26 350	5 973 051
Akkumulerte avskrivninger	225 194	1 010 846	16 577	1 211 149	56 844	122 366	0	2 642 975
Akkumulerte nedskrivninger	0	30 000	0	35 500	0	252	0	65 752
Balansført verdi 31.12.	973 196	1 207 384	9 689	926 176	80 476	41 052	26 350	3 264 324
Varige driftsmidler holdt for salg	0	0	0	0	48 738	0	0	48 738
Netto balansført verdi 31.12.	973 196	1 207 384	9 689	926 176	31 738	41 052	26 350	3 215 586
Regnskapsåret 2011								
Balansført verdi 01.01.	973 196	1 207 384	9 689	926 176	80 476	41 052	26 350	3 264 324
Tilgang	0	0	6 794	557 154	100	5 974	1 958	571 980
Avgang	0	0	475	13 060	48 692	28	0	62 255
Avgang ved fisjon	973 196	1 207 384	0	1 231	2 102	16 416	26 349	2 226 678
Årets avskrivninger	0	0	3 398	157 038	1 859	5 780	0	168 075
Årets nedskrivninger *)	0	0	0	0	0	0	0	0
Omregningsdifferanse	0	0	0	653	0	0	0	653
Balansført verdi 31.12.	0	0	12 610	1 312 654	27 923	24 803	1 959	1 379 949
Varige driftsmidler holdt for salg	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto balansført verdi 31.12.	0	0	12 610	1 312 654	27 923	24 803	1 959	1 379 949
Pr. 31. desember 2011								
Anskaffelseskost	0	0	32 585	2 412 281	67 868	113 856	1 959	2 628 549
Akkumulerte avskrivninger	0	0	19 975	1 064 903	39 944	88 277	0	1 213 099
Akkumulerte nedskrivninger	0	0	0	35 500	0	0	0	35 500
Balansført verdi 31.12.	0	0	12 610	1 311 878	27 923	25 579	1 959	1 379 949
Varige driftsmidler holdt for salg	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto balansført verdi 31.12.	0	0	12 610	1 311 878	27 923	25 579	1 959	1 379 949

*) Nedskrivninger knytter seg til anbudskontrakter. Se note 27 for mer informasjon.

Investeringsforpliktelser pr. 31.12.:

2011

Tide Buss AS har ingen investeringsforpliktelser pr 31.12.11.

2010

Tide Buss AS og Tide Sjø AS hadde investeringsforpliktelser på henholdsvis 355 MNOK og 156 MNOK per 31.12.10.

NOTE 9 Immaterielle eiendeler

Konsern	Merkevare/ kundeportefølje	Markedsrelaterte eiendeler	Sum
Pr. 31. desember 2009			
Anskaffelseskost	18 586	27 330	45 916
Akkumulerte avskrivninger	9 026	17 812	26 838
Akkumulerte nedskrivninger	4 048	0	4 048
Balanseført verdi 31.12.	5 512	9 518	15 030
Regnskapsåret 2010			
Balanseført verdi 01.01.	5 512	9 518	15 030
Tilgang	0	0	0
Årets avskrivninger	5 512	5 197	10 709
Årets nedskrivninger	0	0	0
Avgang	0	2 314	2 314
Balanseført verdi 31.12.	0	2 007	2 007
Pr. 31. desember 2010			
Anskaffelseskost	18 586	25 016	43 602
Akkumulerte avskrivninger	14 538	23 009	37 547
Akkumulerte nedskrivninger	4 048	0	4 048
Balanseført verdi 31.12.	0	2 007	2 007
Regnskapsåret 2011			
Balanseført verdi 01.01.	0	2 007	2 007
Tilgang	0	0	0
Årets avskrivninger	0	2 007	2 007
Årets nedskrivninger	0	0	0
Avgang	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.	0	0	0
Pr. 31. desember 2011			
Anskaffelseskost	18 586	25 016	43 602
Akkumulerte avskrivninger	14 538	25 016	39 554
Akkumulerte nedskrivninger	4 048	0	4 048
Balanseført verdi 31.12.	0	0	0

NOTE 10 Datterselskaper

Datterselskaper	Forretnings- kontor	Eier- og stemmeandel	Balanseført verdi datter	Balanseført verdi datter-datter
Tide Buss AS	Bergen	100 %	171 605	0
Tide Bus Danmark A/S	Odense	100 %	0	39 634
Tide Bane AS	Bergen	100 %	0	100
Kystbussen AS	Bergen	100 %	0	100
Neste Blåne AS	Bergen	100 %	0	120
Tide Verksted AS	Bergen	100 %	10 392	0
Tide Reiser AS (stiftet 2010)	Bergen	100 %	100	0
Tide Eiendom Hordaland AS	Bergen	100 %	3 648	0
Tide Eiendom Voss AS	Bergen	100 %	2 025	0
Sum alle datterselskaper			187 770	39 954

NOTE 11 Investeringer i tilknyttede selskaper

Selskap			Eierandel	
	Land	Bransje	Tide ASA	Konsern
AS Nygårdstangen ¹⁾	Norge	Eiendom	36,1 %	49,3 %

Konsern	2011	2010
Balansført verdi 01.01.	3 253	12 634
Andel av resultat	0	-739
Fusjon/fisjon andel	0	0
Mottatt utbytte	0	-6 066
Mottatt avviklingsoppgjør	-3 133	0
Salg/avvikling andel ¹⁾	-120	-2 575
Balansført verdi 31.12.	0	3 253

¹⁾ AS Nygårdstangen ble avviklet med virkning fra 29. september 2011.

Andel av resultat er etter fradrag for skatt og eventuelle ikke-kontrollerende eierinteresser i det tilknyttede selskapet.

Det tilknyttede selskapet er ikke børsnotert. Bruttoverdiene (100%) av eiendeler og forpliktelser pr. 31.12. i selskapet er:

Selskap	Eiendeler	Gjeld	Egenkapital	Omsetning	Årsresultat
2010					
AS Nygårdstangen	8 497	1 986	6 512	1 134	-1 449
Sum	8 497	1 986	6 512	1 134	-1 449

NOTE 12 Aksjer tilgjengelig for salg

	Tide ASA Virkelig verdi		Konsern Virkelig verdi	
	2011	2010	2011	2010
Andre aksjer ¹⁾	1 586	1 586	2 506	2 564
Sum aksjer tilgjengelig for salg	1 586	1 586	2 506	2 564

¹⁾ Vederlag ved salg av aksjer i 2010 var 26,8 MNOK.

NOTE 13 Varelager

	Konsern	
	2011	2010
Diesel	5 416	16 107
Smøreolje	664	1 147
Restaurasjon (kioskvarer)	0	2 070
Dekk, deler og rekvisita	12 761	13 925
Ukurans	-858	-2 000
Sum	17 983	31 249

NOTE 14 Kortsiktige fordringer

Kundefordringer	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Kundefordringer til pålydende	6 643	436	169 221	149 700
Avsetning tap	0	0	1 912	5 033
Sum	6 643	436	167 309	144 667
Resultatførte tap i året				
Årets konstaterte tap	0	0	1 101	1 562
Innkomet på tidligere tapsførte fordringer	0	0	-431	-176
Endring i avsetning tap på fordringer	0	0	-1 045	502
Sum	0	0	-375	1 888

Andre kortsiktige fordringer	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Forsukksbetalte utgifter	0	0	6 493	10 661
Forsikringsoppgjør til gode	0	0	0	7 911
Opptjente inntekter	0	0	48 426	32 078
Tilskudd	0	0	251	73 340
Refusjonskrav el./dieselavgift fartøy	0	0	0	16 574
Sjåfør oppgjør	0	0	6 999	7 931
Konsernfordringer	217 346	149 824	0	0
Til gode merverdiavgift	263	3 908	39 280	61 189
Andre kortsiktige fordringer	10 000	0	23 725	21 709
Sum	227 608	153 732	125 174	231 394

NOTE 15 Annen kortsiktig gjeld

Annen kortsiktig gjeld	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Opptjente feriepenger og variable lønnskostnader	936	1 162	98 310	138 496
Konserngjeld	34	256	0	0
Kortdatabase	0	0	3 282	74 968
Depositum	0	0	0	27 975
Påløpte kostnader vedlikehold	0	0	0	13 327
Utestående oppgjør til oppdragsgivere	0	0	42 999	55 617
Påløpte renter	0	0	2 473	14 297
Nox-avgift	0	0	0	1 927
Andre påløpte kostnader	10 086	7 349	66 369	58 166
Sum	11 056	8 767	213 433	384 774

NOTE 16 Aksjekapital, overkurs og aksjonærinformasjon**Tide ASA**

Aksjekapital og overkurs	31.12.2011	31.12.2010
Antall aksjer	22 559 556	22 559 556
Pålydende *)	kr 0,9	kr 2,0
*) Pålydende ble endret til kr 0,9 fra og med 29.03.2011 grunnet fisjon av Tide Sjø AS.		
Aksjekapital	20 304	45 119
Overkurs	295 418	656 484
Sum	315 721	701 603

Aksjonærstruktur i Tide ASA	31.12.2011	
	Antall aksjer	Eierandel
Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	17 250 572	76,47 %
Sparebanken Vest Aksjer, Handel II	2 175 600	9,64 %
YTF Avd 80	539 820	2,39 %
Hagland Invest AS	147 700	0,65 %
Livsforsikring, Nordea	58 600	0,26 %
Voss Kommune	37 000	0,16 %
Middelboe AS	33 541	0,15 %
Mar-Theco AS	32 440	0,14 %
OMA Invest AS	29 828	0,13 %
Kinobygg AS	25 110	0,11 %
Utne Johannes	22 100	0,10 %
Standal Arnlaug Flesland	22 090	0,10 %
Strass Inger Flesland	21 950	0,10 %
Utne Thorvald O.	20 160	0,09 %
Liland Håvard Magnus	15 340	0,07 %
Dahle Bente	13 216	0,06 %
Forenede Forvaltning AS	13 104	0,06 %
Amble Invest AS	10 810	0,05 %
Marifjæren Ingolf Arne	10 373	0,05 %
Evensen Jeanette	10 120	0,04 %
Sum 20 største aksjonærer	20 489 474	90,82 %
Øvrige 5 682 aksjonærer	2 070 082	9,18 %
Totalt antall aksjer	22 559 556	100,00 %

Aksjonærstruktur i Tide ASA	31.12.2010	
	Antall aksjer	Eierandel
Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	17 250 572	76,47 %
Sparebanken Vest Aksjer, Handel II	2 173 950	9,64 %
YTF Avd 80	500 090	2,22 %
Hagland Invest AS	147 700	0,65 %
Livsforsikring, Nordea	58 600	0,26 %
Voss Kommune	37 000	0,16 %
Mar-Theco AS	31 930	0,14 %
Revheim Magne	31 460	0,14 %
Kinobygg AS	25 110	0,11 %
Utne Johannes	22 100	0,10 %
Standal Arnlaug Flesland	22 090	0,10 %
Strass Inger Flesland	21 950	0,10 %
Utne Thorvald O.	20 160	0,09 %
Middelboe AS	17 900	0,08 %
Liland Håvard Magnus	15 340	0,07 %
Dahle Bente	13 216	0,06 %
Forenede Forvaltning AS	13 104	0,06 %
Marifjæren Ingolf Arne	10 373	0,05 %
Dahle Stein Ove	10 198	0,05 %
Evensen Jeanette	10 120	0,04 %
Sum 20 største aksjonærer	20 432 963	90,57 %
Øvrige 5.796 aksjonærer	2 126 593	9,43 %
Totalt antall aksjer	22 559 556	100,00 %

Note 16 forts. >>

Aksjer eid av styremedlemmer inkl. nærstående i Tide ASA	31.12.2011	31.12.2010
Steinar Madsen (styrets leder)	0	0
Roald Georg Bergsaker	0	0
Marit Engeseth	0	0
Kristin Reitan Husebø	0	0
Knut Ravnå	0	0
Roy Rimestad	0	0
Christine Rødsæther	0	0
Frode Sælen	2 620	2 620
Harald Grimelund (tiltrådt i 2011)	1 440	0
Sum antall aksjer	4 060	2 620

Aksjer eid av ledende ansatte inkl. nærstående i Tide ASA	31.12.2011	31.12.2010
Bjørn Ove Børnes	0	2 290
Egil A.Nesse	360	360
Sum antall aksjer	360	2 650

Aksjer eid av medlemmer av bedriftsforsamlingen i Tide ASA	31.12.2011	31.12.2010
Sum antall aksjer	32 613	32 803

Bedriftsforsamlingen består av 18 representanter.

NOTE 17 Utbytte

Tide ASA

Utbetalt utbytte	2011	2010
NOK pr. aksje	2	3
Utbetalt utbytte NOK (eks. egne aksjer)	45 119 112	67 678 668

Foreslått utbytte til godkjenning i generalforsamlingen (ikke regnskapsført som en forpliktelse pr. 31.12.)	2011	2010
NOK pr. aksje	1	2
Samlet utbytte NOK	22 559 556	45 119 112

NOTE 18 Pensjoner

Tjenestepensjonsordninger i Tide konsern

Tide konsern har foretakspensjonsordninger i livsforsikringselskap for alle ansatte. Foretakspensjonsordningene oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Restrukturering av Tide ASA

Tide ASA ble restrukturert ved at sjøvirksomheten (Tide Sjø AS) ble fisjonert ut til det nystiftede selskapet Tide Sjø Holding AS med regnskapsmessig virkning 1. januar 2011. Kjernevirksomheten til Tide konsernet er busstransport for offentlige og private kunder; herunder ekspress- og flybusskjøring. Tide driver også turkjøring og har aktivitet innenfor reiselivssegmentet, hvor selskapet leverer opplevelsesreiser i Norge og Europa.

Pensjonsordning for Tide ASA, Tide Buss AS, og Tide Verksted AS

Ytelsesbaserte pensjonsforsikringer til tidligere ansatte fra HSD

De ytelsesbaserte pensjonsforsikringene til tidligere ansatte fra HSD omfatter livsvarig alderspensjon fra 67 år. Full alderspensjon utgjør tilnærmet 62% av pensjonsgrunnlaget (begrenset til 12G), inklusiv antatt alderspensjon fra folketrygden. Ordningen inkluderer uførepensjon, og det ytes premiefritak ved arbeidsuførhet. Pensjoner under utbetaling reguleres hvert år i forhold til det overskudd som livselskapet tilfører forsikringen, begrenset oppad til den prosentvise endringen av folketrygdens grunnbeløp. Pensjonsordningen er lukket for opptak av nye medlemmer fra 01.05.2007. Den ansatte yter en egenandel på 2%.

Ytelsesbaserte pensjonsforsikringer til tidligere ansatte fra Gaia

De ytelsesbaserte pensjonsforsikringene til tidligere ansatte fra Gaia omfatter livsvarig alderspensjon fra 67 år. Full alderspensjon utgjør tilnærmet 66% av pensjonsgrunnlaget (begrenset til 12G), inklusiv antatt alderspensjon fra folketrygden. Ordningen inkluderer uføre- og barnepensjon, og det ytes premiefritak ved arbeidsuførhet. Det er ingen fripoliseopptjening på uføre- og barnepensjon. Pensjoner under utbetaling reguleres hvert år i forhold til det overskudd

som livselskapet tilfører forsikringen, begrenset oppad til den prosentvise endringen av folketrygdens grunnbeløp. Pensjonsordningen er lukket for opptak av nye medlemmer fra 01.01.2003. Den ansatte yter en egenandel på 2%.

Ytelsesbaserte pensjonsforsikringer til ansatte overtatt i forbindelse med virksomhetsoverdragelse (NettBuss Trondheim AS)

Virksomhetsoverdragelsen medførte videreføring av to lukkede ytelsesordninger for de ansatte som ble virksomhetsoverdratt fra NettBuss Trondheim AS. Det ble etablert en kompensasjonsordning som sikrer at Tide Buss AS får dekket merkostnader utover en estimert premie dersom de ansatte var medlemmene av en kollektiv innskuddsordning med vilkår og risikodekninger som avtalt i Bussbransjeavtalen. Regnskapsmessig bruttoføres pensjonsforpliktelsen som en ytelsesordning, men der finansiering som oppnås gjennom kompensasjon føres som fordring mot AtB AS. I resultatregnskapet fremgår ordningen med en kostnad lik nevnte tilskuddsplan. Ordningene omfatter 20 personer, hvorav 18 er aktive.

Antall medlemmer i sikret pensjonsordning til Tide konsern er 1382 ansatte, herav 824 er aktive. Tilsvarende for Tide ASA er 24 medlemmer, herav 8 er aktive. Antall medlemmer i usikret pensjonsordning til Tide konsern er 144 ansatte, hvorav er 0 aktive. Tilsvarende for Tide ASA er 18 medlemmer, hvorav 0 er aktive.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Nyansatte i Tide ASA, Tide Buss AS og Tide Verksted AS opptjener rettigheter i en innskuddsbasert pensjonsordning. Årlige innskudd til alderspensjon utgjør for hvert medlem 5% av lønn i intervallet 1G til 6G, og 8% av lønn i intervallet 6G til 12G. Ordningen inkluderer uførepensjon (62% av pensjonsgrunnlaget) og barnepensjon. Det ytes innskuddsfritak ved arbeidsuførhet. Den ansatte yter en egenandel på 2%.

Avtalefestet pensjon

Tide konsern har selskaper som er tilknyttet ordningen med avtalefestet førtidspensjon (AFP). Ny AFP-tilskottslov ble vedtatt 19. februar 2010, og trådte i kraft straks.

Gammel AFP i privat sektor ble lukket ved utgangen av 2010, og ble da erstattet av den nye ordningen.

Den nye AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetaksordning, hvor foretakene skal innregne sin proporsjonale andel av ordningens forpliktelse, midler og kostnad. Det foreligger ikke tilstrekkelig informasjon for måling av ordningen, og et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering mellom de deltakende foretak i ordningen. Ordningen vil dermed bli innregnet som en innskuddsordning. Hvorvidt det senere er grunnlag for balanseføring, er avhengig av om det finnes en konsekvent og pålitelig allokeringsnøkkel, og at det nødvendige datagrunnlaget fremskaffes.

Tide selskapene som var tilsluttet Fellesordningen under den gamle AFP-ordningen, er pålagt premie og egenandeler for å sluttfinansiere pensjonsutgifter i den gamle ordningen. Denne underdekningen er avsatt for i det enkelte selskapsregnskap, og er estimert å utgjøre kr 4.500 inklusive arbeidsgiveravgift pr. arbeidstaker som benyttet seg av den gamle ordningen. Avsetningen for konsernet utgjør 8,2 MNOK pr. 31.12.11. mot 12,8 MNOK pr. 31.12.10.

Driftspensjoner

Konsernet har også forpliktelser knyttet til lønn over 12G og avtaler om førtidspensjonering. Pensjonsforpliktelsene knyttet til lønn over 12G og førtidspensjonering finansieres over driften. Selskapet utbetaler også pensjoner som dekkes over selskapets drift. Disse drifts- og gavepensjonene er ikke sikret.

Pensjon til konsernsjef

Konsernsjef har egen pensjonsordning, se lønnsnote.

Arbeidsgiveravgift

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift.

Forventet avkastning av pensjonsmidler

Den forventede avkastningen er fastsatt med utgangspunkt i risikofri rente, dvs diskonteringsrenten som er benyttet i beregningene, med et tillegg på 2% som tilsvarer gjennomsnittlig historisk meravkastning hos norske livselskaper.

Note 18 forts. >>

Tide ASA	2011	2010
Tilskuddsplaner		
Netto kostnad tilskuddsbaserte pensjonsordninger	353	288
Tilskudd LO/NHO-ordningen	35	66

Tide ASA	2011			2010		
Balanseført forpliktelse	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Pensjonsytelser	-2 013	20 401	18 387	-1 307	21 298	19 990
Kostnader belastet resultatregnskapet						
Innskuddsbaserte pensjonsordninger			388			354
Pensjonsytelser	282	2 295	2 577	1 026	6 235	7 261
Sum	282	2 295	2 965	1 026	6 235	7 615
Pensjonsytelser						
Balanseført forpliktelse er fastsatt som følger:						
Nåverdi av opptjente pensjonsforpliktelser	15 620	18 987	34 607	15 041	20 107	35 147
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-13 941	0	-13 941	-14 459	0	-14 459
Arbeidsgiveravgift	237	2 670	2 907	131	2 826	2 957
Ikke resultatført estimatavvik	-3 929	-1 256	-5 185	-2 020	-1 635	-3 655
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	-2 013	20 401	18 387	-1 307	21 298	19 990
Endring i pensjonsforpliktelser i løpet av året						
Pensjonsforpliktelser 01.01.	15 041	20 106	35 148	17 719	18 037	35 756
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	235	95	330	899	259	1 158
Rentekostnad	588	746	1 334	788	798	1 586
Resultatførte planendringer	0	0	0	0	3 272	3 272
Estimatavvik tap/(gevinster)	436	825	1 277	-3 949	73	-3 876
Pensjonsutbetalinger	-680	-2 785	-3 465	-415	-2 333	-2 748
Pensjonsforpliktelser 31.12.	15 620	18 987	34 624	15 041	20 106	35 148
Endring i virkelig verdi pensjonsmidler i løpet av året						
Pensjonsmidler 01.01.	14 459	0	14 459	16 986	0	16 986
Forventet avkastning på pensjonsmidler	758	0	758	965	0	965
Estimatavvik gevinster/(tap)	-1 311	0	-1 311	-4 621	0	-4 621
Innbetalt pensjonspremie	866	0	866	1 730	0	1 730
Administrasjonskostnader	-151	0	-151	-186	0	-186
Utbetalte pensjoner	-680	0	-680	-415	0	-415
Pensjonsmidler 31.12.	13 941	0	13 941	14 459	0	14 459
Den samlede kostnaden innregnet i resultatet						
Kostnad ved årets pensjonsopptjening	235	95	330	899	259	1 158
Rentekostnad	588	746	1 334	788	798	1 586
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-759	0	-759	-965	0	-965
Administrasjonskostnader	172	0	172	212	0	212
Resultatført planendring	0	0	0	0	3 746	3 746
Resultatførte estimatavvik	37	1 335	1 372	-10	1 367	1 357
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnaden	9	119	128	102	149	251
Sum inkludert i lønnskostnader	282	2 295	2 577	1 026	6 319	7 345

Følgende økonomiske forutsetninger er lagt til grunn	2011	2010
Diskonteringsrente	2,60 %	4,00 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	4,10 %	5,40 %
Årlig lønnsvekst	3,25 %	3,75 %
Årlig regulering av folketrygdens grunnbeløp	3,25 %	3,75 %
Årlig regulering av pensjoner	0,10 %	1,30 %
Uttakstilbøyelighet AvtaleFestetPensjon	Trappemodell	Trappemodell
Sannsynlig avgang (over/under 40 år)	0-8%	0-8%
Dødelighetstabell	K2005/KU	K2005/KU
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %

Note 18 forts. >

Aktuarielle forutsetninger ved beregning av forpliktelse	2011		2010	
	AFP	Øvrige	AFP	Øvrige
Avkastning på pensjonsmidlene	4,10 %	4,10 %	5,40 %	5,40 %
Diskonteringsrente	2,60 %	2,60 %	4,00 %	4,00 %
Lønnsvekst	3,25 %	3,25 %	3,75 %	3,75 %
Regulering av opptjent pensjon i folketrygden	3,25 %	3,25 %	3,75 %	3,75 %
Regulering av pensjoner under utbetaling	3,25 %	0,10 %	3,75 %	1,30 %

Avkastning og sammensetning pensjonsmidler	30.09.2011	30.09.2010
Faktisk avkastning	1,00 %	3,10 %
Sammensetning av pensjonsmidler:		
Obligasjoner	47,3 %	48,1 %
Aksjer	5,0 %	12,1 %
Pengemarked o.a.	30,1 %	20,9 %
Eiendom	17,6 %	18,9 %

Konsern	2011	2010
Tilskuddsplaner		
Netto kostnad tilskuddsbaserte pensjonsordninger	15 752	1 876

Konsern	2011			2010		
Balansført forpliktelse	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Pensjonsytelser for videreført virksomhet	-4 699	41 757	37 058	(18 134)	53 597	35 463
Pensjonsytelser for virksomhet under avhendelse	0	0	0	0	0	828
Sum balansført forpliktelse	-4 699	41 757	37 058	-18 134	53 597	36 291
Kostnader belastet resultatregnskapet						
Innskuddsbaserte pensjonsordninger			15 752			1 876
Pensjonsytelser	16 992	2 696	19 688	18 768	(48 433)	(29 665)
Sum	16 992	2 696	35 440	18 768	-48 433	-27 789
Pensjonsytelser						
<i>Balansført forpliktelse er fastsatt som følger:</i>						
Nåverdi av opptjente pensjonsforpliktelser	351 706	39 887	391 592	320 790	50 805	371 595
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-275 302	0	-275 302	-278 417	0	-278 417
Arbeidsgiveravgift	10 773	4 467	15 240	6 023	5 420	11 443
Ikke resultatført estimatavvik	-91 876	-2 596	-94 472	(66 530)	(2 628)	(69 158)
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	-4 699	41 757	37 058	(18 134)	53 597	35 463
Endring i pensjonsforpliktelser i løpet av året						
Pensjonsforpliktelser 01.01.	320 790	50 805	371 595	302 553	109 501	412 054
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	11 557	95	11 652	11 812	259	12 071
Rentekostnad	12 885	1 340	14 225	13 286	1 780	15 066
Resultatførte planendringer	0	0	0	-	(50 337)	(50 337)
Estimatavvik tap/(gevinster)	1 157	-2 504	-1 347	5 841	(725)	5 116
Pensjonsutbetalinger	-11 237	-9 850	-21 087	(12 702)	(9 673)	(22 375)
Forpliktelser overtatt ved virksomhetsoverdragelse	16 554	0	16 554	0	0	0
Pensjonsforpliktelser 31.12.	351 706	39 887	391 592	320 790	50 805	371 595
Endring i virkelig verdi pensjonsmidler i løpet av året						
Pensjonsmidler 01.01.	278 417	0	278 417	245 179	0	245 179
Forventet avkastning på pensjonsmidler	15 080	0	15 080	14 562	0	14 562
Estimatavvik gevinster/(tap)	-24 731	0	-24 731	16 564	0	16 564
Midler overtatt ved virksomhetsoverdragelse	7 427	0	7 427	0	0	0
Innbetalt pensjonspremie	12 632	0	12 632	21 638	0	21 638
Administrasjonskostnader	-2 286	0	-2 286	-2 299	0	-2 299
Utbetalte pensjoner	-11 237	0	-11 237	-17 227	0	-17 227
Pensjonsmidler 31.12.	275 302	0	275 302	278 417	0	278 417
Den samlede kostnaden innregnet i resultatet						
Kostnad ved årets pensjonsopptjening	11 180	95	11 275	11 812	259	12 071
Rentekostnad	12 690	1 340	14 030	13 286	1 780	15 066
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-14 951	0	-14 951	-14 562	0	-14 562
Administrasjonskostnader	2 609	0	2 609	2 627	0	0
Resultatført planendring	0	0	0	0	-58 824	-58 824
Resultatførte estimatavvik	4 145	1 058	5 203	4 121	8 065	12 186
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnaden	1 320	203	1 523	1 484	287	1 771
Sum inkludert i lønnskostnader	16 992	2 696	19 688	18 768	(48 433)	(29 665)

Note 18 forts. >>

Følgende økonomiske forutsetninger er lagt til grunn	2011	2010
Diskonteringsrente	2,60 %	4,00 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	4,10 %	5,40 %
Årlig lønnsvekst	3,25 %	3,75 %
Årlig regulering av folketrygdens grunnbeløp	3,25 %	3,75 %
Årlig regulering av pensjoner	0,10 %	1,30 %
Uttakstilbøyelighet AvtaleFestetPensjon	Trappemodell	Trappemodell
Sannsynlig avgang (over/under 40 år)	0-8%	0-8%
Dødlighetstabell	K2005/KU	K2005/KU
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %

Aktuarielle forutsetninger ved beregning av forpliktelse	2011		2010	
	AFP	Øvrige	AFP	Øvrige
Avkastning på pensjonsmidlene	4,10 %	4,10 %	5,40 %	5,40 %
Diskonteringsrente	2,60 %	2,60 %	4,00 %	4,00 %
Lønnsvekst	3,25 %	3,25 %	3,75 %	3,75 %
Regulering av opptjent pensjon i folketrygden	3,25 %	3,25 %	3,75 %	3,75 %
Regulering av pensjoner under utbetaling	3,25 %	0,10 %	3,75 %	1,30 %

Avkastning og sammensetning pensjonsmidler	30.09.2011	30.09.2010
Faktisk avkastning	3,5 %	3,1 %
Sammensetning av pensjonsmidler		
Obligasjoner	47,3 %	48,1 %
Aksjer	5,0 %	12,1 %
Pengemarked o.a.	30,1 %	20,9 %
Eiendom	17,6 %	18,9 %

Forventet premieinnbetaling 2012	Tide ASA	Tide konsern
Ytelsesbaserte pensjonsordninger	867	12 070
Innskuddsbaserte pensjonsordninger	322	15 384
Avtalefestet pensjon	78	9 602
Sum	1 267	37 056

Netto pensjonsforpliktelse siste 5 år	2011	2010	2009	2008	2007
Tide ASA					
Nåverdi av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	34 624	35 148	35 756	109 644	111 420
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	13 941	14 459	16 986	74 927	76 340
Underskudd / (overskudd)	20 683	20 689	18 770	34 717	35 080
Tide konsern					
Nåverdi av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	391 592	371 595	483 388	511 273	444 666
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	275 302	278 417	296 558	291 906	290 776
Underskudd / (overskudd)	116 290	85 529	186 830	219 367	153 890

NOTE 19 Rentebærende gjeld og pantsettelse

Gjeld sikret med pant	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Gjeld sikret med pant	0	0	861 404	1 893 836
Bokført verdi av pantsatte eiendeler				
Fordringer	0	0	148 085	134 439
Ferger og båter	0	0	0	1 870 232
Kjøretøy og annet driftsløst	0	0	1 129 307	602 423
Sum	0	0	1 277 392	2 607 094

Langsiktig gjeld	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Pantelån	0	0	861 404	1 893 836
Forpliktelser fra finansielle leiekontrakter	0	0	8 474	5 205
Ikke rentebærende gjeld (depositum)	0	0	150	150
Sum langsiktig gjeld	0	0	870 028	1 899 191
Første års avdrag langsiktig gjeld 1)	0	0	138 900	391 838
Sum langsiktig gjeld ekskl. første års avdrag	0	0	731 128	1 507 353
Amortisering av lånekostnader	0	0	378	0
Sum langsiktig gjeld ekskl. første års avdrag og amortisering	0	0	730 750	1 507 353

¹⁾ For 2010 inneholder første års avdrag et lån på 141 MNOK som ble refinansiert i 2011.

Balansført verdi og virkelig verdi av langsiktig gjeld	Balansført verdi		Virkelig verdi	
	2011	2010	2011	2010
Pantelån	861 404	1 893 836	861 404	1 893 836
Forpliktelser fra finansielle leiekontrakter	8 474	5 205	8 474	5 205
Ikke rentebærende gjeld (depositum)	150	150	150	150
Sum langsiktig gjeld	870 028	1 899 191	870 028	1 899 191
Første års avdrag langsiktig gjeld 1)	138 900	391 838	138 900	391 838
Sum langsiktig gjeld ekskl. første års avdrag	731 128	1 507 353	731 128	1 507 353
Amortisering av lånekostnader	378	0	0	0
Sum langsiktig gjeld ekskl. første års avdrag og amortisering	730 750	1 507 353	731 128	1 507 353

Rente

Effektiv rentesats (vektet gjennomsnitt) utgjør 2,7% i 2011 mot 2,0% i 2010. Tide har inngått flere rentebytteavtaler for å redusere risiko knyttet til flytende rente, se note 22.

Finansielle lånebetingelser

Konsernet har et vilkår knyttet til lånebetingelser mot hovedbank om at netto rentebærende gjeld i forhold til EBITDA ikke skal overstige 4.

Note 19 forts. >>

Nedbetalingsplan	Pantelån		Finansielle leieavtaler	
	Tide ASA	Konsern	Tide ASA	Konsern
2012	0	138 881	0	3 217
2013	0	142 985	0	786
2014	0	92 144	0	778
2015	0	95 065	0	814
2016	0	106 196	0	718
Sum år 2012- 2016	0	575 270	0	6 313
Gjeld som forfaller senere enn 5 år	0	286 133	0	2 160
Sum rentebærende langsiktig gjeld	0	861 404	0	8 474

Rentebærende gjeld	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner/pantegjeld	0	0	722 504	1 501 998
Langsiktig gjeld knyttet til balanseførte leieavtaler	0	0	8 474	5 205
Kortsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0
Første års avdrag langsiktig gjeld eks. renter	0	0	138 900	391 838
Konsernintern rentebærende gjeld	8 412	163 442	0	0
Brutto rentebærende gjeld	8 412	163 442	869 878	1 899 041
Rentebærende eiendeler	1 309	1 313	35 929	476 984
Konsernintern rentebærende fordring	0	0	0	0
Netto rentebærende gjeld/(eiendeler)	7 103	162 129	833 949	1 422 057

Trekkrettigheter

Ubenyttede trekkrettighet i konsernet var på 160 MNOK pr. 31.12.11. (160 MNOK pr. 31.12.10).

Finansielle leieavtaler - konsern

Finansielle leieavtaler er benyttet ved anskaffelse av busser. Leieavtalene gjelder vanligvis for ni år, med mulighet til å fornye avtalene når de går ut. Leieavtalene inneholder ikke restriksjoner på selskapets utbytte- eller finansieringsmuligheter.

Oversikt over fremtidig minimumsleie	Nåverdi		Nominell verdi	
	2011	2010	2011	2010
Forfall innen 1 år	3 217	2 591	3 575	2 355
Forfall mellom 1 og 5 år	3 096	2 614	3 440	2 154
Forfall senere enn 5 år	2 160	0	2 401	0
Fremtidig minimumsleie	8 474	5 205	9 415	4 509
Fremtidig finanskostnad	1 005	295	1 005	295

NOTE 20 Skattekostnad og utsatt skatt

Endring i balanseført utsatt skatt	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Balanseført verdi 01.01.	-10 324	-11 652	146 615	115 583
Resultatført utsatt skatt i perioden	-9	8 430	6 348	32 189
Avgang virksomhet	0	0	-131 817	-2 047
Utsatt skatt ført over utvidet resultat	9 078	-7 102	-1 683	890
Balanseført verdi 31.12.	-1 255	-10 324	19 463	146 615

Endring i utsatt skatt	Tide ASA							
	Driftsmidler	Goodwill	Pensjoner	Konsern- bidrag	Gevinst- og tapskonto	Underskudd til fremføring	Annet	Sum
Utsatt skatt 31.12.2009	-2 710	-532	-5 555	-988	10 809	-10 837	-1 839	-11 652
Resultatført i perioden	338	239	-42	0	-2 162	9 849	206	8 430
Belastet egenkapitalen	0	0	0	-8 090	0	988	0	-7 101
Utsatt skatt 31.12.2010	-2 371	-293	-5 597	-9 078	8 647	0	-1 633	-10 324
Resultatført i perioden	344	85	449	0	-1 729	-790	1 633	-9
Belastet egenkapitalen	0	0	0	9 078	0	0	0	9 077
Utsatt skatt 31.12.2011	-2 027	-208	-5 148	0	6 918	-790	0	-1 255

Endring i utsatt skatt	Konsern									
	Drifts- midler	Goodwill	Pensjoner	Gevinst- og tapskonto	Derivater	Immaterielle eiendeler	Underskudd til fremføring	Annet	Sum	
Utsatt skatt 31.12.2009	169 784	114	-28 834	20 258	-4 322	8 583	-54 649	4 649	115 583	
Resultatført i perioden	37 859	306	18 980	-1 812	-6 830	-2 264	-7 706	-6 345	32 189	
Avgang virksomhet	-2 047	0	0	0	0	0	0	0	-2 047	
Belastet egenkapitalen	4 385	0	-3 032	0	-843	0	0	381	890	
Utsatt skatt 31.12.2010	209 981	420	-12 886	18 446	-11 995	6 319	-62 355	-1 315	146 615	
Resultatført i perioden	26 499	85	-447	-2 073	0	0	-21 045	3 329	6 348	
Avgang virksomhet	-185 643	268	168	-354	11 090	0	55 425	-12 772	-131 817	
Belastet egenkapitalen	0	0	0	0	-1 683	0	0	0	-1 683	
Utsatt skatt 31.12.2011	50 837	773	-13 165	16 019	-2 588	6 319	-27 975	-10 758	19 463	

	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Betalbar skatt	0	0	0	4 120
Skattekostnad på mottatt konsernbidrag	0	-9 078	0	0
Endring utsatt skatt	-9	8 430	6 348	32 189
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	0	988	307	0
Sum skattekostnad	-9	340	6 655	36 309
Skattekostnad for virksomhet under avhendelse	0	0	0	4 901
Sum skattekostnad for videre ført virksomhet	-9	340	6 655	31 410
Betalbar skatt av skattepliktig inntekt	0	0	1 379	4 120
Sum betalbar skatt i balansen	0	0	1 379	4 120
Avstemming av nominell mot faktisk skattekostnad	2011	2010	2011	2010
Resultat før skatt	80 641	68 062	73 176	190 066
Forventet skattekostnad (28%)	22 579	19 057	20 489	53 218
Skatteeffekt av følgende poster:				
Permanente forskjeller	-24 055	34	-14 141	1 842
Permanente forskjeller 3% skatt	1 467	-19 739	0	-19 739
Korreksjon utsatt skatt tidligere år	0	988	0	988
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	0	0	306	0
Skattekostnad	-9	340	6 655	36 309
Skattekostnad for virksomhet under avhendelse	0	0	0	4 901
Sum skattekostnad for videre ført virksomhet	-9	340	6 655	31 410

NOTE 21 Garanti- og kausjonsansvar

	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Andre	8 000	0	8 000	0
Sum	8 000	0	8 000	0

Tide ASA er solidarisk ansvarlig selvskyldnerkausjonist sammen med datterselskaper for konsernkontoen overfor Nordea.

I forbindelse med fisjonen har Tide ASA solidarisk ansvar for eventuelle ikke bokførte forpliktelser som er oppstått før fisjonstidpunktet.

NOTE 22 Finansielle instrumenter og risikostyring

Formål og art

Tide benytter finansielle instrumenter til flere formål, herunder å fremskaffe kapital til investeringer i konsernets virksomhet. Konsernet står foran kapitalintensive investeringer i forbindelse med anbudsutsettelse i kollektivnæringen (buss) de kommende årene. Anvendelse av finansielle instrumenter vurderes forløpende av konsernledelsen. Foruten fremmedkapital og konserninterne lån, benyttes egenkapital ved finansiering av investeringer.

Virkelig verdi av Tides finansielle instrumenter

Balansført verdi av selskapets finansielle instrumenter er i all hovedsak til amortisert kost og virkelig verdi. Virkelig verdi av finansielle eiendeler klassifisert som "tilgjengelig for salg" er fastsatt som siste kjente omsetningsverdi på balansedagen. Virkelig verdi av rentebytteavtaler er estimert til nåverdien av fremtidige kontantstrømmer, beregnet ved bruk av swaprenten på balansedagen. Den virkelige verdien på disse avtalene innhentes fra selskapets bankforbindelse. Se under for ytterligere informasjon. Balansført verdi av kontanter og kontantekvivalenter er tilnærmet lik virkelig verdi tatt hensyn til instrumentenes korte forfalltid. Tilsvarende er tilfelle for virkelig verdi av kortsiktige fordringer og gjeld. For rentebærende langsiktige fordringer, er virkelig verdi vurdert til fordringens bokførte verdi.

Finansielle instrumenter etter kategori

Tide ASA 2011					
Eiendeler	Eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultatet	Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost	Derivater benyttet for sikringsformål	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	0	1 586	1 586
Andre langsiktige fordringer	0	29	0	0	29
Kundefordringer	0	6 643	0	0	6 643
Andre kortsiktige fordringer	0	227 608	0	0	227 608
Kontanter og bankinnskudd	0	1 309	0	0	1 309
Sum	0	235 589	0	1 586	237 175
Forpliktelser		Finansielle forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Leverandørgjeld		0	0	3 101	3 101
Annen kortsiktig gjeld		0	0	970	970
Sum		0	0	4 071	4 071

Tide ASA 2010					
Eiendeler	Eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultatet	Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost	Derivater benyttet for sikringsformål	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	0	1 586	1 586
Andre langsiktige fordringer	0	114	0	0	114
Kundefordringer	0	436	0	0	436
Andre kortsiktige fordringer	0	153 732	0	0	153 732
Kontanter og bankinnskudd	0	1 313	0	0	1 313
Sum	0	155 595	0	1 586	157 181
Forpliktelser		Finansielle forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Leverandørgjeld		0	0	10 380	10 380
Annen kortsiktig gjeld		0	0	1 418	1 418
Sum		0	0	11 798	11 798

Note 22 forts. >>

Konsern 2011					
	Eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultatet	Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost	Derivater benyttet for sikringsformål	Tilgjengelig for salg	Sum
Eiendeler					
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	0	2 506	2 506
Andre langsiktige fordringer	0	10 596	0	0	10 596
Kundefordringer	0	167 309	0	0	167 309
Andre kortsiktige fordringer	0	118 681	0	0	118 681
Kontanter og bankinnskudd	0	35 929	0	0	35 929
Sum	0	332 515	0	2 506	335 021
		Finansielle forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Forpliktelser					
Gjeld til kredittinstitusjoner (eksl leasing)		0	0	861 404	861 404
Finansiell leasing		0	0	8 474	8 474
Depositum		0	0	150	150
Derivater		0	9 540	0	9 540
Leverandørgjeld		0	0	71 343	71 343
Annen kortsiktig gjeld		0	0	210 151	210 151
Sum		0	9 540	1 151 521	1 161 061

Konsern 2010					
	Eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultatet	Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost	Derivater benyttet for sikringsformål	Tilgjengelig for salg	Sum
Eiendeler					
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	0	2 564	2 564
Andre langsiktige fordringer	0	3 095	0	0	3 095
Kundefordringer	0	144 667	0	0	144 667
Andre kortsiktige fordringer	0	220 733	0	0	220 733
Kontanter og bankinnskudd	0	476 984	0	0	476 984
Sum	0	845 479	0	2 564	848 043
		Finansielle forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Forpliktelser					
Gjeld til kredittinstitusjoner (eksl leasing)		0	0	1 893 986	1 893 986
Finansiell leasing		0	0	5 205	5 205
Depositum		0	0	150	150
Derivater		0	41 246	0	41 246
Leverandørgjeld		0	0	270 621	270 621
Annen kortsiktig gjeld		0	0	309 806	309 806
Sum		0	41 246	2 479 768	2 521 014

Note 22 forts. >

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi pr. 31.12.2011	Tide ASA Nivå			
Eiendeler	1	2	3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	1 586	1 586
Sum	0	0	1 586	1 586

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi pr. 31.12.2011	Konsern Nivå			
Eiendeler	1	2	3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	2 506	2 506
Sum	0	0	2 506	2 506
Forpliktelse				
Derivater (olje- og rentevtale)	0	9 540	0	9 540
Sum	0	9 540	0	9 540

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi pr. 31.12.2010	Tide ASA Nivå			
Eiendeler	1	2	3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	1 586	1 586
Sum	0	0	1 586	1 586

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi pr. 31.12.2010	Konsern Nivå			
Eiendeler	1	2	3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	2 564	2 564
Sum	0	0	2 564	2 564
Forpliktelse				
Derivater (olje- og rentevtale)	0	41 246	0	41 246
Sum	0	41 246	0	41 246

Nivåinndeling for måling av virkelig verdi er som følger:

Nivå 1: Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse.

Nivå 2: Verdsettelse basert på andre observerbare faktorer enten direkte eller indirekte utledet fra en notert pris.

Nivå 3: Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder.

Risiko knyttet til kapitalforvaltning

Tides mål med hensyn til kapitalforvaltning er å opprettholde en optimal kapitalstruktur for å sikre tilgang til , og opprettholde en kapitalstruktur som bidrar til å tilfredsstillende drift og som maksimerer verdier for eierne. Tide har en målsetting om å opprettholde en kapitalstruktur hvor egenkapitalandelen normalt er på 30%. Denne målsetting vil kunne fravikes i perioder med høyt investeringsbehov. Egenkapitalandelen per 31. desember 2011 var 25,7% som følge av store investeringer i andre halvår av 2011.

Tide ASA har en aksjonærpolitikk som tilsier at Tide-aksjen skal gi en attraktiv avkastning og bidra til aksjonærenes verdier. Dette er et utgangspunkt når styret skal foreslå utbytte. I det enkelte år kan imidlertid utbyttegraden variere avhengig av kontantstrømutvikling, investeringsplaner og finansieringsbehov. Tide har som mål å ha en

utbyttegrad på 30 %. Tide delte ut et utbytte på 2 kroner per aksje i 2011 og foreslår en utdeling på 1 krone per aksje i 2012. Dette tilsvarer en utdeling på 29,3% av konsernets årsresultat i 2010 og 33,9% av konsernets årsresultat for 2011.

Netto rentebærende gjeld per 31. desember 2011 utgjorde 834 millioner kroner. I note 19 fremkommer forfallsstruktur på rentebærende gjeld og en oversikt over finansielle covenants knyttet til rentebærende gjeld. Konsernet er i dag hovedsakelig finansiert gjennom pantelån fra banker. Alternativ finansiering, lånetilgang og lånetingelser analyseres og vurderes kontinuerlig i forbindelse med anbuds konkurransene Tide deltar i. Finansielle covenants er styrende i forhold til valg av finansieringsform.

Gearing pr. årskiftet	Balanseført verdi	
	2011	2010
Netto rentebærende gjeld	833 721	1 422 056
Total kapital	1 739 445	4 159 537
Gearing	48 %	34 %

Note 22 forts. >

Finansielle risikofaktorer

Tide blir gjennom sine aktiviteter eksponert for ulike typer finansiell risiko: Markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko. Tides overordnede plan for styring av finansiell risiko fokuserer på å redusere risikoen knyttet til finansielle transaksjoner og poster.

Risikostyringen i Tide ivaretas av en sentral funksjon i overensstemmelse med retningslinjer godkjent av styret i Tide ASA. Funksjonen identifiserer, måler, vurderer sikring og rapporterer finansielle risiko til datterselskapene i Tide.

Markedsrisiko

a) Valutarisiko

Tide eksponeres for valutarisiko knyttet til det danske datterselskapet Tide Bus Danmark A/S som er et heleid datterselskap av Tide Buss AS. Risikoen er knyttet til omregning fra DKK til NOK, samt et svært begrenset antall transaksjoner med eksterne parter, beløpssmessig av uvesentlig karakter.

Dersom NOK i forhold til DKK var 10% sterkere/svakere pr. 31. desember 2011 og alle andre variabler var konstante, ville dette føre til et lavere/høyere resultat før skatt på 0,01 millioner ved omregning fra DKK til NOK, og høyere/lavere egenkapital på 0,9 million.

Utover dette, har Tide ingen løpende transaksjoner i utenlandsk valuta

b) Priserisiko

Konsernet er eksponert for svingninger i priser på innsatsfaktorer, hvor drivstoff er den viktigste. Ved større svingninger i drivstoffprisene, åpner konsernets avtaler med offentlige oppdragsgivere opp for å avregne deler av variasjonene. I 2011 har selskapet ingen sikringsavtaler for drivstoff, mens det i 2010 var det gjort sikringsavtaler for drivstoff (olje) med en total framtidig levering på 18,6 millioner liter per år for Sjø-virksomheten i konsernet.

Annen priserisiko er knyttet til svingninger i aksjer for investeringer og andeler. Denne risikoen er begrenset til balanseført beløp av disse postene.

c) Renterisiko

Tides renterisiko er knyttet til langsiktige lån og bankinnskudd. Lån med flytende rente medfører en renterisiko for Tides kontantstrøm som delvis reduseres av den motsatte effekten av kontantekvivalenter med flytende rente. Fastrenteinstrumenter eksponerer Tide for virkelig verdi risiko og anvendes i henhold til Tides retningslinjer på dette området.

Selskapet vurderer løpende bruk av rentebytteavtaler for lån med variabel rente vurdert ut fra Tides retningslinjer. Det avgjørende for å vurdere inngåelse av rentebytteavtaler vil være hvorvidt anbudskontraktene inneholder reguleringsmekanismer som dekker renteendringer på sikt.

Andel av lån med rentebytteavtale til bokført verdi pr. 31.12.:	Balanseført verdi	
	2011	2010
Instrumenter med rentebytteavtale		
Finansiell gjeld	250 923	1 088 624
Instrumenter med variabel rente		
Finansiell gjeld	610 104	805 362
Finansiell leasing	8 474	5 205
Finansielle eiendeler	35 929	476 984
Sum finansielle instrumenter etter renteprofil	833 571	1 422 207

Den faste renten i konsernets avtaler varierer mellom 3,7% og 5,2%. Alle rentebytteavtalene har løpende oppgjør av renter på samme dato som underliggende lån (sikringsobjekt). Oppgjørene skjer dels kvartalsvis og dels halvårlig.

Sensitivitetsanalyse av kontantstrøm for instrumenter med variabel rente (forpliktelser):

En endring av renten med 100 basispunkter (bp) på balansedagen ville ha økt (redusert) egenkapitalen og resultat før skatt med beløpene som vist under.

Analysen forutsetter at øvrige variabler holdes konstante. Analysen er utført på samme grunnlag for begge år, og er beregnet på 12 måneders basis.

Effekt av rentebytteavtaler er ikke inkludert i tabellen.

	Resultat		Egenkapital	
	100 bp økning	100 bp reduksjon	100 bp økning	100 bp reduksjon
2011				
Instrumenter med variabel rente	-6 101	6 101	-4 393	4 393
Kontantstrøms sensitivitet (netto)	-6 101	6 101	-4 393	4 393
2010				
Instrumenter med variabel rente	-8 054	8 054	-5 799	5 799
Kontantstrøms sensitivitet (netto)	-8 054	8 054	-5 799	5 799

Note 22 forts. >>

Kreditrisiko

Kreditrisiko representerer det regnskapsmessige tap som ville oppstå hvis eksterne parter ikke overholder sin del av kontrakten og er knyttet til finansielle instrumenter som kontanter og kontantekvivalenter, kundefordringer, andre fordringer og finansielle derivater.

Tide er eksponert for risiko for den kontantbeholdningen som er plassert i konsernets hovedbank, samt i øvrige banker som benyttes av konsernets selskaper. Tide vil søke alternative plasseringsmuligheter i de tilfeller hvor selskapets kontantbeholdning overstiger det nivå som er nødvendig for å møte forretningsbehovene. Tide anser risiko for tap av kontantbeholdningen som lav ved utgangen av 2011. Tide følger med på utviklingen i finansmarkedene generelt. I de tilfeller det er indikasjoner på økt risiko for tap vil Tide følge opp egne bankers kredittrating i den hensikt å treffe nødvendige tiltak for å redusere risikoen.

Tide er også eksponert for kreditrisiko knyttet til kundefordringer samt transaksjoner i forbindelse med billettsalg. Kreditrisiko knyttet til billettsalg er minimal, siden oppgjør i all hovedsak er kontant. Kreditrisikoen for kundefordringene er også lav, siden motpart i det vesentlige er offentlige kunder. Maksimal risikoeksponering er balanseført verdi av de finansielle eiendelene i balansen.

Kreditrisiko knyttet til derivater gjelder ved utgangen av 2011 de rentebytteavtaler selskapet har inngått. Rentebytteavtale og underliggende låneavtale er inngått med bank i samme konsern. Tide anser derfor risiko for tap som lav.

Kreditrisiko knyttet til andre fordringer anses også lav da de vesentligste postene gjelder avsetninger for opptjente, ikke-fakturerte inntekter fra oppdragsgivere (fylkeskommunene) og avgifter til gode fra staten.

Eksposering for kreditrisiko:

Balanseført verdi av kundefordringer fordelt etter geografisk region og kundetype:

Geografisk region	Tide ASA	
	2011	2010
Innenlandske kunder	6 643	436
Utenlandske kunder	0	0
Sum kundefordringer	6 643	436

Kundetype	Tide ASA	
	2011	2010
Kommuner, fylker og stat	0	0
Andre	6 643	436
Sum kundefordringer	6 643	436

Aldersfordeling av kundefordringer pr. 31.12 (Tide ASA):	2011			2010		
	Brutto	Verdifall	Netto	Brutto	Verdifall	Netto
Ikke forfalt	6 643	0	6 643	436	0	436
Forfalt 0 - 30 dager	0	0	0	0	0	0
Forfalt 31 - 60 dager	0	0	0	0	0	0
Forfalt mer enn 61 dager	0	0	0	0	0	0
Sum kundefordringer	6 643	0	6 643	436	0	436

Geografisk region	Konsern	
	2011	2010
Innenlandske kunder	163 128	142 930
Utenlandske kunder	4 181	1 737
Sum kundefordringer	167 309	144 667

Kundetype	Konsern	
	2011	2010
Kommuner, fylker og stat	139 096	85 835
Andre	28 213	58 832
Sum kundefordringer	167 309	144 667

Aldersfordeling av kundefordringer pr. 31.12 (konsern):	2011			2010		
	Brutto	Verdifall	Netto	Brutto	Verdifall	Netto
Ikke forfalt	141 796	0	141 796	36 807	0	36 807
Forfalt 0 - 30 dager	17 520	0	17 520	101 681	0	101 681
Forfalt 31 - 60 dager	1 132	0	1 132	3 072	0	3 072
Forfalt mer enn 61 dager	8 818	1 956	6 862	8 140	5 033	3 107
Sum kundefordringer	169 265	1 956	167 309	149 700	5 033	144 667

Omfang av innregnet tap ved verdifall er ubetydelig, jfr. note 14.

Note 22 forts. >>

Likviditetsrisiko

Kontantstrøm følges opp av selskapets økonomiavdeling og en sentral funksjon i Tide ASA. Tide har etablert en konsernkontoordning hvor samtlige selskaper i konsernet deltar i. Nettobeholdning i konsernkontoordningen, positiv/negativ, blir bokført som kortsiktig

fordring/gjeld i selskapsregnskapene. Det blir løpende gjennomført vurderinger av kontanter og kontantekvivalenter til å møte driftsrelaterte forpliktelser og lånebehov i forbindelse med investeringer. Selskapet har oppfylt sine forpliktelser ved forfall i 2011.

Profil forfall finansielle forpliktelser inklusiv rentebetalinger:

Finansielle forpliktelser 2011 (Konsern)	0 - 6 mnd.	6 - 12 mnd.	År 2-3	År 4-5	Mer enn 5 år
Pantelån	85 148	85 148	282 926	232 056	293 863
Finansielle leieavtaler	1 766	1 758	2 044	1 784	2 249
Derivativforpliktelser (rentebytteavtaler)	0	0	0	0	0
Leverandørgjeld og annen gjeld	4 071	0	0	0	0
Kassekreditt	0	0	0	0	0
Sum	90 985	86 906	284 970	233 840	296 112

Finansielle forpliktelser 2010 (Konsern)	0 - 6 mnd.	6 - 12 mnd.	År 2-3	År 4-5	Mer enn 5 år
Pantelån	208 755	182 430	407 029	342 582	753 037
Finansielle leieavtaler	1 296	1 296	2 614	0	0
Derivativforpliktelser (rentebytteavtaler)	4 474	4 474	13 141	9 549	7 130
Leverandørgjeld og annen gjeld	11 798	0	0	0	0
Kassekreditt	0	0	0	0	0
Sum	226 322	188 199	422 784	352 131	760 167

NOTE 23 Nærstående parter

Aksjonærer

Stavangerske Dampskibsselskab AS (DSD) er største aksjonær i Tide ASA med en eierandel på 76,5%.

Konsernselskaper

Konsernselskapene kjøper tjenester av Tide ASA innen administrasjon, økonomi, finans og IT. Administrasjonen er samlet i Møllendalsveien 1a, og konsernselskapene dekker sin del av kostnadene knyttet til leie av lokaler.

Ledende ansatte

Opplysninger vedrørende ledende ansatte inkluderer tilsvarende forhold for de ledende ansattes personlige og juridiske nærstående. Se også note 5 for ytterligere informasjon.

Transaksjoner med nærstående parter:

	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Salg av varer og tjenester				
Konsernselskaper	62 560	77 608	0	0
Tilknyttede selskaper (TS)	0	0	0	0
Hovedaksjonær - Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	0	0	0	0
Ledende ansatte	0	0	0	0
Sum salg varer og tjenester	62 560	77 608	0	0
Kjøp av varer og tjenester				
Konsernselskaper	5 243	1 104	0	0
Tilknyttede selskaper (TS)	0	0	0	0
Hovedaksjonær - Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	42	35	42	510
Ledende ansatte	0	0	0	0
Sum kjøp av varer og tjenester	5 285	1 139	42	510

Fordringer/gjeld nærstående parter:

	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Fordringer på nærstående parter				
Konsernselskaper	217 346	149 824	0	0
Tilknyttede selskaper (TS)	0	0	0	0
Hovedaksjonær - Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	0	0	0	0
Ledende ansatte	0	0	0	0
Sum fordringer på nærstående parter	217 346	149 824	0	0
Gjeld til nærstående parter				
Konsernselskaper	3 817	256	0	0
Tilknyttede selskaper (TS)	0	0	0	0
Hovedaksjonær - Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	0	0	0	0
Ledende ansatte	0	0	0	0
Sum gjeld til nærstående parter	3 817	256	0	0

Fordringer på nærstående parter kommer hovedsakelig fra salg av tjenester, og forfaller til betaling på ordinære betingelser. Fordringene er usikrede og ikke rentebærende.

Lån til nærstående parter:

Tide ASA	Konsernselskaper		Hovedaksjonær og TS		Ledende ansatte		Sum	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Balanseført verdi 01.01.	0	137 017	0	0	0	0	0	137 017
Lån gitt i løpet av året	0	21 713	0	0	0	0	0	21 713
Lån tilbakebetalt i løpet av året	0	158 730	0	0	0	0	0	158 730
Balanseført verdi 31.12.	0	0	0	0	0	0	0	0

Konsern	Konsernselskaper		Hovedaksjonær og TS		Ledende ansatte		Sum	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Balanseført verdi 01.01.	0	0	0	0	0	0	0	0
Lån gitt i løpet av året	0	0	0	0	0	0	0	0
Lån tilbakebetalt i løpet av året	0	0	0	0	0	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.	0	0	0	0	0	0	0	0

Godtgjørelse til ledende ansatte for øvrig, se note 5.

NOTE 24 Segmentinformasjon

Virksomhetsområder

Kjernevirksomheten til Tide konsernet er busstransport for offentlige og private kunder; herunder ekspress- og flybusskjøring. Tide driver også turkjøring, og har aktivitet innenfor reiselivssegmentet, hvor selskapet leverer opplevelsesreiser i Norge og Europa.

Tide-konsernet rapporterer følgende til virksomhetsområder for 2011:

- Tide Buss - rute- og ekspressbussvirksomhet
- Tide Verksted

Tide Buss

Kjernevirksomheten til Tide Buss er busstransport for offentlige og private kunder. Tide Buss AS driver rutekjøring i Hordaland, Nord-Rogaland og Sør-Trøndelag, samt gjennom selskapets datterselskap Tide Bus Danmark A/S, på Fyn og sør på Jylland. Tide Buss deltar aktivt i konkurranser om nye anbudskontrakter i Norge og Danmark. Tide Buss AS og Tide Bus Danmark A/S har til sammen 2 548 ansatte og selskapene opererer 1 450 busser.

Tide Buss AS driver også tur- og ekspressbusskjøring, samt flybussen i Bergen og i Haugesund. Gjennom aktivitetene under merkevaren Tide Reiser ivaretar selskapet

salg og markedsføring knyttet til utleie av busser, samt salg av opplevelsesreiser i Norge og Europa.

Tide Verksted

Tide Verksted driver i hovedsak med reparasjon og vedlikehold av tyngre kjøretøy. Selskapet leverer primært verkstedtjenester til Tide Buss AS, men selger også tjenester til eksterne kunder. Selskapet har verkstedsanlegg på Husnes, Odda, Voss, Lonevåg, Haukås, Straume, Fana og Mannsverk. Tide Verksted AS har 69 ansatte.

Øvrig virksomhet

Øvrig virksomhet består av selskaper og aktiviteter som hver for seg ikke er betydelige nok til å bli rapportert som egne segment. De er rapportert under andre avdelinger og består i hovedsak av konsernadministrasjon. Konsernheter og fellesfunksjoner omfatter eiendomsvirksomhet, konsernregnskap, finans og IT.

Konsesjonsbelagte tjenester

Deler av den virksomheten som konsernet utfører er underlagt konsesjon. Dette gjelder rute- og ekspressbussvirksomheten. Prisene på tjenestene blir endret etter årlige forhandlinger med stat og fylkeskommune. Grunnlaget for endringer er basert på trafikk- og kostnadsutvikling. Konsesjonene innebærer ingen rett eller plikt til å benytte bestemte eiendeler eller

til å levere fra seg bestemte eiendeler ved avslutning av konsesjonsperioden.

Geografiske områder

Konsernet deler sine aktiviteter inn i to geografiske regioner, basert på hvor virksomheten drives og hvor anleggene er lokalisert; Norge og Danmark.

Tide-konsernet rapporterte i tillegg for følgende virksomhetsområde for 2010:

Tide Sjø - ferge og hurtigbåtvirksomhet

Sjø driftet ferje- og hurtigbåtsamband i Hordaland, Rogaland, Vest Agder, Trøndelag og Møre og Romsdal, samt passasjerfergesamband i Oslofjorden, totalt 13 anbudskontrakter i tillegg til løpende tilskuddskontrakter i 2010. Selskapet hadde 75 ferger og hurtigbåter, i tillegg til tre hurtigbåter under bygging.

Selskapet vant tre nye anbudskontrakter i 2010. Det gjaldt hurtigbåtkontrakten mellom Sogn og Fjordane og Bergen, drift av fylkesveiferjesambandene Svensby-Breivikeidet og Lyngseidet- Olderdalen. I tillegg vant selskapet kontrakt bestående av tre riksveiferjesamband i Hardanger. Sambandene i Hordaland var en videreføring av en kontrakt som Tide Sjø hadde på konsesjon, og var således del av kontraktsporteføljen.

Note 24 forts.>>

Segment	Buss		Verksted	
	2011	2010	2011	2010
Totale segmentinntekter	1 961 722	1 936 369	0	0
Inntekter mellom segmenter	0	0	135 204	143 316
Segmentinntekter	1 961 722	1 936 369	135 204	143 316
Netto salgsgvinst	13 126	3 066	1 020	444
Segmentkostnader	1 929 572	1 830 636	129 652	131 828
Segmentresultat	45 276	108 799	6 572	11 932
Inntekt fra TS	0	0	0	0
Netto finans	-31 650	-21 974	-21	-160
Skattekostnad	0	0	0	0
Resultat *)	13 626	86 825	6 551	11 772
Avskrivninger varige driftsmidler	163 856	149 073	395	1 156
Avskrivninger immaterielle eiendeler	0	0	0	0
Nedskrivninger	0	18 000	0	0
Eiendeler	1 726 689	1 264 101	49 606	48 656
Gjeld	1 493 101	982 108	27 703	30 014
Investeringer	571 224	370 436	469	284

Segment	Andre avdelinger og eliminerings		Sum konsern	
	2011	2010	2011	2010
Totale segmentinntekter	26 840	5 122	1 988 562	1 941 491
Inntekter mellom segmenter	-135 204	-143 316	0	0
Segmentinntekter	-108 364	-138 194	1 988 562	1 941 491
Netto salgsgvinst	52 987	54 473	67 133	57 983
Segmentkostnader	-103 459	-125 486	1 955 765	1 836 978
Segmentresultat	48 082	41 765	99 930	162 496
Inntekt fra TS	0	-740	0	-740
Netto finans	4 917	35 054	-26 754	12 920
Skattekostnad	6 655	31 410	6 655	31 410
Resultat for videreført virksomhet	46 344	44 669	66 521	143 266
Resultat fra virksomhet under avhendelse	0	0	0	10 491
Resultat *)	46 344	44 669	66 521	153 757
Avskrivninger varige driftsmidler	3 825	4 159	168 076	154 376
Avskrivninger immaterielle eiendeler	2 007	10 709	2 007	10 709
Nedskrivninger	0	-8 000	0	10 000
Eiendeler	-36 851	2 846 779	1 739 445	4 159 537
Gjeld	-227 623	1 879 073	1 293 182	2 891 196
Investeringer	285	285	571 978	532 532

*) Resultat vises før skatt for segmentene Buss og Verksted.

Note 24 forts. >>

Geografisk segment	Segmentinntekter		Segmenteiendeler		Investering i varige driftsmidler	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Norge	1 603 930	1 563 960	1 162 877	3 215 586	570 105	494 546
Danmark	388 703	381 760	217 072	247 777	1 873	37 988
Annet/elimineringer	-4 071	-4 229	0	0	0	0
Sum	1 988 562	1 941 491	1 379 949	3 463 363	571 978	532 534

Resultat for virksomhet under avhendelse:

Segment	Sjø	
	2011	2010
Totale segmentinntekter	0	1 659 458
Inntekter mellom segmenter	0	0
Segmentinntekter	0	1 659 458
Netto salgsgevinst	0	12 243
Segmentkostnader	0	1 579 603
Segmentresultat	0	92 098
Inntekt fra TS	0	0
Netto finans	0	-76 706
Skattekostnad	0	4 901
Resultat	0	10 491
Avskrivninger varige driftsmidler	0	135 083
Avskrivninger immaterielle eiendeler	0	0
Nedskrivninger	0	10 000
Eiendeler	0	2 763 133
Gjeld	0	1 922 465
Investeringer	0	157 226

NOTE 25 Operasjonelle leieavtaler

Tide som leietaker

Årlige kostnader	Varighet	Utløpsdato	Tide ASA		Konsern	
			2011	2010	2011	2010
Kontorlokaler/Bussanlegg	10 år/løpende	2012-2015	34 101	27 462	60 165	39 482
Terminaler	5 år	2010 og 2012	0	0	0	2 652
Hurtigbåter	8 år	2014	0	0	0	32 800
Årlige kostnader brutto			34 101	27 462	60 165	74 934
Årlige leieinntekter fra fremleie			6 303	5 066	6 303	5 066
Årlige kostnader netto			27 798	22 396	53 862	69 868

Fremtidig minimumsleie knyttet til leieavtaler som ikke kan kanselleres forfaller som følger:

	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Innen 1 år	14 375	22 218	60 991	39 356
2 år	7 223	14 934	49 210	35 070
3 år	7 404	7 223	48 843	22 005
4 år	3 794	7 404	43 633	20 896
5 år	0	3 794	39 024	15 779
Etter 5 år	0	0	62 980	10 706
Sum	32 797	55 574	304 682	143 812

Tide som utleier

Fremleie av kontorlokaler

Tide ASA fremleier deler av leiearealet i Møllendalsveien 1a i Bergen til tre eksterne leietakere. Leieavtalene løper ut henholdsvis 31.10.2012, 31.05.2013 og 30.04.2015. Leieavtaler med husiere løper ut 30.06.2015.

Tide ASA fremleide deler av leiearealet i Nedre Holmegaten og Børehaugen i Stavanger i 2010 til to eksterne leietakere. Leieavtalene løper ut 30.04.2014 og 01.07.2012, og følger Sjø virksomheten etter fisjonen.

Årlig leieinntekt	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Samlet minsteleie fra fremleieavtalene	6 303	5 066	6 303	5 066

Fremtidig minimumsleie knyttet til fremleieavtaler som ikke kan kanselleres forfaller som følger:

	Tide ASA		Konsern	
	2011	2010	2011	2010
Innen 1 år	2 602	4 335	2 602	4 335
1 år til 5 år	2 433	5 400	2 433	5 400
Etter 5 år	0	0	0	0
Sum	5 035	9 735	5 035	9 735

NOTE 26 Anleggsmidler holdt for salg

Tide ASA solgte ett eiendomsselskap 28.februar 2011, og netto salgssum var 98,1 MNOK.

Tide ASA solgte ett eiendomsselskap 21.desember 2010, og netto salgssum var 66,4 MNOK.

NOTE 27 Vesentlige estimater og usikkerheter

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er det brukt finansielle forutsetninger som er vurdert til å være realistiske, samt regnskapsestimater etter beste skjønn. Estimaterne er foretatt av ledelsen under hensyn til den aktuelle usikkerheten knyttet til de underliggende forhold. Dette gjelder særlig for beregning av pensjonsforpliktelse (note 18), avskrivninger og nedskrivninger (note 8/9) og tapsavsetninger (note 14). Det vil kunne oppstå situasjoner eller endringer i markedsforhold som kan medføre endrede estimater, og dermed påvirke konsernets eiendeler, gjeld, egenkapital og resultat. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringen oppstår. Hvis endringene har effekt på fremtidige perioder, fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder.

Tide har vurdert usikkerhet knyttet til følgende poster:

Varige driftsmidler og virkelig verdi

Driftsinntektene i Tide er i stor grad knyttet til langsiktige kontrakter (anbud) med betydelige investeringer i varige driftsmidler.

Pr 31.12.11 er det foretatt en vurdering av verdien av selskapets varige driftsmidler hvor det er indikasjon på verdifall (IAS 36). EBITDA for anbudskontrakter, endring i arbeidskapital og antatt restverdi er tatt hensyn til i kontantstrømmen. Det er benyttet et veid avkastningskrav for totalkapitalen før skatt på 7% i beregningen mot et avkastningskrav på 8% i 2010. Generelt vil det alltid være usikkerhet knyttet til de fremtidige kontantstrømmene i anbudskontraktene på grunn av endringer i ruteopplegg og usikkerhet knyttet til blant annet dieselpris. Tide forsøker å påvirke usikkerheten knyttet til ruteopplegget gjennom dialog med oppdragsgiver og endringspriser. De fleste anbudskontraktene med offentlige oppdragsgivere inneholder reguleringsklausuler for å avregne deler av variasjonene i dieselprisene.

Tide har utført sensitivitetsanalyser for varige driftsmidler hvor det er indikasjon på verdifall og hvor det er foretatt nedskrivninger. Forutsatt at alle andre faktorer er konstant, gir sensitivitetsanalysene følgende utfall pr. 31.12.11:

Endring i faktor	2011			2010		
	Varians nåverdi/ bokført verdi	Faktisk akkumulert nedskrivning	Estimat akkumulert nedskrivning	Varians nåverdi/ bokført verdi	Faktisk akkumulert nedskrivning	Estimat akkumulert nedskrivning
Rente +1%	-14,3	35,5	49,8	-18,7	65,5	84,2
Rente -1%	29,4	35,5	6,1	19,6	65,5	45,9
EBITDA, + 5 MNOK p.a. pr. kontrakt	33,7	35,5	1,8	56,0	65,5	9,5
EBITDA, - 5 MNOK p.a. pr. kontrakt	-33,7	35,5	69,2	-56,0	65,5	121,5

Pensjonsforpliktelser

Netto pensjonsforpliktelser er fastsatt etter aktuarberegninger som bygger på forutsetninger blant annet knyttet til diskonteringsrente, fremtidig lønnsvekst, pensjonsregulering, forventet avkastning på pensjonsmidler, samt demografiske forhold som uførhet og dødelighet. Forutsetningene fastsettes basert på observerbare markedspriser og historisk utvikling i konsernet og samfunnet for øvrig. Endringer i forutsetninger vil kunne ha betydelige effekter på den beregnede pensjonsforpliktelse og pensjonskostnad.

Sensitiviteten til pensjonsforpliktelsen for endringer i de økonomiske forutsetningene er:

	Konsern
Dagens forutsetninger (des.11)	
Beregnet opptjent pensjonsforpliktelse (PBO) pr. 31.12.11	364 634
Årets pensjonsopptjening pr. 31.12.11	10 888
Alternative forutsetninger (-0,5 %)	
Beregnet opptjent pensjonsforpliktelse (PBO) pr. 31.12.11	371 843
Årets pensjonsopptjening pr. 31.12.11	11 053
%-vis endring opptjent pensjonsforpliktelse	1,98 %
%-vis endring årets pensjonsopptjening	1,52 %

NOTE 28 Hendelser etter balansedagen

Anbud Kolding, Danmark

Tide ble i januar 2012 tildelt anbudskontrakt for sentrumskjøring i Kolding i Danmark. Oppstart vil være 1. juli 2012 og avtalen omfatter rutekjøring med 22 busser, representerer en årlig omsetning på 45 MNOK og løper til 2020.

Organisering av konsernet

I løpet av første halvår 2012 vil det bli implementert en ny overordnet organisering av konsernet. Endringen innebærer i hovedsak at Tide Bus Danmark A/S, som tidligere var organisert som et datterselskap av Tide Buss AS, blir et direkte eid datterselskap av Tide ASA.

I samme periode blir Tide Verksted AS, som er et datterselskap av Tide ASA, et datterselskap av Tide Buss AS. Endringene forutsetter generalforsamlingsvedtak i de selgende og kjøpende selskap i henhold til aksjelovene.

Til generalforsamlingen i Tide ASA

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Tide ASA som består av selskapsregnskap, som viser et årsresultat på kr 71 572 000, og konsernregnskap, som viser et årsresultat på og kr 66 521 000. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2011, resultatregnskap, endringer i egenkapital og kontantstrøm for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlige for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentede revisjonsbevis tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapet og konsernet Tide ASAs finansielle stilling per 31. desember 2011 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

PricewaterhouseCoopers AS, Postboks 3984 - Dreggen, NO-5835 Bergen
T: 02316, www.pwc.no
Org.no.: 987 009 713 MVA, Medlem av Den norske Revisorforening

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelsen om foretaksstyring

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og at årsberetningen og redegjørelsen om foretaksstyring er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon" mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bergen, 23. mars 2012

PricewaterhouseCoopers AS

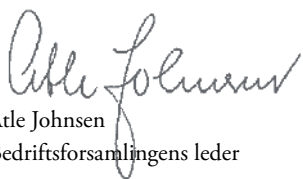

Espen Nymark Andersen
Statsautorisert revisor

Bedriftsforsamlingens uttalelse

Bedriftsforsamlingen har i møte 28. mars 2012 gjennomgått årsoppgjøret for 2011 og anbefaler følgende vedtak:

- 1) Årsberetning for 2011 godkjennes
- 2) Årsregnskap, herunder resultatregnskap og balanse for 2011 godkjennes
- 3) Årsoverskudd disponeres slik styret har foreslått
- 4) Det utbetales NOK 1,- i utbytte pr. aksje. ("Ex-date" er 30. april, "record date" er 4. mai og utbetalingsdato er 14. mai 2012).
- 5) Revisors beretning og bedriftsforsamlingens uttalelse tas til etterretning

Atle Johnsen
Bedriftsforsamlingens leder

Eierstyring og selskapsledelse

TRONDHEIM, ELLER NIDAROS, VAR NORGES FØRSTE HOVEDSTAD. SAGAEN FORTELLER AT OLAV TRYGGVASON GRUNNLA BYEN VED UTLØPET AV NIDELVA I 997. HER FINNER MAN FLERE KULTURMINNER, MEN OGSÅ EN MODERNE UNIVERSITETSBY OG ET SENTRUM FOR MARITIM, TEKNISK OG MEDISINSK FORSKNING.

TIDE STARTET KJØRING AV RUTEBUSS I TRONDHEIM I 2011. I DAG HAR TIDE 140 ANSATTE I TRONDHEIM OG KJØRER TOTALT 3 MILLIONER RUTEKILOMETER PER ÅR PÅ OPPDRAG FOR ATB. I TILLEGG HAR TIDE EGEN TURAVDELING I TRONDHEIM (SE TIDEREISER.NO/LEIEBUSS).

Eierstyring og selskapsledelse >>

Styret i Tide ASA vil i det følgende redegjøre for eierstyring og selskapsledelse i Tide i 2011. Redegjørelsen gis i samsvar med regnskapslovens paragraf 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse av 21. oktober 2010, med endringer som vedtatt 20. oktober 2011.

REGNSKAPSLOVEN PARAGRAF 3-3B, 2. LEDD (REDEGJØRELSE OM FORETAKSSTYRING)

Beskrivelsen nedenfor angir hvordan regnskapslovens paragraf 3-3b, 2. ledd er dekket av Tide. Inndelingen henviser til nummerering i paragrafen.

1. Angivelse av anbefalinger og regelverk om foretaksstyring som benyttes av Tide.

Strukturen for eierstyring og selskapsledelse i Tide er basert på norsk lov. Tide følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse utgitt av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES).

2. Opplysninger om hvor anbefalinger og regelverk som nevnt i nummer 1 er offentlig tilgjengelig.

Den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse er tilgjengelig på www.nues.no.

3. Begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalinger og regelverk som nevnt i nummer 1.

Eventuelle avvik fra anbefalingen er kommentert i forbindelse med redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleveres (se under).

4. Beskrivelse av hovedelementene i Tides systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen.

Se punkt 10 under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleveres.

5. Vedtektsbestemmelser som helt eller delvis utvider eller fraviker bestemmelser i allmennaksjeloven kapittel 5. Allmennaksjelovens kapittel 5 omhandler generalforsamlingen. Tide har ingen vedtektsbestemmelser som helt eller delvis utvider eller fraviker fra bestemmelsene i kapittel 5.

6. Sammensetningen til styre, bedriftsforsamling, representantskap og kontrollkomité; eventuelle arbeidsutvalg for disse organene, samt en beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instruksjoner og retningslinjer for organenes og eventuelle utvalgs arbeid.

Se punktene 6,7,8 og 9 under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleveres.

7. Vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskifting av styremedlemmer.

Se punkt 8 under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleveres.

8. Vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte at foretaket skal kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer eller egenkapitalbevis.

Se punkt 3 under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleveres.

NORSK ANBEFALING FOR EIERSTYRING OG SELSKAPSELEDELSE

Beskrivelsen nedenfor redegjør for hvordan Tide etterfølger de 15 punktene i norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse. Strukturen følger anbefalingen med likelydende overskrifter og nummerering. Redegjørelsen omfatter samtlige punkt i anbefalingen og eventuelle avvik fra anbefalingen er forklart.

1. **Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse**
Avvik: Ingen

Styret i Tide ASA (Tide) ser det som viktig å opprettholde et ryddig og ansvarlig forhold mellom selskapets eiere, styrende organer og ledelse. Styret i Tide har vedtatt retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse i Tide.

Eierstyring og selskapsledelse >>

Tides verdier er:

- **Respekt og likeverd**
Våre medarbeidere, kunder og samarbeidspartnere skal bli behandlet med likeverd og respekt.
- **Åpenhet og ærlighet**
Vi skal ha en åpen og ærlig dialog med våre medarbeidere, kunder og samfunnet.
- **Positivitet og godt humør**
Våre medarbeidere skal kjennetegnes ved at en er positiv og i godt humør.
- **Ansvar og engasjement**
Vi skal alle ta ansvar for å nå de målene vi har satt oss – fordi vi bryr oss.

Styret har fastsatt retningslinjer for etikk og samfunnsansvar som gjelder for alle selskaper i Tide konsernet. Tides verdier uttrykker vår grunnholdning og de etiske retningslinjene forteller hvordan vi skal opptre og forholde oss til kollegaer, kunder, leverandører og samfunnet rundt oss. De etiske retningslinjene inneholder også beskrivelser av hvordan ansatte i Tide skal ivareta sitt samfunnsansvar. Dette verdigrunnlaget er formidlet til alle ansatte via personalhåndboken.

2. Virksomheten

Avvik: Ingen

Tides virksomhet og formål er beskrevet i vedtektenes § 3. Selskapets formål er å drive transport- og reiselivs- virksomhet, og annen tilknyttet virksomhet. Tides vedtekter er i sin helhet gjengitt på konsernets nettsider, se www.tide.no/Om/Tide/Finans/Investor/Vedtekter. Mål og retningslinjer som følger av strategiene vurderes av styret som del av den årlige strategiprosessen. Styret involverer ledelsen i strategiprosessen for å sikre operasjonalisering og entydig forståelse for mål og retningslinjer. Tides visjon, mål og kjerneverdier er tilgjengelige i personalhåndboken for alle ansatte under retningslinjer for etikk og samfunnsansvar. Tides mål og hovedstrategier er omtalt i styrets årsberetning.

3. Selskapskapital og utbytte

Avvik: Ingen

Tides registrerte aksjekapital er 20,3 millioner kroner, fordelt på 22,6 millioner aksjer hver pålydende 0,9 kroner. Egenkapitalen var per 31. desember 2011 på 446 millioner kroner, dette gir en egenkapitalprosent på 25,6 %. Styrets målsetting er at Tide skal ha en egenkapitalandel på ca. 30 %. Egenkapitalen ved utgangen av 2011 er noe lavere enn styrets målsetting, men dette kan forsvares ut i fra at selskapet har gjennomført store investeringer som følge av at strategien har vært fulgt. Styret anser en egenkapital andel på 25,6 % for å være forsvarlig ut i fra risiko ved og omfang av virksomheten i konsernet.

Tide ASA har en aksjonærpolitikk som tilsier at Tideaksjen skal gi en attraktiv avkastning og bidra til aksjonærenes verdier. Dette er et utgangspunkt når styret skal foreslå utbytte. I det enkelte år kan imidlertid utbyttegraden variere avhengig av kontantstrømutvikling, investeringsplaner og finansieringsbehov. Tide har som mål å ha en utbyttegrad på 30 %.

Generalforsamlingen 28. april 2011 vedtok å gi styret fullmakt til å kjøpe egne aksjer for inntil 10 % av aksjekapitalen. Fullmakten gjelder i 12 måneder regnet fra dato for generalforsamlingen og angir tydelig hvilket intervall aksjene kan erverves innenfor og hvilke formål fullmakten kan benyttes for. Styret har ikke fullmakt til å foreta kapitalforhøyelse.

4. Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående

Avvik: Ingen

Tide har én aksjeklasse. Vedtektene, styret og ledelsen legger vekt på at alle aksjonærer skal likebehandles og ha samme mulighet for innflytelse. Alle aksjer har lik stemmerett.

Vesentlige aksjetransaksjoner mellom Tide og nærstående parter vil, dersom det er aktuelt, søkes gjort på bakgrunn av børskurs eller oppdaterte, uavhengige verdilurderinger av tredjepart. Tilsvarende gjelder for kjøp av egne aksjer. Det er ikke gjennomført slike aksjetransaksjoner siste regnskapsår. Transaksjoner med nærstående er nærmere redegjort for i note 23 i årsregnskapet.

Det er utarbeidet retningslinjer som sikrer at styremedlemmer og ledende ansatte melder fra til styret hvis de direkte eller indirekte har en vesentlig interesse i en avtale som inngår av Tide. Disse retningslinjene inngår som del av habilitetsreglene i styrets instruks, samt som del av de etiske retningslinjene for selskapets ledelse og ansatte.

5. Fri omsettelighet

Avvik: Ingen

Aksjer på Oslo Børs skal i prinsippet være fritt omsettelige. Det er derfor ikke vedtektsfestet noen form for omsetningsbegrensninger på Tide sine aksjer.

Aksjene er fritt omsettelige.

6. Generalforsamling

Avvik: Ingen

Selskapets øverste organ er generalforsamlingen. Innkallingen til generalforsamlingen gjøres tilgjengelig for aksjonærene på selskapets hjemmesider sammen med utfyllende saksdokumenter og forslag til vedtak senest 21 dager før dato for generalforsamling. Innkalling til den enkelte aksjonær gjøres primært per post senest to uker før generalforsamlingen avholdes og inneholder referanse til internettsiden der innkalling, saksdokumenter og relevante prosedyrer og rettigheter er tilgjengelig. Saksdokumentene er utførlige nok til at aksjeeierne kan ta stilling til alle saker som skal behandles. Påmeldingsfrist settes så tett opp til generalforsamlingen som praktisk mulig og tidligst fem dager før generalforsamlingen. Det er tilrettelagt for å kunne benytte fullmakter, dersom aksjeeiere er forhindret fra å være tilstede når generalforsamlingen avholdes. Det foreligger ikke særskilt instruks for bruk av fullmektig ved generalforsamlingen. I stedet blir aksjonær informert om adgangen til å møte ved fullmektig i innkallingen til generalforsamlingen. I innkallingen legges det ved fullmaktsblankett og det gjøres oppmerksom på frist for forhåndsregistrering, samt at fullmakten kan innsendes elektronisk. Fullmakt kan fremlegges helt til generalforsamlingen åpner. Fremlagt fullmakt gir fullmektig adgang til å stemme som om vedkommende aksjonær var til stede.

Styret, valgkomité og revisor er til stede ved generalforsamlingen. Det er nedfelt i vedtektene at generalforsamlingen ledes av bedriftsforsamlingens leder eller nestleder. Kravet til uavhengig møteledelse er i så måte ivarettatt. Generalforsamlingsprotokollen gjøres tilgjengelig hos selskapet.

I henhold til Tide ASAs vedtekter og norsk allmennaksjelov skal generalforsamlingen:

- Behandle revisors beretning og bedriftsforsamlingens uttalelse.
- Godkjenne selskapets årsregnskap og årsberetning, herunder utdeling av utbytte.
- Velge medlemmer til bedriftsforsamlingen.
- Fastsette godtgjørelse til bedriftsforsamlingens medlemmer, samt godkjenne godtgjørelse til revisor.
- Behandle andre saker som etter lov eller vedtekt hører under generalforsamlingen.

7. Valgkomité

Avvik: Ingen

Selskapet skal i følge vedtektenes § 7 ha en valgkomité på fire personer bestående av bedriftsforsamlingens leder og tre medlemmer valgt av generalforsamlingen. De ansatte har rett til å tiltre valgkomitéen med ett medlem ved valgkomitéens innstilling av leder og nestleder i bedriftsforsamlingen, og ved innstilling av leder og nestleder i styret. Bedriftsforsamlingens leder skal være leder av valgkomitéen. Funksjonstiden i valgkomitéen er to år og medlemmene kan gjenvelges.

Valgkomitéen skal fremme forslag til aksjeeiervalgte medlemmer til bedriftsforsamlingen og styret, og innstille på godtgjørelse for bedriftsforsamlingens og styrets medlemmer. Valgkomitéen skal i størst mulig grad tilstrebe at dens forslag til aksjeeiervalgte medlemmer i bedriftsforsamlingen gjenspeiler aksjonærsammensetningen i selskapet.

Eierstyring og selskapsledelse >>

Valgkomiteen består fra 27. April 2011 av følgende medlemmer:

- Atle Johnsen, leder
- Nina Johannesen
- Ingolf Marifjæren
- Egil A. Svela

Tre av medlemmene i valgkomiteen er uavhengige av styret og øvrige ledende ansatte.

Det er generalforsamlingen som fastsetter godtgjørelse til valgkomiteen. Generalforsamlingen fastsetter i tillegg valgkomiteens retningslinjer. Valgkomiteens medlemmer fremkommer av generalforsamlingsprotokoll og på selskapets hjemmesider (se www.tide.no/om_tide/bedriftsforsamling og valgkomite). Frister for å fremme forslag til valgkomiteen fremkommer av innkalling til generalforsamling.

8. Bedriftsforsamling og styre, sammensetning og uavhengighet

Avvik: Ett mindre avvik (oppfordring til styrets medlemmer om å eie aksjer i selskapet, se siste avsnitt)

Bedriftsforsamlingens og styrets sammensetning gjenspeiler i den grad det er mulig aksjonærsammensetningen i selskapet.

Selskapet skal i følge vedtektenes § 6 ha en bedriftsforsamling på 18 medlemmer. 12 medlemmer velges av generalforsamlingen for en periode på to år, mens 6 medlemmer velges av og blant de ansatte. Bedriftsforsamlingen velger selv leder og nestleder. Bedriftsforsamlingen holder møte når dette bestemmes av bedriftsforsamlingens leder, av styret eller når minst 1/6 av bedriftsforsamlingens medlemmer krever det.

Selskapet skal etter vedtektenes §5 ha et styre på mellom 7 og 9 medlemmer, hvorav inntil 3 medlemmer velges av og blant de ansatte. Bedriftsforsamlingen velger styrets øvrige medlemmer, herunder styrets leder og nestleder. Representanter fra den daglige ledelsen er ikke medlem av styret. I tråd med allmennaksjeloven velges styremedlemmer for to år av gangen. For at styret skal kunne fungere som et kollegialt organ, er styret satt sammen av

personer med ulik kompetanse og erfaringsbakgrunn.

Styret består i dag av 8 medlemmer og har følgende sammensetning:

- Steinar Madsen – styreleder
- Roald Georg Bergsaker – nestleder
- Marit Engeseth *)
- Kristin Reitan Husebø
- Knut Ravnå
- Harald Grimelund *)
- Christine Rødsæther
- Frode Sælen *)

*) Valgt av og blant de ansatte.

Styret anser det som ønskelig at styremedlemmene eier aksjer i selskapet, men det finnes ingen formalisert oppfordring om å eie aksjer. Dette forholdet er brakt i orden per 23. mars 2012.

9. Styrets arbeid

Avvik: Ett mindre avvik (kompensasjonsutvalg, se tredje siste avsnitt)

Styrets oppgaver:

Styret har det overordnede forvaltningsansvar for den virksomhet selskapet driver og fører tilsyn og kontroll med den daglige ledelse og selskapets virksomhet. Styret skal generelt ta avgjørelser i alle saker som er av uvanlig art eller stor betydning. Styrets hovedfokus skal være på strategi og forretningsutvikling, og styret skal være en aktiv pådriver overfor administrasjonen på dette området. Styret fastlegger selskapets overordnede mål og strategi. Strategiplanen revideres årlig og behandles normalt i første halvår i forkant av budsjettprosessen i konsernet. Styret skal fastsette selskapets budsjett for kommende år og retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte. Styret utarbeider en egen møteplan.

Styreinstruks:

I henhold til aksjelovgivningens bestemmelser har styret fastsatt en styreinstruks som gir nærmere regler og retningslinjer om styrets arbeid og saksbehandling.

Finansiell rapportering:

Styret mottar månedlig rapportering hvor selskapets økonomiske og finansielle status kommenteres.

Revisjonsutvalg:

Styret har nedsatt et eget revisjonsutvalg. Det har tre medlemmer som er valgt blant og av styrets medlemmer. To av revisjonsutvalgets medlemmer er aksjonærvalgte styremedlemmer. Revisjonsutvalget har som hovedoppgave å overvåke konsernets internkontrollsystemer, påse at revisor er uavhengig og at regnskapet gjenspeiler konsernets resultat og stilling i samsvar med god regnskapskikk. Utvalget har vurdert risiko- og økonomistyring i sentrale deler av konsernets virksomhet.

Revisjonsutvalget består i dag av følgende medlemmer:

- Steinar Madsen, leder
- Knut Ravnå
- Frode Sælen

Kompensasjonsutvalg:

Styret har ikke eget kompensasjonsutvalg. Dette er vurdert, og sett i lyset av virksomhetens størrelse og art har styret ikke funnet dette formålstjenlig. Samtlige styremedlemmer er uavhengige av daglig ledelse, og styrets vurdering er at saker som gjelder godtgjørelse til ledende ansatte behandles grundig og uavhengig med dagens ordning.

Styreleder:

Styreleder skal sikre at styret fungerer godt og at det oppfyller sine forpliktelser.

Styrets egevaluering:

Styret evaluerer årlig sin egen arbeidsform, sammensetning og kompetanse.

10. Risikostyring og intern kontroll

Avvik: Ingen

Generelt:

Styret foretar tilsyn med at selskapet har en god intern kontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring i forhold til omfanget og arten av virksomheten. Selskapets verdigrunnlag og etiske retningslinjer er et viktig funda-

ment for den interne kontrollen.

Gjennomgang av risikoområder og intern kontroll:

Selskapets viktigste risikoområder gjennomgås årlig av styret både i forbindelse med strategiprosessen og budsjettprosessen. Oppfølging av risikoområdene foretas deretter i styret eller delegeres til revisjonsutvalget. Nøkkelrisiko i anbuds kalkyler, kontrakter og investeringer behandles som egne saker i styremøtene. Revisjonsutvalget får forelagt en egen rapport fra administrasjonen som omhandler områder med særlig stor risiko, dette kan for eksempel være kontantgenererende enheter med indikasjon på nedskrivningsbehov.

Tide har ingen internrevisjonsavdeling, men økonomiavdelingen gjennomfører interne gjennomganger av intern kontrollen på ad hoc basis. I 2011 ble utvalgte elementer fra intern kontroll knyttet til innkjøpsprosessen gjennomgått, hvor blant annet kontrollmiljø, rutiner og etterlevelse ble kontrollert og testet. Som del av den interne gjennomgangen mottok både revisjonsutvalget og styret en orientering om de områder som ble dekket og konklusjoner fra gjennomgangen.

Internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen:

Tide har etablert prosesser og kontrolltiltak som skal sørge for kvalitetssikring av finansiell rapportering. Blant annet er det etablert regler for fullmakter, arbeidsdeling, avstemming, endringshåndtering, IT-kontroller og ledelsesgjennomganger. Reglene er dels dokumentert i Tides økonomihåndbok og i kvalitetssystemet.

Tide baserer seg på ad hoc intern gjennomganger av intern kontroll og den revisjon selskapets eksterne revisor gjennomfører. Ekstern revisor evaluerer eventuelle svakheter knyttet til internkontroller i forbindelse med sin presentasjon av revisjonen for revisjonsutvalget og styret.

Sentrale nøkkeltall og -informasjon innenfor regnskap, drift og HMS rapporteres månedlig til styret, og blir således gjenstand for kontinuerlig oppfølging gjennom året. Rapportene er også faste orienteringspunkter på styremøtene. Det er fastsatt egne rutiner for regnskapsrappor-

Eierstyring og selskapsledelse >>

tering som innebærer at samtlige avdelinger rapporterer egne avdelingsregnskap til Tides sentrale økonomiavdeling. I 2011 innførte Tide månedlige regnskapsmøter der utvalgte avdelinger presenterer sine nøkkeltall og resultater for sentral økonomiavdeling og daglig leder for den juridiske enheten.

Den juridiske enhetens resultat presenteres for konsernsjef og finansdirektør før endelig rapport sendes til styret. Revisjonsutvalget gjennomgår kvartalsvis finansiell rapportering for Tide-konsernet og avgir innstilling til styret. Utvalget foretar en gjennomgang av skjønsmessige vurderinger og estimater i tillegg til eventuelle endringer i regnskapspraksis. Sentralt i resultatgjennomgangen på samtlige nivåer står mål- og budsjettoppnåelse, oppfølging eller utarbeidelse av tiltak, risikohåndtering, samt framtidsutsikter og prognose.

Styret vektlegger å etablere gode kontrollrutiner på områder av vesentlig betydning. Kontrollrutinene er basert på definerte roller og ansvarsområder for konsernsjef, styret i datterselskapene og daglige ledere i datterselskapene. Det er utarbeidet et eget styringsdokument for formålet, i tillegg til fullmaktsstrukturer for kontraktsinngåelse, investeringsplaner og vesentlige investeringer. Avhengig av verdien på kontrakten eller investeringen vil styret behandle denne som enten en orienterings- eller beslutningssak. Sakene presenteres etter fastlagte maler med fokus på risikoområder og sensitivitetsanalyser.

Styret støtter seg på ekstern revisors gjennomgang av og rapportering på intern kontroll i sin vurdering av intern kontroll. Utover ekstern revisors gjennomgang, samt styrebehandling av kontrakter, investeringer og innkjøpsprosessen, har styret ikke funnet det formålstjenlig å gjennomgå de implementerte systemer for intern kontroll. Virksomhetens art og omfang tilsier at nøkkelerisiko er dekket ved de ovenfor nevnte handlinger. I tillegg har styret delegert til revisjonsutvalget å føre tilsyn med at den interne og eksterne rapporteringen holder tilfredsstillende kvalitet, og at den er i henhold til gjeldende lover og forskrifter.

Tide har en egen prosedyre for varsling av kritikkverdige forhold. Rutinen inngår i selskapets personall håndbok og skal bidra til at brudd på lovregler og Tides verdier, etiske retningslinjer og personalpolitiske regelverk blir kommunisert til riktig nivå i organisasjonen.

For de passive selskapene Kystbussen AS, Neste Blåne AS, Tiden Bane AS og Tide Reiser AS er ekstern revisor fravalgt. Årsregnskapet for de øvrige selskapene i Tidekonsernet revideres av ekstern revisor.

11. Godtgjørelse til styret og ledende ansatte

Avvik: Ett mindre avvik (retningslinjer for å påta seg særskilte oppgaver for selskapet, se siste avsnitt)

Godtgjørelse til styret fastsettes av bedriftsforsamlingen etter innstilling fra valgkomiteen. Godtgjørelsen reflekterer styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Godtgjørelsen er ikke resultatavhengig, og selskapet har ingen opsjonsordninger for styret. For godtgjørelse til styret vises det til note 5 i årsregnskapet.

Styret har ikke presisert retningslinjer for om styremedlemmer, eller selskaper som de er tilknyttet, kan påta seg særskilte oppgaver for selskapet i tillegg til styrevervet. Dette forholdet er brakt i orden per 23. mars 2012 hvor særskilte oppgaver for selskapet må godkjennes av styret (habilitetsregler er gjeldende). Eventuelle godtgjørelser utover vanlige styrehonorarer er spesifisert i note 5 i årsregnskapet. Det har ikke vært utbetalt slike godtgjørelser i 2011.

12. Godtgjørelse til ledende ansatte

Avvik: Ingen

Styret har utarbeidet retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte. Disse er fremlagt for og vedtatt av generalforsamlingen 27. april 2011. Retningslinjene er gjengitt i styrets lederlønnklæring i note 5 i årsregnskapet hvor også samlet godtgjørelse til ledelsen er vist. Selskapet har ingen opsjonsordninger for ledende ansatte.

13. Informasjon og kommunikasjon

Avvik: Ett mindre avvik (særskilte retningslinjer for kontakt med aksjeeiere utenfor generalforsamlingen, se siste avsnitt)

Et bærende prinsipp i selskapets publisering av offentlig informasjon er kravet til likebehandling av aktørene i verdipapirmarkedet, herunder at alle aktører vil få tilgang til den samme informasjonen samtidig.

Selskapets finansielle kalender er publisert på Oslo Børs, selskapets internettside og under kapittelet om aksjonærinformasjon i denne årsrapporten. Den finansielle kalenderen inneholder datoer for viktige hendelser som generalforsamling, publisering av delårsrapporter med mer.

Årsregnskaper og delårsrapporter publiseres på Oslo Børs og på selskapets hjemmesider så snart disse er ferdig utarbeidet og godkjent. For øvrig publiserer selskapet børsinformasjon og andre pressemeldinger på selskapets internettside, www.tide.no, under fanen Om Tide – Finans/Investor. Styret har ikke funnet det formålstjenlig å fastsette særskilte retningslinjer for selskapets kontakt med aksjeeiere utenfor generalforsamlingen utover de rammer som følger av verdipapirlovgivningen, regnskapsloven og børsregelverket.

14. Selskapsovertakelse

Avvik: Ingen

Styret vil ikke søke å hindre eller blokkere overtakelsestilbud av selskapets operasjoner eller aksjer hvis det ikke foreligger spesielle grunner for det. I en eventuell oppkjøpssituasjon vil likebehandling av aksjonærene være det bærende prinsippet for styrets opptreden. De detaljerte anbefalingene i den norske anbefalingen om eierstyring og selskapsledelse vil bli fulgt dersom en mulig overtakelsessituasjon inntreffer.

15. Revisor

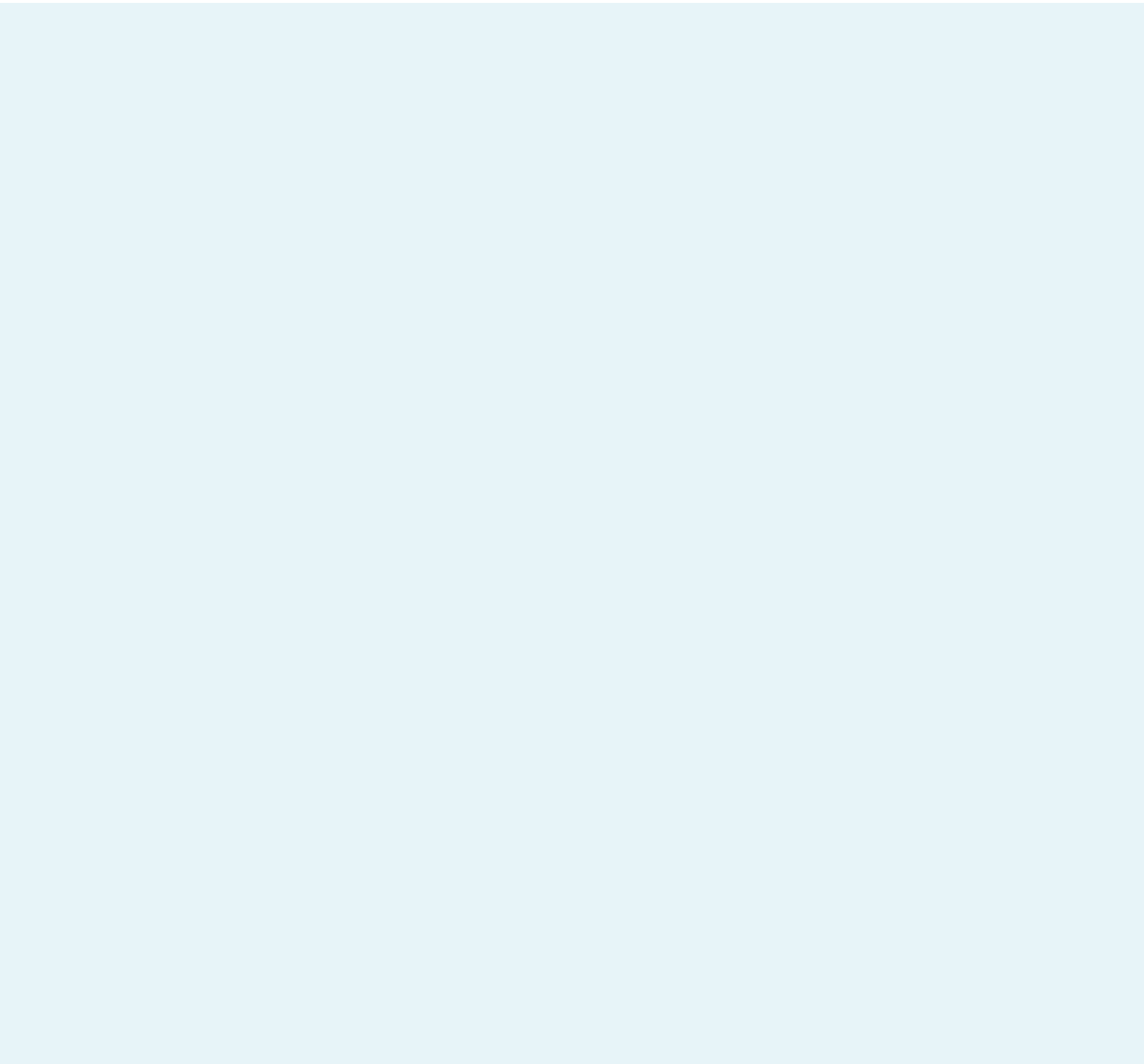
Avvik: Ingen

Revisor presenterer årlig en revisjonsplan for revisjonsutvalget og ledelsen i de ulike konsernenhetene. Revisjonsplanen inneholder de planlagte hovedtrekk for gjennomføringen av det kommende års revisjonsarbeid, med vekt på risikovurderinger og – avklaringer med selskapets ledelse.

Revisor deltar under revisjonsutvalgets og styrets gjennomgang av årsregnskapet. Vesentlige forhold, endringer og eventuelle uenigheter gjennomgås av revisor i disse møtene. Revisor er også disponibel for bedriftsforsamlingen og tilstede ved generalforsamlingens gjennomgang av årsregnskapet. Revisors vurdering av selskapets intern kontroll gjennomgås årlig med revisjonsutvalget, med særlig fokus på identifiserte svakheter og forbedringsforslag.

Minst ett av møtene mellom styret og revisor gjennomføres uten at daglig leder eller andre fra administrasjonen er til stede.

Generalforsamlingen fastsetter godtgjørelse til revisor. For øvrig vises det til note 5 i årsregnskapet, for ytterligere detaljer om siste års kostnadsførte godtgjørelse til revisor. I forbindelse med gjennomgangen av årsregnskapet bekrefter revisor overfor styret at revisor oppfyller fastsatte uavhengighetskrav. I tillegg redegjør revisor overfor revisjonsutvalget for hvilke tjenester utenom revisjon som er levert selskapet. Gjennom året har revisjonsutvalget ansvaret for å godkjenne de tjenester revisor leverer, og honorarer for disse.

Årsrapport 2011 | Tide ASA

www.tide.no Møllendalsveien 1a, Postboks 6300, 5893 Bergen